AESOPI PHRYGIS FABVLÆ.

IAM RECENTER EX COLLATIONE OPTIMOrum exemplarium emendatiùs excusæ, *cum nonnullis ejusdem & Poggii* Fabulis adjectis.

Et Indice correctiori adjuncto.

LONDINI,
Excusæ pro Societate Bibliopolarum. 1628.

Typographus Lectori benevolo.

ÆGrè ferrè nonnullos allatum est, hasce Æsopi Phrygis fabulas toties excusas, amanuensium typographi incuriâ, erratis undequaque, seu vulneribus sub prælo, tanquam è prælio irrepsisse: visum est deinde iisdem castigationem & chirurgicam quasi manum adhibere, quò emendatiores prodeant. Si quis, in hac editione quid præstitum sit præ cæteris, percontatus fuerit; Nonnihil certè, respondetur: quod in hoc genere emendandi laboriosissimum esse, omnes qui bene noverint, ingenuè fatentur. Quamplurimas ex probatissimis exemplaribus fabulas selectas adjecimus; & gravissima errata, quibus ubique scatebant, fideli manu emendavimus. Quocirca, si primitias laborum in æquam consulere partem dignatus fueris, in posterum aliis relegendis officium liberrimè perficere non gravabor. Vale.

ÆSOPI VITA, BREVISSIME *ex Maximo Planude selecta.*

Erum humanarum naturam persecuti sunt & alii, & posteris tradiderunt. Æsopus verò videtur, non absque divino afflatu, cùm mortalem disciplinam attigisset, magno intervallo multos eorum superâsse. Genus quidem traxit ex Ammorio oppido Phrygiæ, cognomento Magnæ, sed fortunâ fuit servus: verùm servitus non potuit animum ejus liberum corrumpere. Fuit autem non solùm servus, sed & deformissimus omnium suæ ætatis hominum: nam acuto fuit capite, pressis naribus, depresso collo, prominentibus labris, niger, unde & nomen adeptus est, ventriosus, valgus & incurvus, &, quod erat omnium pessimum, tardiloquentiâ, & voce obscurâ, simul & inarticulatâ; quæ omnia servitutem ei parâsse videri possunt. Sed cùm tali esset támque deformi corpore, animo tamen fuit naturâ solertissimo, & ad omne commentum felicissimo. Homo igitur tam deformis ad fodiendum agrum ab hero suo emittitur: quo digressus alacriter operi incumbebat. Cùmque ejus domino ficus agricola quidam dono dedisset, ejus dominus servo cuidam Agathopo domum ferendas commisit. Qui Agathopus consilium iniit cum servo, ut ipsas ficus illicitè devorarent, causarenturque postea Æsopum furto ablatas edisse, ut hero domum redeunte accusaretur. Æsopo parantur flagra. Procumbit ad heri pedes miser, dilationem petit: quâ impetratâ, aquam calidam affert, cujus partem ebibit, reliquam propinat conservis. Æsopus præter aquam nihil evomit: servi, unà cum humore, & ficus in terram ejiciunt. Nudi nebulones flagro miserè conciduntur, laudato mirificè ingenio Æsopi. Cùm sacerdotes Dianæ convenissent Æsopum, rogâsséntque ut viam illis monstraret, quæ in urbem ducebat: Is priùs frugali cœnâ refocillatos in viam dux ipse ducit. Ob quam hospitalitatem sacerdotes precibus orant Dianam, ut ipsa gratiam referat homini tam bene de ipsis merito. Quo facto, reversus Æsopus, in somniúmque lapsus, visus est videre fortunam astare sibi, solventem ejus linguam, atque fabularum largientem doctrinam. Quare mirificè lætatus Æsopus, expergiscitur, beneficiúmque in hospitalitatis observationem rejicit. Non enim ampliùs loquendo tardus erat, sed linguâ solutâ expeditè loquebatur. Quod cùm Zenas quidam agri præfectus intellexisset, timens, ne quando iniquitatis apud dominum ab Æsopo accusaretur, hominem prævenit, atque gravissimâ accusatione in odium domini induxit, adeò ut eidem præfecto ab hero Æsopus traderetur. Cúmque in potestate Zenæ foret Æsopus, convenit Zenam mercator quispiam, rogans num

jumentum aliquod vellet divendere. Respondit Zenas, jumentorum se potestatem non habere: verùm Æsopum monstrat, si hunc velit, adesse quidem. Quem cùm vidisset mercator, Vnde hæc tibi olla, inquit? Anne truncus est, vel homo? Ni vocem emitteret, utrem inflatum arbitrarer: atque indignatus abiit. Æsopus, ipsum sequens, Mane, inquit. Ille verò conversus, Abi, inquit, sordidissime canis. At Æsopus inquit, Eme me, mercator: non inutile tibi sum futurus mancipium. Nam tibi domi sunt mali pueri, & in otio flentes: his me præfice pædagogum, omninò eis ero pro larva. Ridens igitur mercator, ad Zenam dicit, Quantivis hoc malum vendis? Ille tribus ait obolis. Mercator, tres obolos exponens, Nihil emi, inquit, nihil exposui. Mercator ille cùm Ephesi reliqua vendidisset mancipia, tres remanserant illi; Grammaticus, Cantor, & Æsopus. Quos cùm ille nequiret divendere, Samum petiit, atque ibi expositis his tribus, Grammatico & Cantore egregiè ornatis, Æsopo verò in medio sordidissimo stante, venit Philosophus Xanthus, atque hos tres probè contuens, mercatoris commentum miratus est, cúrnam inter duos bellissimos juuenes tam sordidum statuisset homuncionem. Xanthus igitur percontatur Cantorem, Cujas fuit? Respondit, Cappadox sum. Quid sciret? Respondit, Omnia. Quo dicto, risit Æsopus. Quæsivit & à Grammatico Xanthus, Cujas esset? Dixit, se Lydium esse. Quid facere sciret, rogante Xantho; Omnia, inquit Grammaticus. Atque iterum risit Æsopus. Discedente Xantho, rogant discipuli, vt Æsopum emat: nam reliquos nimis magno pretio æstimârat mercator. Veniens ad Æsopum Xanthus, rogat, Vnde sit? Nigrum se esse, respondit. Ille verò, Non hoc volebam ait, sed, Vnde natus? Ait Æsopus, Ex ventre matris meæ. Non hoc dico, inquit Xanthus, sed, In quo loco natus sis? Æsopus respondit, Matrem non renunciâsse sibi, an in sublimi vel humili loco eum genuerit. Xanthus, Quid facere sciret, percontatur; & ille, Nihil. Quomodo, inquit Xanthus? Quoniam hi duo se omnia professi sunt nosse: mihi verò nihil reliquerunt. Laudatus est multis modis Æsopus à scholasticis ob hoc responsum, quoniam nullus sit uspiam inter mortales, cui cognita exploratáque sunt omnia. Xanthus, empturus Æsopum, dixit, Si emero te, anne es fugiturus? Cui Æsopus respondebat, Hoc si facere voluero, haud quaquam te vterer consultore. Quæ cùm maximè placuissent Xantho, subintulit, Sed deformis es. Atque ille respondit, O Philosophe, non faciem, sed mentem oportet inspicere. Xanthus, soluto à scholasticis pretio, Æsopum accipit. Inter deambulandum igitur, cùm sol esset ardentissimus, Xanthus meiebat, nihilominus iter peragens. Id animadvertens Æsopus, dixit se confestim fugiturum. Xantho, cúrnam id facere vellet, exquirente; Quoniam, inquit, si tu cùm herus sis, naturæ non potes morem gerere, quid servo mihi faciendum? Nam si ad ministerium aliquod mitterer, num inter volandum cacare deberem? Post hæc accidit, Xanthum die quodam amicos ad convivium invitâsse: quibus rem gratam facturus, Æsopo mandat ut lentem coquat. Commodè paratâ & coctâ, Xanthus eam jubet afferri. Æsopus jussa exequitur. Xanthus, lente acceptâ, probaturus anne cocta foret satis, digitis eam attrivit: & multas adhuc superesse putans, quas jubens Æsopum afferre, præter aquam is nihil portavit. Xantho graviter indignante, quia non lentes apponeret mensæ; respondit, se, veluti jussisset, non lentes, sed lentem coxisse. Referuntur senten-

tiæ

tiæ aliquot Æsopi elegantissimæ, hæ videlicet; Deum ante omnia cole; Regem honora: Bene agentibus ne invide; Linguæ continens esto; Mulieri nunquam crede secreta: Ne pudeat te semper dicere meliora: Fac quæ te non mœstificent: Bonum esse non te pœniteat. Æsopus cùm apud Samios ageret, libertate donatus est: missusque Crœso regi bellum cum Samiis agentibus, suâ cùm prudentiâ, tum urbanitate effecit, ut Samiis placatus rex conciliaretur. Samii multis honoribus redeuntem Æsopum exceperunt; qui, discedens ex insulâ, orbem peragravit; cui maximam familiaritatem fuisse memorant cum Licero rege, à quo statua aurea Æsopi jussa est erigi. Deinde, peragratâ Græcia, Delphos pervenit, à quibus nullo affectus est honore; sed ab ipsis, post salutaria præcepta, rupe præceps devolutus, mortuus est: cujus mors, gravi pestilentiâ ulta, injustè occisi Æsopi indicium Delphis exhibuit.

MARTINVS DORPIVS, IOhanni Leupi, Iacobo Papæ, & Iohanni *Ninivitæ, eruditissimis in Flandriâ* Ludimagistris, S.

EQuidem in eâ & sum & fui semper sententiâ, viri ornatissimi, quam mutare nullus queat, sed nec velim, ut impendio plus nutantibus lucris consultum putem, ab eruditis aliquot nostrâ memoriâ viris, qui classicos Auctores castigatè ediderunt, quàm à quibusdam gloriæ aucupibus (nam alios taceo) qui commentariorum latifundiis omnia occupârunt. Ecquis enim non eo nomine Alanum Romanum suspicit, amat, prædicat? Hæc mecum identidem reputans, ausus sum & ipse quiddam minus, penè dixerim minimum, nempe fabulas Æsopicas rursus emittere, non carmine quidem illas subrusticè conscriptas, sed prosâ oratione mirum quàm lepidè concinnatas, utpote à Guilielmo Gaudano tanto viro, ut ab Erasmo, meo literatorum quasi Phœnice, seriò sit laudatus. Eam opellam vobis ingeniosæ Flandrorum juventutis præceptoribus nuncupatam dedico, eò utique spectans, ut scholastici vestri hoc levigatorio omnem tenellarum linguarum stribiliginem priùs abradant, quàm Lilianum nostrum vetus, atque adeò primum apud Lovanienses politioris literaturæ domicilium profecti, Philosophiæ initientur. Adjeci paucula ex Gellio, Politiano, Petro Crinito, sed selecta. Quod si genio quopiam aspirante levis hæc alea feliciter ceciderit, plusculum aliquando, & quædam mea fœturæ, quæ interim parturio, pariam; dialogos, carmina, prologos in actiones Plautinas, complementum Aululariæ, atque id genus alia. Cur enim, quæso, non ausim? quoniam absterreori. Auxilio videlicet fretus Thesei, quondam vestri, nunc & mei Nicolai Ruscoducensis (viri, quem, tacente me, ipsi probe nostis) exquisitè docti, sive Philosophicas fabulas requiratis, sive venustioris dictionis lautitias, & amici, candidi, sinceri, humani, qui curam hujus editiunculæ in se omnem derivavit: in reliquis idem (quæ est hominis vigilantia) lubens obiturus. Rideri interim ab istis amusis sinistra Minerva natis, hoc verò mihi palmarium, quando sui similes, & omnes, & solos in cœlum ferre destinaverunt. Valete. Lovanii, ex nominatissimo Lilianorum Gymnasio, ad 10. Kalend. Decemb.

Ex

Ex Philostrati imaginibus.

FAbulæ se ad Æsopum, suâ in eum benevolentia, conferunt, quod satagit sui. Fabula quippe & Homero, & Hesiodo, necnon & Archilocho in Lycambē curæ fuit: sed ab Æsopo humana omnia ad fab. redacta sunt, sermone brutis non temerè impertito. Nam & cupiditatem tollit, & libidinem insectatur, & fraudem. Atque hæc ei leo quispiam agit, & vulpes, & per Iovem nec equus, nec testudo muta; ex quibus pueri discant, quæ in vita gerantur. Habentur igitur in pretio fabulæ propter Æsopum: accedunt ad januam docti hujus, vittis eum devincturæ, coronáque oleaginâ coronaturæ. Hic (ut puto) fabulam aliquam texit: risus enim faciei, & oculi in terram defixi, id præ se ferunt. Pictorem, fabularum curas remissiore animo indigere, non latuit. Philosophatur autem pictura & fabularum corpora. Bruta enim cum hominibus conferens, cœtum circa Æsopum statuit ex illius scenâ confictum. Chori dux vulpes picta est. Vtitur enim eâ Æsopus ministrâ argumentum plurimorum, seu Davo Comœdiâ.

INDEX FABVLARVM OMNIVM quæ in hoc libro continentur, secundùm *ordinem Alphabeti.*

De

Asino

Casto-

Fele

Lignatore

Vlmo

Finis Tabulæ.

INTERPRETES.

Gulielmus Gaudanus.
Adrianus Barlandus.
Eraſmus Roterodamus.
Aulus Gellius.
Laurentius Valla.
Angelus Politianus.
Petrus Crinitus.
Ioannes Antonius Campanus.
Plinius ſecundus Novocomenſis.
Anianus.
Gulielmus Harmanus.
Nicolaus Gerbellius Phorcenſis.
Laurentius Abſtemius.
Rimicius.

PETRI

PETRI ÆGIDII ANTVERPIANI

Hendecasyllabon ad Lectorem.

QVisquis noscere fabulas jocosas
Æsopi cupis, hunc novum libellum,
Limatum, nitidum, eruditulúmque,
Exili tibi compara monetâ;
Quo nec tersior est, venustiórque,
Nec jucundior est, facetiórve:
Seu purum inspicias stilum Latinum,
Seu tu bestiolas legas loquentes.
Quin & sensiculis scatent amœnis,
Vt vita instituenda cuique monstrat.
Hunc nec barbarus ore Zoïlæo
Pinset, deprimet, atque lancinabit,
Hunc vel religiosuli probabunt,
Qui tecti piceo caput cucullo,
Ipsis sunt Cynicis severiores.
Nullos quippe docet feros amores,
Vel, quæ lædere testulam juventæ
Possunt, illecebras licentiores.
Sed quid plura moror? Libellus iste
Prorsus nobilis, elegans, Latinus:
Horarum est simul omnium libellus.

ÆSO-

ÆSOPI FABVLÆ.

De Gallo Gallinaceo. 1

Allus Gallinaceus, dum vertit sterc orarium, offendit Gemmam; Quid, inquiens, rem sic nitidam reperio? Si gemmarius reperisset, nihil esset eo latius, vt qui pretium sciret. Mihi quidem nulli est vsui, nec magni æstimo: imò quidem omnibus gemmis, granum hordei malim.

Mor. Per gemmam artem sapientiámque intellige; per Gallum hominem stolidum & voluptuarium. Nec stolidi artes liberales, cùm vsum earum nesciant: nec voluptuarius, quippe cui vna placeat voluptas.

De Lupo & Agno. 2

LVpus, ad caput fontis bibens, videt agnum procul infrà bibentem: accurrit: agnum increpat, quod turbârit fontem. Trepidare agnus, supplicare, vt parcat innocenti; se, quando longè infra biberit, potum lupi ne potuisse quidem turbare, nedum voluisse. Lupus contrà intonat, Nihil agis, sacrilege: semper obes: pater, mater, omne tuum inuisum genus sedulò mihi aduersatur. Tu mihi dabis hodiè pœnas.

Mor. Vetus dictum est; Vt canem cædas, facilè inueniri baculum. Potens si libet nocere, facilè capit nocendi causam. Satis peccauit, qui resistere non potuit.

De Mure & Rana. 3

BEllum gerebat mus cum ranâ. De paludis certabatur imperio. Pugna erat vehemens & anceps. Mus callidus, sub herbis latitans, ex insidijs ranam adoritur. Rana, viribus melior, pectore, & insultu valens, aperto Marte hostem lacessit. Hasta vtrique erat iuncea. Quo certamine procul viso, miluus adproperat: dúmque præ studio pugnæ neuter sibi cauet, vtrumque bellatorem miluus rapit ac laniat.

 Mor.

Mor. Itidem evenire solet factiosis civibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes, plerumque etiam vitam in periculo ponunt.

De Cane & Vmbra. 4

CAnis, tranans fluvium, rictu vehebat carnem. Splendente sole, ita fit, ut umbra carnis luceba in aquis: quam ille visam avidè captans, quod in faucibus erat perdidit. Itaque tum rei, tum spei jacturâ perculsus, primùm stupuit: deinde animum recipiens, sic elatravit: Miser, deerat cupiditati tuæ modus. Satis superq; erat, ni desipuisses: jam per tuam stultitiam minus nihilo tibi est.

Mor. Monemur hac fabellâ modestiæ, monemur prudentiæ, ut cupiditati sit modus, ne certa pro incertis amittamus. Astutè certè Terentianus ille Sannio: Ego, inquit, spem pretio non emam.

De Leone & quibusdam aliis. 5

CVm ove quibusdamq; aliis pepigerat leo venationem fore communem. Itur venatum: capitur cervus: partiuntur. Singulas singulis partes tollere, ut convenerat, incipientibus, leo irrugiit; Vna, inquiens, pars mea est, quia sum dignissimus. Altera item mea est, quia viribus præstantissimus. Porrò, quia in capiendo cervo plus sudaverim, vindico tertiam. Quartam denique partem ni concesseritis, actum est de amicitiâ. Socii, hoc audito, discedunt vacui & taciti, non ausi mutire contra leonem.

Mor. Rara semper fuit fides: apud hoc seculum rarior est; apud potentes & est & fuit semper rarissima. Quocirca satius est, ut vivas cum pari. Qui enim cum potentiore vivit, necesse habet sæpe de suo jure concedere. Cum æquali æquale tibi jus erit.

De Lupo & Grue. 6

LVpo voranti ovem fortè ossa hæsere in gulâ: ambit, orat opem. Opitulatur nemo. Omnes dictitant, tulisse eum pretium voracitatis. Tandem blanditiis multis, pluribusq; promissis, gruem inducit, ut, collo longissimo in gulam inserto, os infixum eximeret: parenti autem præmium illusit.

sit. Inepta, inquit, abi: non sat habes, quòd vivis? vitam debes mihi: si libuisset, licuit præmordere collum tuum.

Mor. Tritum est, perire quod facis ingrato.

De Rustico & Colubro. 7

RVsticus, repertum in nive colubrum frigore propè enectum, domum tulit, adjecit ad focum. Coluber, ab igne vim virusq́; recipiens, deinde flammam non ferens, omne tugurium sibilando infecit. Accurrit rusticus, correpta sude, verbis verberibusq́; cum eo injuriam expostulat; Num hanc referat gratiam? num vitam erepturus sit illi, qui vitam ipsi dederit?

Mor. Fit interdum, ut obsint tibi, quibus tu profueris; & malè de te mereantur ii, de quibus tu bene sis meritus.

De Apro & Asino. 8

DVm iners asinus irrideret aprum, ille, indignans frendebat: Malum quidem, ignavissime, fueras meritus: sed etiamsi tu pœna fueras dignus, tamen ego indignus qui à te pœnas sumam. Irride tutus, impunè tibi licet: tutus enim es ob inertiam.

Mor. Demus operam, ut, cùm indigna nobis audiamus, aut patiamur, ne indigna nobis dicamus aut faciamus. Mali enim & perditi plerumque gaudent, si quispiam bonorum eis resistat: magni pendunt, haberi se dignos ultione. Imitemur equos & magnas bestias, qui oblatrantes caniculos cum contemptu prætereunt.

De Mure urbano & Mure rustico. 9

LIbitum est urbano muri deambulare rus. Videt hunc mus rusticus, invitat, apparatur, itur cœnatum. Depromit rusticus quicquid reposuerat in hyemem, & exhaurit omne penu, ut tanti hospitis expleat lautitiam. Vrbanus tamen, frontem corrugans, ruris damnat inopiam, urbis subinde laudat copiam. Remeans, ducit secum in urbem rusticum, ut, quia urbis jactitârat, re comprobaret. Ineunt convivium quod urbanus splendidè comparârat.

Inter epulandum, auditur in serâ murmur clauis. Trepidare illi, & fugitare fugitando. Rusticus & insuetus, & loci ignarus, ægrè se tueri. Discedente famulo, redit vrbanus ad mensam, vocat rusticum. Ille vix tandem metu deposito prorepit. Inuitantem ad pocula vrbanum percontatur, num hoc periculum crebrum sit. Respondit ille, quotidianum esse, contemni oportere. Tum rusticus, Quotidianũ, inquit? Mehercule, tuæ dapes plus fellis quàm mellis sapiunt. Equidem malo cum securitate meam inopiam, quàm cum tali anxietate illam copiam.

Mor. Diuitiæ præ se ferunt quidem voluptatem: sed si introspicias, habent pericula & amaritudinem. Eutrapelus quidam fuit, qui cùm inimicis quàm maximè nocere vellet, diuites eos faciebat; dictitans ita se eos vlcisci, quippe accepturos cum diuitijs ingentem sarcinam curarum.

De Aquilâ & Corniculâ. 10

AQuila nacta cochleam, non vi aut arte, quivit eruere piscem. Accedens cornicula, dat consilium: suadet subvolare, & è sublimi cochleam in saxa præcipitare, sic enim fore vt concha frangatur. Humi manet cornicula, vt præstoletur casum. Præcipitat aquila, frangitur testa, subripitur piscis à corniculâ, dolet elusa aquila.

Mor. Noli quibusuis habere fidem; & consilium, quod ab aliis acceperis, fac inspicias. Multi enim consulti, non suis consultoribus, sed sibi consulunt.

De Coruo & Vulpecula. 11

PRædam nactus strepitat in ramis coruus. Videt vulpecula gestientem: accurrit. Corvum, inquit, plurimâ salute impertit vulpes. Sæpenumero audieram famam esse mendacem, iam re ipsa experior. Nam vt hâc fortè iam prætereo, suspiciens te in arbore, aduolo: culpans famam. Fama enim est, te nigriorem pice esse, & video candidiorem niue. Meo sanè iudicio cygnos vincis, & hederâ formosior albâ es. Quòd si vt plumis, ita & voce excellas,

las, omnium auium equidem te dixerim reginam. Hac assentatiunculâ illectus coruus, ad canendum apparat. Apparanti verò è rostro excidit caseus: quo correpto, vulpecula pigetq; sui, & iacturæ rei mixto pudore dolet.

Mor. Nonnulli sic auidi laudis sunt, vt cum suo probro & damno ament assentatorem, eiusmodi homunciones prædæ sunt parasitis. Quod si vitaveris iactantiam, facilè assentatorum pestiferum genus vitaveris. Si tu voles esse Thraso, nusquam deerit tibi Gnatho.

De Leone senectute confecto. 12

LEo qui iuuentute complures suâ ferocitate fecerat inimicos, in senectute exoluit pœnas. Reddunt talionem bestiæ: dente aper, cornu petit taurus. Inprimis asellus, vetus ignauiæ nomen cupiens abolere, verbis & calcibus strenuè insultat. Tum gemebundus leo: Hi quibus olim nocui, iam vicissim nocent, & meritò. Sed hi quibus aliquando profui, iam vicissim non prosunt, imò etiã immeritò obsunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos; stultior, qui falsis amicis confisus fuerim.

Mor. In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si vultum mutârit fortuna, vlciscentur quos læsisti. Et inter amicos fac habeas discrimen. Sunt enim quidam amici, non tui, sed mensæ tuæ, sed fortunæ tuæ; quæ quidem fortuna simulac mutata erit, & illi mutabuntur: bene tecum actum erit, si non inimici fuerint. Meritò queritur Ouidius.

En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit velis aura secunda meis:
Vt fera nimboso tumuerunt æquora vento,
In mediis lacerâ puppe relinquor aquis.

De Cane & Asino. 13

DVm blandiretur canis hero, & familiæ: herus & familia canem demulcent. Asellus id videns, altiùs gemit. Cœpit eum pigere sortis: inique putat comparatum canem gratum esse cunctis, pascique de mensâ herili, idque otio, ludóque consequi: sese contra portare clitellam, cædi flagello, nunquam otiosum esse, & cunctis tamen odio-

ſum. Si hæc fiunt blanditiis, eam artem, quæ tam utilis ſit, ſtatuit ſectari. Igitur quodam tempore redeunti domum hero, rem tentaturus procurrit obviam, ſubſilit, pulſat unguibus. Exclamante hero, accurrere ſervi; & ineptus aſellus, qui ſe urbanum credidit, fuſte vapulat.

Mor. Non omnia poſſumus omnes, ut ait Virgilius in Bucol. nec omnes omnia decent. Id quiſque velit, id tenet, quod poſſit: Nam ſcimus id quod Græcè ſignificantiùs dicitur, ὄνος λύρας, id eſt, aſinus lyrarum vel lyræ. Sic autem Boëtius, Aſinus ad lyram poſitus. Repugnante naturâ irritus eſt labor. Tu nihil invitâ facies dicêſve Minervâ; teſte Horatio.

De Leone & Mure. 14

LEo æſtu curſuq́; defeſſus, in umbrâ, fronde ſuper viridi, quieſcebat. Murum autem grege tergum ejus percurrente, experrectus, unum è multis comprehendit. Supplicat captivus, indignum ſe eſſe cui leo iraſcatur: clamitat. Reputans ille in nece tantillæ beſtiolæ nihil eſſe laudis, captivum dimittit. Nec verò ita multò pòſt, leo fortè, dum per ſaltum currit, incidit in plagas: rugire licet, exire non licet. Rugientem miſerabiliter leonem mus audit, vocem agnoſcit, rapit in cuniculos, laqueorum quærit nodos, quæſitos invenit, inventos corrodit: leo è plagis evadit.

Mor. Hæc fabula ſuadet potentibus clementiam. Etenim, ut ſunt res humanæ inſtabiles, egent interdum ipſi potentes, ope humillimorum. Quare vir prudens, etſi poteſt, timebit vel vili homini nocere: qui autem non timet nocere alteri, valdè deſipit. Quid ita? Quia etſi jam potentiâ fretus, neminem metuit, forſan olim erit ut metuat. Conſtat enim eveniſſe claris magniſque regibus, ut vilium homuncionum vel gratiâ indiguerint, vel iram metuerint.

De Milvo ægroto. 15

LEcto decumbebat milvus, jam fermè moriens: Matrem orat precatum ire deos. Mater reſpondit; Nihil opis ſperandum à diis, quorum ſacra & aras ſuis rapinis toties violâſſet.

Mor. Decet venerari ſuperos. Illi enim pios juvant, impiis adverſantur.

tur. In felicitate neglecti, in miseriâ non exaudiunt. Quare in secundis rebus sis eorum memor, ut in adversis rebus præsentes sint vocati.

De Hirundine & aliis aviculis. 16

CVm primùm cœptum esset seri linum, hirundo suadet aviculis impedire sementem, dictitans sibi fieri insidias. Irrident illæ, stultam vatem hirundinem vocant. Surgente jam lino, & virescente, rursum monet evellere sata. Iterum irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem. Cùm ne tunc quidem consulentem audirent, hirundo, avium cœtu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam: init cum eo fœdus, cohabitat, cantu demulcet. Cæteris è lino avibus fiunt retia & laquei.

Mor. Multi nec ipsi consulere sibi nôrunt, nec rectè consulentem audiunt. Sed cùm in periculis sunt & damnis, tunc demum sapere incipiunt, & suam damnare socordiam. Iam sat supérque consilii est, hoc inquiunt & illud factum oportuit. Sed præstat esse Prometheum, quàm Epimetheum. Fuere hi fratres. Nomina sunt Græca. Alteri consilium ante rem fuit, alteri post rem, quod declarat interpretatio nominum.

De Ranis & earum Rege. 17

GEns ranarum cùm esset libera, Iovi supplicabat dari sibi regem. Ridere Iupiter vota ranarum. Illæ tamen iterum atque iterum instare, donec ipsum perpellerent. Dejecit ille trabem. Ea moles ingenti fragore quassat fluvium. Territæ silent ranæ, regem venerantur. Accedunt pedetentim propiùs: tandem abjecto metu, insultant & desultant. Iners res lusui est, & contemptui. Lacessunt rursum Iovem; orant regem dari qui strenuus sit. Dat Iupiter ciconiam. Is perstrenuè perambulans paludem, quicquid ranarum obviam fit, vorat. De hujus igitur sævitiâ ranæ frustrà questæ sunt. Iupiter non audit: nam & hodiè adhuc queruntur. Vesperi enim ciconiâ cubitum eunte, ex antris egressæ rauco ululatu murmurant, sed surdo canunt. Vult enim Iupiter, ut quæ regem

clementem ſint deprecatæ, iam ferant inclementem.

Mor. Perinde atque ranis, euenire ſolet plebi: quæ ſi regem paulò manſuetiorem habet, ignauum & inertem eſſe cauſatur, optat aliquando, contingere ſibi virum. Contrà, ſi quando nacta eſt regem ſtrenuum, huius ſæuitiam damnat, prioris laudat clementiam: ſiue quòd ſemper præſentium nos pœnitet, ſiue quòd verum eſt verbum, noua veteribus eſſe potiora.

De Columbis & Miluo. 18

COlumbæ olim bellum geſsêre cum miluo: quem vt expugnarent, delegerunt regem ſibi accipitrem. Ille rex factus, hoſtem agit, non regem. Non ſegniùs ac milvus rapit ac laniat. Pœnitet columbas incœpti, ſatius fuiſſe putantes, pati bella milui, quam tyrannidem accipitris.

Mor. Neminem ſuæ ſortis nimium pigeat. Nihil eſt (teſte Flacco) ab omni parte beatum. Equidem meam ſortem, modò tolerabilis ſit, mutare non optem. Multi nouâ ſorte quæſitâ, veterem rurſus optârunt. Ita plerique ingenio ſumus omnes, vt noſmet noſtri pœniteat.

De Fure & Cane. 19

FVri aliquando panem (vt ſileat) porrigenti, reſpondit Canis, Inſidias tuas noui: panem das, quò deſinam latrare, ſed ego tuum munus odi: quippe ſi ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta exportabis.

Mor. Caue parui commodi cauſâ amittas magnum. Caue cuiuis homini fidem habeas. Sunt enim qui dolo non tantùm benigne dicunt, ſed & benigne faciunt.

De Lupo & Suculâ. 20

PArturiebat Sucula. Pollicetur Lupus ſe cuſtodem fore fœtus. Reſpondit puerpera, Lupi obſequio ſe non egere; ſi velit pius haberi, ſi cupiat gratum facere, longiùs abeat.

Mor. Non ſunt cuncta credenda cunctis. Multi ſuam operam pollicentur, non tui amore, ſed ſui; ſuum quærentes commodum, non tuum.

De partu montium. 21

OLim rumor erat parturire montes: homines accurrunt, circumſiſtunt, monſtri quippiam non ſine pauore expectantes. Parturiunt tandem montes, exit mus. Tum omnes riſu emori.

Mor.

Mor. Hanc fabellam tangit Horatius. Parturiunt montes, inquit, nascetur ridiculus mus. Notat etiam iactantiam. Iactabundi enim cùm magno profitentur & ostentant, vix parua faciunt. Quapropter Thrasones illi iure sunt materia ioci & scommatum. Vetat item hæc fabula inanes timores. Plerumque enim grauior periculo est periculi metus, imo ridiculum est quod metuimus.

De Cane venatico qui ab hero contemnitur. 22

CAnem venaticum, qui iam senuerat instigat herus, frustra hortatur, tardi sunt pedes, non properat. Prehenderat feram, fera edentulo elabitur. Increpat herus verbere & verbo. Canis respondit, debere sibi iure ignosci; iam senuisse; ac iuuenem fuisse strenuum. Sed vt video inquit nil placet sine fructu: iuuenem amâsti, senem odisti. Amâsti prædabundum, odisti, tardum, edentulum. Sed si gratus esses, quem olim iuuenem frugis causâ dilexisti, senem fructuosæ iuuentutis gratia diligeres.

Mor. Rectè canis. Nam (teste Nasone) nihil, nisi quod prodest, charum est. En detrahe menti spem fructus auidæ, nemo petendus erit. Præteriti commodi nulla est memoria, futuri autem gratia non magna, præsentis commodi summa. Turpe quidem dictu, sed si modò vera fatemur, Vulgus amicitias vtilitate probat.

De Leporibus & Ranis. 23

SIluâ insolitâ mugiente turbine, trepidi lepores rapide occipiunt fugere. Fugientibus cum obsisteret palus, stetere anxij, vtrinque comprehensi periculis. Quodque maioris esset incitamentum timoris, vident in palude mergi ranas. Tunc ex leporibus vnus prudentior cæteris, ac disertior, Quid, inquit, inaniter timemus? Animo opus est: Corporum quidem agilitas nobis est, sed animus deest. Hoc periculum turbinis non fugiendum, sed est contemnendum.

Mor. Omni in re opus est animo: Iacet virtus sine confidentiâ. Confidentia enim dux & regina virtutis est.

De Hœdo & Lupo. 24

CApra, quum esset pastum itura, Hœdum domi concludit, monens aperiri nemini dum redeat ipsa. Lupus

pus, qui id procul audierat, post matris discessum, pulsat fores: voce caprisat, jubens recludi. Hœdus dolum præsentiens, Non aperio, inquit : nam etsi vox caprisat, tamen equidem per rimulas lupum video.

Mor. Obedire parenti filios, ipsis est utile ; & juvenem seni decet auscultare.

De Cervo & Ove. 25

CErvus coram lupo ovem ream facit, modicum tritici debere clamitans. Ovis debiti quidem erat inscia: tamen ob lupi præsentiam, spondet se daturam. Dicitur solutioni dies, adest, monet cervus ovem. Illa it infitias. Quod enim promiserat, excusat factum id metu, & præsentia lupi; Votum extortum non esse servandum.

Mor. Sententia juris est ; Vim vi repellere licet.
Ex hac fabellâ nova quædam nascitur ; Fraudem fraude repellere licet.

De Rustico & Angui. 26

RUsticus quidam nutrierat anguem. Iratus aliquando, bestiam petit securi. Evadit ille non sine vulnere. Posteà rusticus deveniens ad paupertatem, ratus est id infortunii propter anguis injuriam sibi accidere. Igitur supplicat angui ut redeat. Ille ait, Ignoscere se, sed redire nolle; neque fore securum cum rustico, cui tanta sit domi securis; livorem vulneris desiisse, superesse tamen memoriam.

Mor. Ei, qui semel fidem solvit, iterum habere fidem vix est tutum. Injuriam quidem condonare, id sanè misericordiæ : cavere autem sibi, & decet, & prudentiæ est.

De Vulpeculâ & Ciconiâ. 27

VUlpecula vocavit ciconiam ad cœnam : Opsonium in mensam effundit : quod cùm liquidum esset, ciconiâ frustrà rostro tentante, vulpecula lingit. Abit elusa avis, pudetq; pigetq; injuriæ. Post plusculum dierum redit, invitat vulpeculam. Vitricum vas situm erat plenum

plenum opſonii: quod quidem vas, cùm eſſet arcti gutturis, vulpeculæ opſonium licuit videre & eſurire, guſtare non licuit: Ciconia roſtro facilè exhauſit.

Mor. Riſus riſum, iocus iocum, dolus dolum, fraus meretur fraudem.

De Lupo & Capite picto. 28

LVpus in officina ſculptoris caput humanum repertum verſat, miratur, ſentiens id quod erat, nihil habere ſenſus. O pulchrum, inquit, caput! Eſt in te artis multum, ſed ſenſus nihil.

Mor. Externa pulchritudo, ſi adſit interna, grata eſt. Sin alterutrâ carendum eſt, præſtat externâ quàm internâ careas. Illa enim ſine hac interdum incurrit odium; ut ſtolidus eò ſit odioſior, quò formoſior.

De Graculo. 29

GRaculus ornavit ſe plumis pavonis. Deinde pulchellus ſibi viſus, faſtidito genere ſuo, contulit ſe ad pavonum genus. Illi tandem, intellectâ fraude, ſtolidam avem coloribus nudarunt, & plagis affecerunt. Horatius hanc fabellam primo Epiſtolarum libro narrat de cornicula. Ait olim adornatam collectis, quæ avibus exciderant, plumis; poſtquam unaquaeque avium ſuam plumam decerpſit, ridiculam fuiſſe.

Ne ſi fortè ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum,
Furtivis nudata coloribus.

Mor. Notat hæc fabula eos qui ſe gerunt æquo ſublimiùs: qui cum his vivunt, qui & ditiores ſunt, & magis nobiles: quare ſæpe inopes fiunt, & ſunt ludibrio. Probè Iuvenalis monet, Sacculus è cœlo deſcendit, γνῶθι σεαυτὸν, hoc eſt, Noſce te ipſum.

De Muſcâ & Formicâ. 30

MVſca altercabatur cum formicâ; ſe nobilem, illam ignobilem; ſe volitare, illam repere; ſe verſari in tectis regum, illam cavernis latêre, ſegetem rodere, aquam bibere: ſe ſplendidè epulari jactabat, & hæc tamen

men otio nancisci. E regione, formicam se non ignobilem esse, sed suis natalibus contentam: muscam vagam esse, se stabilem, sapere formicæ grana & fluenta, quod muscæ pastilli & vina, atq; hæc se non segni ocio, at strenuâ operâ nancisci: porrò formicam lætam esse & tutam, charam omnibus, exemplar denique laboris. Muscam anxiam, cum periculo esse cunctis infestam, cunctis inuisam, exemplar denique segnitiei. Formicam hyemis memorem, alimenta reponere; muscam in diem viuere, hyeme aut esurituram, aut certè morituram.

Mor. Qui pergit quæ vult dicere, quæ non vult audiet. Musca, si bene dixisset, bene audisset. Assentior autem formicæ. Videtur enim optabilior vita obscura cum securitate, quàm cum periculo splendida.

De Ranâ & Boue. 31

R*Ana cupida æquandi bouem, se distendebat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere: Nihil enim esse ranam ad bouem. Illa secundùm intumuit. Clamitat natus, Crepes licet mater, bouem nunquam vinces. Tertiùm autem quum intumuisset, crepuit.*

Mor. Cuique sua dos est. Hic formâ, ille viribus, hic opibus, ille pollet amicis: vnumquemque suo decet esse contentum. Valet ille corpore, tu ingenio. Quocirca quisque semet consulat: nec inuideat superiori, quod miserum est; nec, quod stultitiæ est, certare optet.

De Equo & Leone. 32

V*Enit ad Equum comedendum Leo: Carens autem præ senectâ viribus, meditari cœpit artem, medicum se profitetur: Verborum ambage Equum moratur. Hic dolo dolum, artem opponit arti. Fingit se nuper in loco spinoso pupugisse pedem, orat vt inspiciens sentem medicus educat. Paret Leo. At Equus quanta potuit vi, calcem Leoni impinget, & se continuò conijcit in pedes. Leo vix tandem ad se rediens, (ictu enim propè exanimatus fuerat) pretium, inquit, fero ob stultitiam:*

&

& is iure effugit : dolum enim dolo vltus eſt.

Mor. Odio digna eſt ſimulatio, & ſimulatione capienda. Non eſt timendus hoſtis, qui hoſtem præ ſe fert: ſed qui, quum hoſtis ſit, benevolentiam ſimulat, is demum timendus eſt, & odio digniſſimus.

De Equo & Aſino. 33

EQuus, phaleris ſelláque exornatus, cum ingenti hinnitu per viam currebat. Currenti autem onuſtus aſellus fortè obſtabat. Equus ira fremebundus, & fræna ferox ſpumantia mandens; Quid, inquit, tarde, ignave obſiſtis equo? Cede, inquam, aut proculco te pedibus. Aſellus, contrà rudere non auſus, cedit tacitus. Equo autem provolanti, & curſum intendenti, crepat inguen. Tum curſui & oſtentui inutilis, ornamentis ſpoliatur, deinde carrario venditur. Poſteà cum carro venientem videt aſellus, & affatur; Heus, bone vir: quid iſtuc ornatus eſt? vbi aurea ſella, bullata cingula? vbi nitidum frænum? Sic, amice, neceſſe fuit euenire ſuperbienti.

Mor. Plerique in ſecundis rebus elati ſunt, nec ſui memores nec modeſtiæ. Sed quia proſperitate inſoleſcunt, adverſitatem incurrunt. Eos qui videntur felices monuerim eſſe cautos, etenim ſi rota fortunæ circum acta fuerit, ſentient miſerrimum genus infortunij eſſe, fuiſſe felices. Accedit ad cumulum felicitatis id quoque mali, contemnentur ab jis quos ipſi contempsêre; & illudent eis ij, quos ipſi risêre.

De Auibus & Quadrupedibus. 34

AVibus pugna erat cum quadrupedibus. Vtrinque ſpes, vtrinque metus, vtrinque erat periculum. Veſpertilio autem, relictis ſocijs, deficit ad hoſtes: vincent aues, duce & auſpice aquilâ. Transfugam verò veſpertilionem damnant, vti ne ad aues vnquam ſit reditio, vti ne luce vnquam ſit volatus. Hæc cauſa veſpertilioni eſt, vt non niſi noctu volet.

Mor. Qui cum ſocijs aduerſitatis & periculi particeps eſſe renuit, proſperitatis & ſalutis expers erit.

De Lupo & Vulpe. 35

Lupus

LVpus, cùm prædæ satis esset, in otio degebat. Accedit vulpecula: sciscitatur otii causam. Sensit lupus insidias fieri suis epulis; simulat morbum esse causam: orat vulpeculam deprecatum ire deos. Illa, dolens dolum non succedere, adit pastorem, monet patere latebras lupi, hostem enim securum posse inopinatò opprimi. Adoritur pastor lupum, mactat. Illa potitur antro & prædâ. Sed fuit illi breve sceleris sui gaudium: nam, non ita multò post, idem pastor & ipsam capit.

Mor. Fœda res invidia est, & ipsi interdum auctori quoque perniciosa. Flaccus Epistolarum lib. 1.

Invidus alterius rebus macrescit opimis.
Invidiâ Siculi non invenêre tyranni
Majus tormentum.

De Cervo. 36

CErvus, in perspicuo fonte se conspicatus, probat procera frontis & ramosa cornua, sed tibiarum exilitatem damnat. Fortè, dum contemplatur, dum judicat, intervenit venator: fugit cervus ocyor pilis, & agente nimbos ocyor Euro. Insectantur fugientem canes. Sed cùm intrâsset condensam sylvam, implicita sunt ramis cornua. Tum demum tibias laudabat, & cornua damnabat, quæ fecêre ut præda esset canibus.

Mor. Fugienda petimus: petenda fugimus. Placent, quæ officiunt: quæ conferunt, displicent. Beatitudinem cupimus, priusquam ubi sit intelligamus. Opum excellentiam & honorum celsitudinem quærimus: in his beatitudinem sitam opinamur, in quibus tamen multùm laboris est & doloris. Pulchrè id significat Lyricus ille noster:

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriúntque summos
Fulgura montes.

De Viperâ & Lima. 37

IN fabricâ offendens limam vipera, cœpit rodere. Subrisit lima: Quid, inquiens, inepta? Quid agis? Tu tibi antè

antè contriveris dentes, quàm me atteras, quæ duritiem æris præmordere soleo.

Mor. Etiam atque etiam vide, quicum tibi res sit. Si in fortiorem dentes acuis, non illi, sed tibi nocueris.

De Lupis & Agnis. 38

LVpis & agnis, quibus natura est discordia, fœdus aliquando fuit, datis utrinque obsidibus. Lupi suos catulos: oves canum cohortem dedêre. Quietis ovibus ac pascentibus, lupuli matrum desiderio ululatus edunt. Tum lupi, irruentes, fidem fœdusq; solutum clamitant, ovesq; canum præsidio destitutas laniant.

Mor. Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas. Nam qui hostis fuit, hostis forsan nondum esse desiit, fortassis & causam ceperit, cur te nudatum præsidio adoriatur.

De Sylva & Rustico. 39

QVo tempore etiam arboribus suus sermo erat, venit rusticus in sylvam, rogans, ut ad securim suam tollere liceat capulum. Annuit sylva. Rusticus, aptata securi, cœpit arbores succidere. Tum, & quidem serò, pœnituit sylvam suæ facilitatis: doluit seipsam esse causam sui exitii.

Mor. De quo bene merearis, vide. Multi fuere, qui, accepto beneficio, in authoris abusi sunt perniciem.

De Membris & Ventre. 40

PEs & manus ventrem olim incusârunt, quòd ab otioso eo lucra ipsorum vorarentur. Iubent ut laboret, aut alimentum petat. Supplicat ille semel & iterum. Negant tamen manus alimentum. Exhausto inedia ventre, ubi cœpere omnes artus deficere, tum manus voluit tandem officiosa esse: verùm id serò. Nam venter, desuetudine debilis, cibum repulit. Ita cuncti artus, dum ventri invident, tum ventre pereunte pereunt.

Mor. Perinde atque in membrorum societate est; ita se habet societas humana. Membrum egit membro: amicus eget amico. Quare mutuis officiis, mutuis operibus utendum est: neque divitiæ, neque dignita-

cum apices hominem: fatis tuentur. Vnicum & summum præsidium complurium amicitia est.

De Simia & Vulpecula. 41

SImia vulpeculam orat, vt partem caudæ sibi donet ad tegendas nates; illi enim esse oneri, quod sibi foret & honori. Respondet illa, nihil nimis esse; & se malle humum caudâ suâ verri, quàm simiæ nates tegi.

Mor. Sunt qui egent, sunt quibus superest: nulli tamen diuitum id moris est, vt re superfluâ beet egenos.

De Ceruo & Bobus. 42

CEruus, venatorem fugiens, coniecit se in stabulum: boues orat, vt in præsepi latitare liceat. Boues tutum esse negant: mox enim & dominum & famulum affuturos. Ille securum se esse ait, modò ne ipsi prodant. Intrat famulus, occultum fœno non videt, exit. Gestire ceruus & nihil iam timere. Tum vnus è bobus, & æuo & consilio grauis, Facile, inquit, erat (hunc qui talpa est) fallere, sed vt herum (qui Argus est) lateas, hoc opus, hic labor est. Mox deinde introgreditur herus: qui, vt serui negligentiam corrigat, cuncta lustrans oculis, & præsepe manu tentans, cerui deprehendit sub fœno cornua: inclamat famulos, accurrunt, feram concludunt, capiunt.

Mor. In aduersis rebus et periculis, latebræ difficiles sunt inuentu; aut quia miseros, vt cœpit, fortuna exagitat; aut quia ipsi metu impediti, & inopes consilij, semet imprudentia produnt.

De Leone & Vulpecula. 43

LEo ægrotabat, visebant animalia, vna officium differente vulpeculâ. Ad hunc legatum mittit leo cum epistolâ, quæ venire admoneat; gratissimam rem ægroto fore eius vnius præsentiam; nec quicquam periculi fore, cur vulpecula metuat: leonem enim primùm quidem amicissimum esse vulpeculæ, ideóque percupere eius colloquium.

Deinde ægrotum esse, & decumbere, ut etiam si quod non erat, velit, noscere tamen non queat. Rescribit vulpecula, Optare se ut leo convalescat, idque oraturam superos, cæterùm minimè visuram: terreri enim se vestigiis. Quæ quidem vestigia cùm omnia sint antro leonis adversa, & nulla aversa, eam rem indicium esse, multum quidem animalium introiisse, sed exisse nullum. Horat.

Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: Quia me vestigia terrent
Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.

Mor. Cave fidem habeas verbis. Ni caveris, sæpe tibi dabuntur verba. Capienda est conjectura, tum ex verbis, tum ex factis, & ex illis alia sunt judicanda.

De Vulpeculâ & Mustelâ. 44

V*Ulpecula, longâ inediâ tenuis, fortè per angustiorem rimam ad cameram frumenti repsit: in quâ cùm probe pasta fuit, deinde rursus tentantem egredi, distentus impedit venter. Mustela, luctantem procul contemplata tandem monet, si exire cupiat, ad cavum macra redeat, quo macra intraverat.*

Mor. Videas complures in mediocritate lætos esse atque alacres, vacuos curis, expertes animi molestiis. Cum hi divites facti fuerint, videbis eos mœstos incedere, nunquam frontem porrigere, plenos curis, animi molestiis obrutos.

Hanc fabellam sic Horatius canit, lib. 1. epist. 7.
Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti: pastáque, rursus
Ire forás pleno tendebat corpore frustrà.
Cui mustela procul, Si vis, ait, effugere istinc,
Macra cavum repetas arctum, quem macra subisti.

De Equo & Cervo. 45

E*Quus gerebat bellum cum cervo. Pulsus tandem è pascuis, implorabat opem humanam. Redit cum homine: descendit in campum: victus antea jam fit victor. Sed tamen hoste victo, & sub jugũ misso, ipse victor necesse*

eſt ſerviat homini. Equitem fert dorſo, frænum ore.

Mor. Dimicant multi contra paupertatem : quâ per fortunam & induſtriam victâ, ſæpe victores interit libertas, Domini quippe & victores paupertatis ſervire incipiunt divitiis : anguntur avaritiæ flagris : parſimoniæ cohibentur frænis, nec quærendi tenent modum, nec (juſto quidem avaritiæ ſupplicio) partis rebus audent uti. De hac re Horatius lib. 1. Epiſtolarum. 10. Epiſt.

Cervus equum pugnâ melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænumque recepit.
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frænum depulit ore.
Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternùm, quia parvo neſciat uti.

ÆSOPI FABVLÆ, ADRIANO Barlando Interprete.

De duobus Adoleſcentibus. 1

Doleſcentes duo opſonium apud coquum ſeſe empturos ſimulant. Coquo alias res agente, carnem alter è caniſtro ſurripit : dat ſocio, ut ſub veſte occulat. Coquus, ſubreptam ſibi carnis partem ut videt furti, utrumque cœpit inſimulare. Qui abſtulerat, per Iovem, nihil habere : is verò qui habuit, nil ſe abſtuliſſe identidem pejerat. Ad quos, Me quidem, inquit coquus, fur nunc latet : ſed is inſpexit, is ſcit per quem jurâſtis.

Mor. Siquid peccavimus, id ſtatim non ſciunt homines : at Deus omnia videt, qui ſedet ſuper cœlos, & intuetur abyſſos. Quod ſi cogitent homines, ſuppreſſiùs prudentiúſque peccabitur.

De Cane & Lanio. 2

CAnis in macello cùm lanio carnem abſtuliſſet, in pedes ſeſe continuò quantum potuit conjecit. Lanius jacturâ rei perculſus, primùm tacuit : deinde animum recipiens,

cipiens, sic procul acclamavit: O furacissime, curre tutus, impunè tibi licet: tutus enim es nunc ob celeritatem. Posthac autem cautiùs observaberis.

Mor. Hæc fabula significat, plerósque omnes tum demum fieri cautiores, ubi damnum acceperint.

De Cane & Ove. 3

C*Anis ovem in jus vocat, panem ex mutuo debere clamitans. Illa it inficias. Milvius, lupus, vultur, accersuntur: rem affirmant. Damnatur ovis: damnatam canis rapit ac deglubit.*

Mor. Falsis testimoniis opprimi quamplurimos, tum nemo nescit, tum hæc quàm optimè docet fabellula.

De Agno & Lupo. 4

A*Gno comitanti caprum, lupus fit obviam: rogitat cur relictâ matre olidum potiùs sequatur hircum, suadetq; ut ad distenta lacte matris ubera redeat; sperans ita fore, abductum ut laniet. Ille verò, Mater me, O lupe, inquit, huc commisit: huic summa cura servandi data est: parenti potiùs quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas. subductum mox discerpere.*

Mor. Non omnibus fidem habere. Multi enim, dum aliis videntur velle prodesse, sibi interim consulunt.

De Adolescente & Cato. 5

C*Vm adolescens quidam in deliciis amoribusq; usurpâsset catum, Venerem precibus fatigavit, ut catum in fœminam transfiguraret. Commiserescit, & audit orantem Venus: fit metamorphôsis, quæ adolescenti miserè amanti perplacuit; nempe tota succi plenula, tota candidula, tota elegantula. Itur deinde in cubiculum, ridetur, luditur. Nec verò ita multò pòst, percupiens experiri dea, numquid catus cum corpore mutâsset & mores, per impluvium immittit musculum. Ibi risu prorsus,*

ſus atque ludo res digna accidit. Conſpectam illico beſtiolam, inſequitur muliercula. Venus, indignans, fœminæ vultus in catum mutavit.

Cum pedibuſque manus, cum parvis brachia mutat
Cruribus; & cauda eſt mutatis addita membris.

Mor. Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Nimiſque difficile eſt aſſueta relinquere.
Horatius: Naturam expellas furcâ licet, uſque recurret.

De Agricola & filiis. 6

COmplures habebat agricola adoleſcentulos, iique inter ſe diſcordes fuere: quos pater elaborans trahere ad mutuum amorem, appoſito faſciculo, jubet ſingulos brevi circumdatum funiculo effringere. Imbecilla nequicquam conatur ætatula. Solvit pater, redditq́; ſingulis virgulam: quam cùm pro ſuis quiſque viriculis facilè frangerit; O, inquit, filioli, ſic concordes vos vincere poterit nemo. Sed ſi mutuis volueritis ſævire vulneribus atque inteſtinum agitare bellum, eritis tandem predæ hoſtibus.

Mor. Docet hic Apologus, concordiâ parvas res creſcere, diſcordiâ magnas dilabi.

De Ruſtico & Equo. 7

RVſticus, equum vacuum, aſinumq́; ſarcinulis egregiè onuſtum, producit ad viam. Defeſſus aſellus, equum ſibi onera ut adjuvet, orat, ſi ſalvum velit. Negat facturum equus. Aſellus, tandem ſarcinæ pondere gravatus, procumbit, moritur. Herus omne onus, mortui quoque aſelli corium, in equi dorſum reclinat. Quibus cùm ille deprimeretur, Me miſerum, inquit! merito meo ſic nunc excrucior, qui dudum laboranti aſino opitulari nolui.

Mor. Monemur hac fabellâ, ut oppreſſis ſubveniamus amicis. Ortus noſtri (inquit Plato) partem ſibi patria vendicat; partem, amici.

De Carbonario & Fullone. 8

FVllonem invitabat carbonarius, ut secum in unis ædibus habitaret. Fullo, Non est, inquit, mi homo, istud mihi vel cordi vel utile: vereor enim magnopere, ne quæ ego eluam, tu reddas tam atra quàm carbo est.

Mor. Monemur hoc Apologo, cum inculpatis ambulare; monemur sceleratorum hominum consortium, velut pestem quandam, devitare. Trahunt, inquit Campanus, hominem sodalitia: commercia etiam in mores penetrant & perinde quisque evadit, ut quibuscum versatur.

De Aucupe & Palumbo. 9

IT venatum auceps: videt nidulantem procul in altissimâ arbore palumbum: adproperat: deniq; insidias molitur: premit fortè calcibus anguem. Hic mordere. Ille improviso exanimatus malo, Me miserum, inquit! dum alteri insidior, ipse dispereo.

Mor. Significat hæc fabula, nonnunquam eos suis artibus circumveniri, qui res novas moliuntur.

De Buccinatore. 10

BVccinator quidam ab hostibus capitur, adducitur. Trepidare ille, supplicare, ut parcant innoxio; se, quando nihil armorum unquam præter unam buccinam gestaverit, hominem ne potuisse quidem occidere, nedum voluisse. Illi contrà, murmure tum sævo, tum verberibus, intonant; Nihil agis, scelus, maximè noces, atq; nunc hîc trucidabere, quòd cùm ipse (ut fateris) sis rei militaris imperitus, cornu isto tuo aliorum excitas evibrásque animos.

Mor. Gravissimè peccant nonnulli, qui ad mala alioqui satis pronis principibus, ut inquè agant, consulunt, atque hujusmodi quædam ad illorum aures occinunt: Quid etiam dubitas? An te Principem esse oblitus es? An non tibi, quod jubeat, licet? Tu legibus major: in te legirupæ nomen cadere haud potest, qui ipsis etiam dominaris legibus. Tui nihil possident, quod tuum non sit. Tu potes & servare & perdere. Tibi fas est, opibus dignitatéque augere quem visum sit. Fas est ubi libuerit adimere. Alios alia vel damnant vel commendant. Tibi nihil non honestissimum futurum.

De Lupo & Cane. 11

LVpus cani ante lucem in sylvâ fortè fortunâ fit obviam, salutat, adventum gratulatur: deniq; rogat quo pacto tam sit nitidus. Cui ille, Herilis cura hoc efficit. Herus me blandientem sibi demulcet, de mensâ pascor herili nitidissimâ, nunquam sub die dormito, tum universæ familiæ non dici potest quàm sim gratus. Næ tu, inquit lupus, multò es felicissimus, O canis, cui tam benignus & comis contigit herus; quocum, O utinam commorari & mihi liceat, nullum me animantium esset uspiam fortunatius. Canis, novi status cupidissimum videns lupum, effecturum se pollicetur, ut hæreat in parte aliquâ apud herum, modò de pristinâ ferociâ aliquid remittere, & servitutem servire velit. Stat sententia. Lupo libitum est deambulare ad villam: sermones edunt in itinere prorsus jucundissimos. Posteà verò quã illuxit, contritum canis collum videns lupus, Quid sibi vult, inquit, O canis, tua istæc prorsus depilata cervix? Solebam, inquit ille, feroculus notis pariter & ignotis allatrare, obmordereq; nunquam. Id ægre ferens herus, crebris me tundebat verberibus, prohibens etiam, ne quem præter furem lupúmque adorirer: ego sic vapulando victus sum, & mitior factus, hocque genialis sævitiæ servavi signum. Lupus, hoc audito, Ego, inquit, heri tui amicitiam tanti non emo. Vale igitur, O canis, cum tuâ istac servitute: mihi mea potior est libertas.

Mor. Optabilius est humili casâ dominum esse, & panem atrum vorare, quàm in amplissimâ regiâ opiparis mensis frui, & obnoxium trepidúmque degere: nam libertas sublimi exulat aulâ. Vbi accipienda venit, & mussitanda injuria est.

De Agricolis & Carnibus. 12

AGricola, cùm ruri plusculos hyemâsset dies, cœpit tandem necessariarum rerum penuriâ laborare: interficit oves, mox & capellas, postremò boves quoq; mactat, ut habeat, quo, inediâ penè exhaustum corpusculum, sustentet. Id videntes canes, salutem fuga quærere constituunt; sese enim non victuros diutiùs, quando ne bobus quidem, quorum in opere rustico faciendo utebatur opera, pepercit herus.

Mor. In quam domum mercedis gratiâ te tradis, vide. Nonnulli inhumanissimi sunt heri. Multi enim hodie eò dementiæ prolabuntur, ut vel servos, infortunio, malo & damno, libenter mactent.

De Vulpe & Leone. 13

VUlpecula, quæ leonis immanitatem insuetam habebat, semel atq; iterum id fortè animal contemplata, trepidare & fugitare. Cùm jam tertiò obtulisset sese obviàm leo, tantùm abfuit ut metuerit quicquam vulpes, ut confidenter illum adierit salutaveritq;.

Mor. Omnes nos consuetudo audaciores facit, vel apud eos quos anteà aspicere vix ausi fuimus.

De Vulpe & Aquilâ. 14

VUlpeculæ proles foràs excurrebat: ab aquila comprehensa, matris fidem implorat. Accurrit illa, ut captivam prolem dimittat, aquilam rogat. Aquila, nacta prædam, ad pullos subvolat. Vulpes, correptâ face, quasi illius munitiones incendio absumptura esset, insequitur. Cùm jam arborem conscendisset, Et ipsa nunc te, inquit, tuosq; si potes tuere. Trepidans aquila incendium dum metuit, Parce, inquit, mihi parvisq; liberis: tuum, quicquid habeo, reddidero.

Mor. Per aquilam, potentis atque audacis animi homines intellige; per vulpem, pauperculos, quos calumniis premere, contumeliisque afficere, divitibus æquè studium est. Verùm quando est sua & formicis ira, impotentes ii acceptam interdum probè ulciscuntur injuriam.

De Agricola & Ciconia. 15

GRuibus anseribusq́ sata depascentibus, laqueum prætendit rusticus: capiuntur grues, capiuntur anseres, capitur & ciconia. Supplicat illa, innocentē sese clamitans, & nec gruem nec anserem esse, sed avium omnium optimã, quippe quæ parenti sedulo semper inservire, eundémq; senio confectum alere consueverit. Agricola, Horum, inquit, nil me fugit: verùm cum nocentibus postquam te cepimus, cum eis quoq́ morieris.

Mor. Qui flagitium committit, & is qui impuris se adjungit socium, pari pœnâ plectuntur.

De Gallo & Cato. 16

VEnit ad gallum comedendum catus: non satis autem habens ad nocendum causæ, gallum criminari occipit, obstreperam esse avem dictitans, utpote quæ voce tam acutâ noctu dormientes homines expergefacit. Ille se innocentem ait, cùm sic excitet ad opera mortales. Catus interea intonat; Nihil agis, scelestè: cum matre rem habes, nec à sorore abstines. Id gallus quoq́ cùm expurgare niteretur; Nec hoc, inquit perseverantiùs saviens catus, quicquam faciet: tu mihi hodiè discerpêris.

Mor. Vetus dictum esse ait Guiliel. Gaudanus, Vt canem cadas, facilè inveniri baculum. Malus, si libitum fuerit, quo jure, quaque injuriâ, te præcipitem dabit.

De Opilione & Agricolis. 17

PVer editiore pratulo oves pascebat, atque per jocum terq́ quatérque lupum adesse clamitans, agricolas undiq; exciebat. Illi sæpius illusi, serò auxilium imploranti dum non subveniunt, fiunt oves prædæ lupo.

Mor. Si mentiri consueverit quispiam, huic, si quando verum narrare occœperit, haud facilè habebitur fides. Superiori apologo finitimus est ille apud Horat. lib. 11. Epist. 17. de plano scurrâ jocus.

Nec semel irrisus, triviis attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet

Lacryma,

Lacryma, per sanctam juratus dicat Osirim,
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

De Aquila & Corvo. 18

RVpe editissimâ in agni tergum devolat aquila. Videns id corvus, imitari, velut simia, gestit aquilam: in arietis vellus se demittit; demissus impeditur, impeditus comprehenditur, comprehensus projicitur pueris.

Mor. Non aliorum, sed suâ se quisque virtute æstimet. Tua te pede metire, inquit Horatius. Id velis, id tentes quod possis.

De Cane invido & Bove. 19

PRæsepi fœni pleno decumbebat canis. Venit bos ut comedat. Ille sese surrigens, prohibere. Bos, Dii te cum tuâ istac invidiâ perdant, inquit, qui nec fœno vesceris, nec me vesci sinis.

Mor. Eo sunt ingenio plerique, ut aliis invideant, quod ipsi mentis inopiâ assequi nequeunt.

De Cornice & Ove. 20

STrepitat in oviculæ dorso cornicula. Ovis, Cani, inquit, si sic obstreperes, ferres infortunium. At cornix, Scio inquit, quibus insultem; placidis molesta, sævis amica.

Mor. Innocenti & sincero perpetuò est cum malis parata certatio. Illiditur solo innocentissimus quisque: nocentis verò ac praferocis hominis auribus obstrepit nemo.

De Pavone & Luscinia. 21

PAvo, apud summi Iovis sororem & conjugem Iunonē queritur, lusciniam suavè cantillare: se, ob raucam ravim, ab omnibus irrideri. Cui Iuno: Dos sua à diis cuique: luscinia cantu, tu plumis longè superas: unumquemque suâ sorte decet esse contentum.

Mor. Quæ dii largiuntur, grato sumamus animo, neque majora quæsierimus. Superi temerè agunt nihil.

De

De Mustela senicula & Muribus. 22

MVstela, præ senio viribus carens, mures jam, ita ut solet, insequi non valebat: meditari cœpit dolum: in farinulæ colliculum se illatebrat, sic sperans fore, ut citra laborem venetur. Accurrunt mures, & farinam esitare dum cupiunt, ad unum omnes à mustela vorantur.

Mor. Vbi viribus quispiam destitutus fuerit, ingenio opus est. Lysander Lacedæmonius subindè dicere solebat, Quò non perveniret leonina pellis, vulpinam assumendam esse. Quod sic lucidiùs dixeris, Vbi virtus non satis potest, adhibenda est astutia.

Apologus ex Mantuano traductus. 23

RVsticus quidam ex malo, quam in proximo habebat agello, sapidissima quotannis legebat poma. Hero lecta donabat urbano: qui, illectus incredibili pomorum dulcedine, malum tandem ad sese transtulit. Ea veterrima repentè exarüit, atq; ibi poma pariter & malus periêre. Quod cùm patrifamilias nunciaretur, Heu! difficile est, inquit, annosam transplantare arborem: satis superq; fuerat (si frænos meæ novissem imponere cupiditati) fructus ramo decerpere. Hanc fabellam sic Mantuanus cecinit:

Rusticus ex malo dulcissima poma legebat,
Vnde dare urbano dona solebat hero.
Ast herus, illectus frugum dulcedine, malum
Transtulit in laribus proxima rura suis.
At quia malus erat senior, translata repentè
Aruit, & proles cum genitrice perit.
Heu! malè transfertur, senio cùm induruit arbor,
Inquit herus: fuerat carpere poma satis.

Mor. Qui nimium sapiunt, atque inconcessa sequuntur,
Desipiunt: cohibet qui sua vota, sapit.

FABVLÆ M. PETRO SCOTO, viro ornatissimo, eidémq; humanissimo, ſcriptæ à Barlando.

De Leone & Rana. 1

AVdire vocem visus leo prosiluit, ſubſtitit non ſine trepidatione, magni quippiam expectans. Egreditur tandem aquis ranula. Leo, depoſito metu, adproperans, beſtiolam proculcat pedibus.

Mor. Vetat hic Apologus inanes timores, ut illa à Guliel. Gaudano verſa fabula de partu montium.

De Formica. 2

SItiens venit ad fontem ut biberet formica, incidit fortè in puteum: opitulatur eminus, ex arbore dejecto ramo, columba. Ramum conſcendens formica ſervatur. Adeſt, columbam ut capiat, auceps: non ſinit formica, aucupis pedem arripit mordicus: avolat columba.

Mor. Docet hæc fabula præclarè meritis referendam eſſe gratiam.

De Pavone & Pica. 3

GEns avium, cùm liberè vagaretur, optabat, ſibi dari regem. Pavo ſe inprimis dignum qui eligeretur putabat, quia eſſet formoſiſſimus. Hoc in regem accepto, pica, O rex, inquit, ſi, te imperante, aquila nos perſtrenuè, ut ſolet, inſequi cœperit, quo illam modo abiges? quo nos pacto ſervabis?

Mor. In Principe non tam forma, quàm corporis fortitudo ſpectanda: opus eſt prudentiâ.

De Ægroto & Medico. 4

MEdicus curabat ægrotum: ille tandem moritur. Tum ad cognatos medicus, Hic, inquit, intemperantia perijt.

Mor. Bibacitatem & libidinem niſi quis maturè reliquerit, aut nunquam perveniet ad ſenectutem, aut perbrevem eſt habiturus ſenectutem.

De

De Leone & aliis. 5

LEo, asinus, vulpes, eunt venatum: capitur ampla venatio, capta partiri jussa. Asino singulis singulas partes ponente, irrugiit leo: asinum rapit ac laniat. Posteà vulpeculæ id dat negotii: quæ astutior, cùm, leoni longè optimâ propositâ parte, sibi vix minimam particulam reservâsset, rogat leo, à quo sic docta sit. Cui illa, Hujus me, inquit, calamitas docuit, mortuum asinum ostendens.

Mor. Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

De Hœdo & Lupo. 6

E Fenestrâ prospectans hœdus, prætereuntem lupum conviitiis incessere audebat. Cui lupus, Non tu, ait, sceleste, mihi convitiaris, sed locus.

Mor. Et tempus & locus semper audaciam addunt homini.

De Asino. 7

ASinus, de hortulani sævitiâ querens, Iovi supplicat, alium dari herum. Exaudire Iupiter vota asini: dat tegularium: apud quem cùm tegulas gravioraq; tergo vectaret onera, accessit rursum ad Iovem: orat dari qui mitior sit. Ridere Iupiter. Ille tamen non desistit instare, orare, usq; adeò donec perpelleret. Dat illi coriarium: quem ubi pernovit asellus, Me miserum, inquit! qui, dum nullo sum contentus domino, in eum inciderim, qui nec corio quidem meo (quantum auguror) parcet.

Mor. Semper damnamus quæ præsentia sunt, & nova appetimus, quæ (ut dici solet) veteribus non sunt potiora.

De Anu & Ancillis. 8

ANus quædam domi habebat ancillas complures, quas quotidiè, antequam lucesceret, ad galli gallinacei, quem domi alebat, cantum, excitabat ad opus. Ancillæ, quotidiani tandem negotii commotæ tedio, gallum

lum obtruncant, ſperantes, jam necato illo, in medios ſeſe dies dormituras: ſed hæc ſpes miſeras fruſtrata eſt. Hera enim, ut interemptum gallum reſcivit, intempeſtâ deinceps nocte ſurgere jubet.

Mor. Non pauci, gravius malum dum ſtudent evitare, in alterum diverſum incidunt. Pervulgatum eſt,

Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.

De Aſino & Equo. 9

ASinus beatum putabat equum, quòd pinguis eſſet, & in otio degeret: ſe verò infelicem dicebat, quòd macilentus eſſet, ac ſtrigoſus, quotidieq́ ferendis oneribus ab immiti hero exerceretur. Haud multò poſt, ad arma conclamatum eſt. Tum equus non equitem dorſo, non frænum repulit ore, nec telum corpore. Hoc viſo, aſinus magnas diis gratias agebat, quòd non equum ſe, ſed aſinum feciſſent.

Mor. Miſeri ſunt, quos vulgus beatos judicat; & non pauci beati, qui ſe miſerrimos putant. Sutor crepidarius regem dicit felicem, quem rerum omnium compotem videt, non conſiderans, in quantas res & ſollicitudines diſtrahatur, dum interim ipſe cum optimâ paupertate cantillat.

De Leone & Caprâ. 10

EDitâ rupe ambulantem capram fortè conſpicatus leo, monet, ut potiùs in viride pratum deſcendat. Capra, Facerem fortaſſis, inquit, ſi tu abeſſes; qui mihi non iſtud ſuades, ut ego inde ullam capiam voluptatem, ſed ut tu habeas quod vores, famelicus.

Mor. Omnibus ne habeas fidem. Quidam enim non tibi ſed ſibi conſulunt.

De Vulture aliiſque avibus. 11

ANnuum ſe natalem celebrare adſimulat vultur, aviculas ad cœnam invitat. Veniunt pleræque omnes. Venientes magno plauſu favoribuſq́ accipit, acceptas laniat vultur.

Mor. Non amici omnes qui blandè dicunt, aut benignè ſe facere velle

velle ſimulant. Latent ſub hoc melle venena.

De Anſeribus. 12

ANſeres unà cum gruibus agrum vaſtabant : quibus auditis, ruſtici protinus in illos feruntur. Ruſticos conſpicatæ avolant grues ; capiuntur anſeres ; qui, impediti corporis onere, ſubvolare non poterant.

Mor. E pugnatâ ab hoſtibus urbe, facilè ſe ſubducit inops : at dives ſervit captus. In bello, divitiæ magis oneri ſunt quàm uſui.

De Iove & Simiâ. 13

IVpiter ſcire percupiens, quiſnam mortalium ſcitiſſimos ederet liberos, convocare jubet quicquid uſpiam eſt animantium. Concurrunt ad Iovem undique : aderat jam alitum pecudumq; genus. Inter quas & ſimia, deformes catulos brachio geſtans, cùm adveniſſet, à riſu nemo temperare potuit: quin etiam Iupiter ipſe profusè admodum riſit. Ibi continuò ſimia ipſa ; Imò, inquit, novit & Iupiter, Iudex noſter, catulos meos magnopere omnes, quotquot adſunt, præcellere.

Mor. Suum cuique pulchrum, ut eſt adagium.
Et alibi apud Theocritum in Eidyl.
Quæ minimè ſunt pulchra, ea pulchra videntur amanti.

ANIANI FABVLÆ ; ADRIANO Barlando Interprete.

De Quercu & Arundine. 1

FAſtus olim atq; adeo inſolentia plena quercus, arundinem aggreſſa eſt ; Si nunc, inquiens, pectus animoſum eſt tibi, procede agedum ad pugnam, ut noſter duarum eventus oſtendat utra viribus præſtet. Arundo, quercus tantam exultationem, fortitudiniſq; jactationem vanam, nihil mirata, ſic reſpondit: Certamen nunc abnuo, nec meæ ſortis me piget : nam etſi in omnem partem mobilis, tempe-

ſtates tamen pervinco ſonoras : tu, ſi ſemel vaſtorex Æolus antro luctantes emiſerit ventos, concides, & mihi tum rideberis.

Mor. Declarat hæc fabula, non ſemper eos fortiſſimos eſſe, qui (nullâ etiam laceſſiti injuriâ) aliis inſultant.

De Piſcatore & Piſciculo. 2

P*Iſcator, jacto in aquam hamo cibis illito, piſciculum eduxit. Orat obſecratq; captivus, ſe minutulum ut abire ſinat, & adoleſcere, ut poſteà majore potiatur. Piſcator, Ego, inquit, ſpem pretio non emo: quippe qui eo fuerim ingenio ſemper, ut quicquid poſſem, mallem auferre potiùs in præſentiâ.*

Mor. Hæc nos monet fabella, ne certa incertorum ſpe unquam amittamus. Quid enim ſtultius, ut eſt apud Ciceronem, quàm incerta pro certis habere?

De Formicâ & Cicadâ. 3

A*Ppetente hyeme, frumentum in aream ad ſolem trahebat formica. Videt id cicada, accurrit, rogitat granum. Formica, Cur non, inquit, & tu meo exemplo æſtate trahis quodcumque potes, atque addis acervo ? Reſpondet illa, Sibi id temporis cantando tranſigi. Ridens formica, Si ait, æſtate cantare ſoles, merito nunc eſuris.*

Mor. Monemur hac fabellâ, dum adhuc robur corporis adeſt, quærere ea quibus imbecilla ſuſtentetur ſenectus. Per hyemem, ſenectutem intellige ; per æſtatem, adoleſcentiam, & florem illum ætatis.

De Leone & Tauro. 4

L*Eonem fugiebat taurus, in hircum incidit: is cornu & caperatâ minitabatur fronte. Ad quem plenus irâ taurus, Non tua, inquit, in rugas contracta frons me territat, ſed immanem metuo leonem : qui niſi tergo hæreret meo, jam ſcires, non ita parvam rem eſſe pugnare cum tauro, & noſtro ſequi de vulnere ſanguinem.*

Mor. Calamitoſis non eſt addenda calamitas. Sat miſer eſt, qui ſemel eſt miſer.

FABVLÆ ANIANI, A GVLIELMO Harmano, D. Augustini Ordinis canonico *interprete, mutatæ.*

De Nutrice & Lupo. 1

NVtrix minatur puerum plorantem, ni taceat, dari lupo. Lupus id fortè audit: spe cibi manet ad fores. Puer tandem silescit, obrepente somno. Regreditur lupus in sylvas jejunus & inanis. Lupus ubi sit præda sciscitatur. Gemebundus ille, Verba, inquit, mihi data sunt: puerum plorantem se abjicere minabatur nutrix: at fefellit.

Mor. Fœminæ non est adhibenda fides.

De Testudine & Aquilâ. 2

CEperat testudinem tædium reptandi. Si quis eum in cœlum tolleret, pollicetur baccas maris rubri. Sustulit eum aquila. Poscit præmium. Non habentem fodit unguibus. Ita testudo, qui concupiit videre astra, in astris vitam reliquit.

Mor. Tuâ sorte sis contentus. Fuere nonnulli, qui si mansissent humiles, poterant esse tuti, facti sublimes, inciderunt in pericula.

De Cancris, & Matre, & Filio. 3

CAncrum retrogradum monet mater, antrorsum ut eat. Filius respondit: Mater, inquit, I præ, sequar.

Mor. Nullum reprehenderis vitii, cujus ipse queas reprehendi.

De Sole & Aquilone. 4

SOl & ventus Aquilo certant, uter sit fortior. Conventum est experiri vires in viatorem, ut palmam ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo viatorem aggreditur. At ille non desistit, amictum gradiendo duplicans. Assumit vices sol, qui, nimbo paulatim evicto, emolitur radios. Incipit viator æstuare, sudare, anhelare. Tandem progredi nequiens, captat frigus opacum, atque sub frondoso nemore, abjectâ manticâ, resedit:

dit: ita soli contigit victoria.

Mor. Quicum certes, etiam atque etiam vide. Nam etsi tu fortis es, est forsan alius te fortior: aut si non fortior, certè callidior, ut consilio suo tuum vincat robur.

De Asino. 5

Asinus venit in sylvam, offendit exuvias leonis, quibus indutus, redit in pascua, greges, armentaq; territat & fugat. Venit, qui perdiderat, quæritat suum asinum. Asinus viso hero occurrit, imò cum rugitu suo incurrit. At herus prehensis, quæ extabant, auriculis, Alios, licèt, inquit fallas, ego te, aselle mi, probè novi.

Mor. Quod non es, nec te esse simules. Non doctum, cùm sis indoctus, non divitem, non nobilem, cum sis pauper & ignobilis, te jactes. Vero enim comperto, rideberis.

De Rana & Vulpe. 6

Rana egressa paludem, in sylvis apud feras medicinam profitetur. Ait se nec Hippocrati, nec Galeno cedere. Cæteris habentibus fidem, illusit vulpes. An hæc, inquit, medicinæ habebitur perita, cui sic pallet os? Quin curet seipsam. Sic illusit vulpes: est enim ranæ os cæruleo colore.

Mor. Stultitiæ est profiteri quod nescias, & ridiculum.

De Cane mordaci. 7

Cani subinde homines mordenti, ut sibi quisq; caveret, alligavit dominus nolam. Canis ratus virtuti suæ tributum decus, suos populares despicit. Accedit ad hunc canem aliquis jam ætate, & authoritate gravis, monens eum ne erret. Nam ista, inquit, nola data est tibi in dedecus, non in decus.

Mor. Gloriosus interdum sibi ducit laudi, quod ipsi est vituperio.

De Camelo. 8

Camelus, sui pœnitens, querebatur tauros insignes ire geminis cornibus, se inermem objectum cæteris animalibus.

malibus. Orat Iovem donare sibi cornua. Ridet Iupiter stultitiam cameli: nec modò votum negat, verùm & auriculas bestiæ decurtat.

Mor. Sit quisque fortunâ contentus suâ. Etenim multi fortunam secuti meliorem, incurrêre pejorem.

De duobus amicis, & Vrso. 9

DVo amici faciunt iter: occurrit in itinere ursus. Vnus, arbore conscensâ, periculum evitat: Alter, cum spes fugæ non esset, collidit se humi. Accedit bellua, contrectat jacentem, os explorat, & aures. Homine spiritum continente ac motum, ursus qui mortuis parcit, ratus cadaver esse, innocuus discedit. Percunctante postea socio, quidnam bestia dixisset jacenti in aurem: hoc monuisse, ait: Ne unquam cum illiusmodi amicis iter facerem.

Mor. Rara avis in terris, nigróque simillima cygno, fides est. Verum amicum res adversæ, & pericula designant.

De Equite calvo. 10

EQues calvus illigârat pileo comam fictitiam. Venit in campum acri spirante Boreâ: ac dum malè observat capillatum galerum, subitò apparet calvities. Tollit cachinnum corona, nec non & ipse ridet. Quid novi est, inquit, avolare capillos alienos, cùm olim defluxerint qui fuerint mei?

Mor. Bellè fecit eques, qui non est indignatus, sed cum eum ridentibus risit. Socrates verò, cùm accepisset in foro alapam, hoc modo respondit, molestum esse nescire homines, quando debeant prodire cum galea.

De duabus Ollis. 11

DVæ ollæ stetêre in ripâ, altera erat lutea, altera ærea: utrámque tulit vis fluvij. Lutea collisionem metuenti respondet ærea, ne quid timeat: Sese enim ne collidantur, satis curaturam. Tum altera, Seu me, inquit, tecum, seu te mecum flumen colliserit, cum meo utrumque fiet periculo. Quare certum est à te separari.

Mor.

Mor. Satius est vivere cum socio pari, quàm cum potentiori. A potentiori enim potest esse periculum tibi, non illi à te.

De Rustico & Fortunâ. 12

RVsticus, cùm arârat, offendebat in sulcis thesaurum: Gratias agit telluri, quæ hunc edidisset. Fortuna, videns nihil honoris haberi sibi, ita est secum locuta: Thesauro reperto, stolidus mihi non est gratus: at eo ipso thesauro posteà amisso, me primam omnium, votis & clamore sollicitabit.

Mor. Beneficio accepto, grati simus benè de nobis merenti. Ingratitudo enim digna est, etiam beneficio, quod jam acceperit, privari.

De Tauro & Capro. 13

FVgit leonem taurus, venit ad speluncam, quærens latibulum. Intranti occursat cornibus qui intus erat caper. Tum iis verbis bos emugit: Tu quidem cornibus tuis meam excipis fugam: verùm si abierit, quem fugio, quantum à viribus tauri distet caper, tum senties.

Mor. Qui nescit miseris esse succurrendum, aut certè non nocendum, caper est. Quisquis enim à miserorum injuriis non temperaverit, si (ut est fortuna mutabilis) miseris redierit fœlicitas, nimirum nocuisse miseris eum pœnitebit.

De Simiâ & ejus prole. 14

OMneis animantes suo conspectui Iupiter adesse jusserat, cuiusnam soboles esset pulcherrima, indicaturus. Properant feræ, advolant aves, nec non ad certamen adnatant pisces. Omnium postrema festinat Simia, trahens secum suam prolem, cuius quidem prolis fœdas nates cunctis ridentibus, sic inquit, Maneat, cui faverit Iupiter, victoria: Meo tamen indicio, hic meus natus est bellus, & omnium natis iure præferendus. Hoc dicto subrisit & Iupiter.

Mor. Et nos, & nostra nobis placent. Sed de nobis, & de nostris factis aliorum sit judicium, ne si ipsi judicamus, cum simiâ rideamur.

De Pavone & Grue. 15

PAvo & grus unà cœnant. Pavo se jactat, caudam ostentat, gruem contemnit. Grus fatetur Pavonem formosis esse pennis: se tamen, dum vix tectis supervolat pavo, animoso volatu penetrare nubes.

Mor. Nemo alterum contempserit. Sua cuique dos, sua cuique est virtus. Qui tuâ virtute caret, forsan habet, quâ careas tu.

De Quercu & Arundine. 16

VAlidiore Noto effracta quercus, in flumen præcipitatur: dumque fluitat, hæret fortè ramis suis in arundine. Miratur arundinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet, cedendo, & declinando se esse tutam, inclinare ad Notum, ad Boream, ad omnem flatum. Nec mirum esse quòd quercus exciderit, quæ non cedere, sed resistere concupivit.

Mor. Potentiori ne resistas, sed hunc cedendo & ferendo vincas. Quod pulchrè docet facundissimus Poetarum Virg.

Nate dea quò fata trahunt, retrahúntque sequamur:
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

De Tigride & Vulpe. 17

VEnator jaculis agitabat feras. Tigris jubet omnes feras absistere, sese unam ait bellum confecturam: Pergit venator jaculari. Tigris oppidò sauciatur. Fugientem è prælio, telumque extrahentem percontatur vulpes, quisnam valentem belluam tam valdè vulnerâsset? Respondet se autorem vulneris haud nôsse: verùm ex vulneris magnitudine capere se conjecturam, aliquem fuisse virum.

Mor. Fortes plerumque sunt temerarii, & ars vim, ingenium fortitudinem superat.

De Tauris & Leone. 18

QUatuor fuêre Tauri, quibus placuit communem ipsorum esse salutem & commune periculum. Vidit Leo simul pascentes, etsi esuriit, tamen conjunctos aggre-

di

dimetuit. Primùm dat operam verbis fallacibus segregare, tum segregatos laniat.

Mor. Concordiâ nihil est firmius, discordia etiam fortes reddit imbecilles.

De Abiete, & Dumis. 19

FErtur olim abies despicere dumos, jactat se proceram esse, locari in ædibus, cum velo stare in navibus; dumos autem humiles, viles, nulli usui idoneos. Quorum quidem tale fuit responsum; Tu sanè abies tuis gloriare bonis, & nostris insultas malis. Verùm nec tua refers mala, & nostra præteris bona. Cùm tu sonanti detruncare securi, quam velles tum nobis, qui securi sumus, esse te similem?

Mor. Et summæ fortunæ sua insunt mala, & humili fortunæ sua bona. Vt nil aliud nunc dicam, hæc secura est ac tuta, illa nec extra metum est, nec caret periculo. Horat. canit in Lyricis. Celsæ graviore casu desidunt turres, feriuntque summos fulgura montes.

De Piscatore, & Pisciculo. 20

SVbductus hamo Pisciculus, orat Piscatorem, se dimitti. Ait modò se à matre fusum, atq; mensam, cum adhuc minutus sit, non multum juvare. Si dimittat, postea grandem ultrò ad hamum ejus rediturum. Piscator negat se dimittere prædam certam, licèt exiguam. Quid habeam, inquit, scio: quid sim habiturus, nescio. Ego spem pretio non emo.

Mor. Certum præstat incerto, præsens futuro, etsi nonnunquam exile commodum omissum, attulit magnum.

De Alite, & Pullis ejus. 21

ALes positos in segete pullos monet ut dum ipsa abest, diligenter attendant, si fiat sermo de occatione. Redeunti à pastu matri, pulli anxii narrant dominum agri operam illam mandâsse vicinis. Respondet, nihil esse periculi. Item alio die trepidi aiunt, rogatos ad metendum esse

amicos. Iterum iubet illa, ut ſint ſecuri. Tertiò ut audivit ipſum dominum cum filio ſtatuiſſe poſtero mane cum falce meſſem intrare: Iam (inquit) tempus eſt ut fugiamus. Vicinos & amicos non timui, quia non venturos ſcivi. Timeo dominum: Illi enim res cordi eſt.

Mor. Socordes alienis in rebus plerique ſumus, quod ſi quid rectè curatum velis, alteri ne mandes, ſed cures ipſe.

De Avaro & Invido. 22

D*Uo homines orabant Iovem, cupidus & invidus. Mittitur à Iove Apollo, per hunc ut eorum votis ſatisfiat: dat hic utrique optandi liberam facultatem hac conditione, ut quodcunque petiiſſet alter, id ipſum alter acciperet duplicatum. Hæret diu cupidus, cùm nihil putat fore ſatis. Petit tandem non pauca: Et duplum accipit ſocius. Porrò invidus hoc petit, ut ipſe uno privetur oculorum, lætus ſocium mulctandum eſſe utroque.*

Mor. Avaritiam quid poſſet ſatiare? Invidiâ verò dementius eſt nihil, quæ dummodo noceat alteri, ſibimet imprecatur malum.

De Leone & Capellâ. 23

V*Idet Leo pendere dumoſâ de rupe capellam. Suadet deſcendere, ut in campo thymum, ſalicéſque carpat. Recuſat capella deſcendere, verba quidem eius haud ſanè mala, ſed mentem eſſe plenam doli reclamans.*

Mor. Cogita, quis quid ſuadeat Multi ſuadent utilia non tibi, ſed ſibi.

De Cornice & Vrnâ. 24

S*Itibunda Cornix reperit urnã aquæ: ſed erat urna profundior, quàm ut poſſet à cornice aqua contingi. Conatur effundere urnam, nec valet. Tum, lectos ex arenâ ſcrupulos iniectat, hoc modo aqua levatur & cornix bibit.*

Mor. Interdum id, quod non potes efficere vi, efficis prudentiâ & conſilio.

De Leone & Venatore. 25

L*Itigat Leo cum Venatore. Suam præfert fortitudinẽ hominis fortitudini. Poſt longa iurgia Venator ducit*

Leonem

Leonem ad Mausolium, in quo sculptus erat leo caput deponens in gremium viri. Negat fera id satis esse indicii. Homines enim sculpere quod vellent, ait: quòd si & leones forent artifices, jam virum sculptum iri sub pedibus leonis.

Mor. Quisque quoad potest, & dicit & facit quod suæ parti & causæ putat prodesse.

De Puero, & Fure. 26

SEdebat puer flens apud puteum. Fur rogat causam flendi. Puer dicit, rupto fune incidisse in aquas urnam auri. Homo exüit se, insiliit in puteum, quærit. Vase non invento conscendit, atq; ibi nec puerum nec suam invenit tunicam. Puer quippe sublatâ tunicâ fugerat.

Mor. Falluntur interdum, qui fallere solent.

De Rustico, & Iuvenco. 27

ERat rustico juvencus vinculi omnisq; jugi impatiens. Homo astutulus bestiæ resecat cornua (Cornibus enim petebat:) tum jungit non currui, sed aratro, ne ut solet, herum pulsaret calcibus: stivam ipse tenet, gaudens industriâ effecisse, ut jam foret tutus, & à cornibus & ab ungulis. Sed quid evenit? Taurus subinde resistens, spargendo pedibus os capútque rustici opplet arenâ.

Mor. Sunt nonnulli sic intractabiles, ut nullâ queant arte, nullo consilio tractari.

De Satyro, & Viatore. 28

SAtyrus, qui Deus nemorum olim est habitus, viatorem nive obrutum atque algore enectum, miseratus, ducit in antrum suum, fovet igne. Spirantem autem in manus, percontatur causam: qui respondens, ut calefiant, inquit: Posteà cum accumberent, sufflat viator in polentam: quod cur faceret interrogatus: ut frigescat, inquit. Tunc continuò Satyrus viatorem ejiciens, Nolo, inquit, in meo sit antro, cui tam diversum est os.

Mor. Cave sit in tuo convictu homo duplici ore, quive in sermone est Proteus.

De Apro, & Rustico. 29

APro vastanti segetes, rusticus præscidit auriculam. Iterum deprehenso præscidit alteram. Et tunc quoq; redeuntem capit, captum portat in urbem destinatum lautitiæ sui patroni. Secta jam in convivio belluâ, nusquam apparet cor: excandescente hero, & flagitante coquos, villicus respondet: Patrone, inquit, non est mirum non apparere cor. Non credo stultum aprum unquam cor habuisse: Nam si cor habuisset, nunquam in pœnam suam ad meas segetes toties rediisset. Sic rusticus, at omnes convivæ emori risu, cachinnari de stultitiâ rustici.

Mor. Multorum hominum est adeò excors vita, ut an cor habeant, possis ambigere.

De Tauro, & Mure. 30

MVs tauri pedem momorderet fugiens in antrum suum. Taurus vibrat cornua, quærit hostem, nusquam videt; irridet eum mus. Quia, inquit, robustus es, ac vastus, non idcirco quemvis contempseris: nunc te, & quidem gratis, læsit exiguus mus.

Mor. Tritum est illud verbum, quod significantiùs nostrate linguâ dixerim, *Let no man be too heedlesse of his enemie*, Latinè sic: Nemo suum hostem flocci pendat.

De Rustico & Hercule. 31

RVstici currus hæret in profundo luto. Mox supinus deum Herculem implorat. Intonat vox è cœlo, Inepte, inquit, flagella equos, & ipse annitere rotis, atque tum Herculem vocato. Tum enim aderit Hercules vocatus.

Mor. Nil prosunt otiosa vota, quæ sanè Deus non audit. Iuva temet, inquiunt, ipse tum juvabit te Deus.

De Ansere. 32

FVit Anser qui ponebat ova aurea, singulis diebus singula. Dominus, ut subitò fiat dives, anserem jugulat,

lat, sperans intus latere gazam. Sed ansere invento vacuo, stupet miser, anxiéque dehinc suspirat, ac plangit & rem & spem perisse.

Mor. Moderanda sunt vota. Curandum est, ne vel præproperi simus vel nimii. Nam & festinantia nocet, & qui plura quàm decet quærit, interdum acquirit nihil.

De Cicada, & Formica. 33

CVm per æstatem cicada cantat, formica suam exercet messem, trahit in antrum grana, reponens in hyemem. Saviente brumâ, famelica cicada venit ad formicam, mendicat victum. Renuit formica, dictitans sese dum illa cantabat laborâsse.

Mor. Qui segnis est in juventâ, egebit in senectâ: & qui non parcit, olim mendicabit.

De Simia & duobus ejus Natis. 34

SImia, ut ferunt, cùm peperit gemellos, alterum deligit, alterum negligit. Erat puerpera cum gemellis, atque cùm incidisset terror, vitatura periculum, dilectum prehendit ulnis, quem (dum praceps fugitat) collidit petra, atque enecat: Neglectus autem qui in hirsuto haserat tergo fugientis, mansit incolumis.

Mor. Solet evenire, ut ipsi parentis filio, quem tenere amant, præ nimiâ indulgentiâ fint mali occasio & periculi, eo quem minus amant, præstante se strenuum ac probum.

De Bove & Iuvenco. 35

BOs jam grandis ævo quotidiè trahebat aratrum. Iuvencus laboris expers, vicinis exultat in pascuis, ac tandem insultat fortuna senioris. Iactat se jugi ac vinculi inscium, se liberum, ociosum: illi attritum esse labore collum: Denique se glabrum, ac nitidum, illum esse hirsutum ac squalidum. Senior tum quidem nihil contra; sed brevi post tempore videt hunc insultorem duci ad

ad aras, ac tum hisce verbis affatur, Quò tua mollis vita pervenit? Securum istud otium rediit ad securim. Iam saltem (ut opinor) potius suades mihi laborem, qui me tuetur, quàm otium. quod nunc te traxit ad necem.

Mor. Ad vitam rectè gerendam, opus est labore & vigilantiâ. Socors autem & voluptati deditus, suarum rerum, quem nollet, sortictur exitum.

De Cane, & Leone. 36

OCcurrit canis leoni, jocatur: Quid tu miser exhaustus inediâ percurris sylvas, & devia? Me specta pinguem ac nitidum, atq; hæc non labore consequor, sed otio. Tum Leo: Habes tu quidem tuas epulas, sed habes stolide etiam vincula. Tu servus esto, qui servire potes: ego quidem sum liber, nec servire volo.

Mor. Pulchrè respondet leo. Quibuslibet enim rebus potior est libertas.

De Piscibus. 37

PIscis fluviatilis vi fluminis correptus est in mare, ubi suam efferens nobilitatem, omne marinum genus vili pendebat. Non tulit hoc Phoca, sed ait, tunc fore iudicium nobilitatis, si cum Phocâ captus portetur ad forum: Se emptum ire à nobilibus: illum autem à plebe.

Mor. Multi sic capti sunt libidine gloriæ, ut sese ipsi prædicent & jactent. Sed laus sui oris non datur homini laudi, at excipitur cum auditorum risu.

De Pardo, & Vulpeculâ. 38

PArdus cui pictum est tergum, cæteris feris, etiam leonibus despectis, intumescebat. Accedit ad hunc Vulpecula, suadet non superbire, dicens, Illi quidem speciosam esse pellem, sibi verè speciosam esse mentem.

Mor. Discrimen est bonorum ordo. Bona corporis præstant bonis fortunæ, utisque illis animi bona præferantur oportet.

APOLOGI EX CHILIADIBVS Adagiorum Erasmi desumpti, ad communem puerorum fructum.

De

De Vulpeculâ, & Pardale. 1

CVm aliquando pardalis vulpem præ se contemneret, quòd ipsa pellem haberet omnigenis colorum maculis variegatam, respondit vulpes, Sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute.

Mor. Neque verò paulo satius est ingenio præditum esse vafro, quàm cute versicolore.

De vulpe, & Fele. 2

CVm aliquando vulpes in colloquio, quod illi erat cum fele, iactaret sibi varias esse technas, adeò ut vel peram haberet dolis refertam: felis autem respondit, sibi unicam duntaxat artem esse cui fideret, si quid esset discriminis. Inter confabulandū repente canum accurrentium tumultus auditur. Ibi felis in arborem altissimam subsiliit, cùm vulpes interim à canum agmine cincta capitur.

Mor. Innuit fabula, præstabilius esse nonnunquam vnicum consilium, modò id sit verum & efficax, quàm plures dolos, consiliáque frivola.

De Rege, & Simiis. 3

REx quidam Ægyptius aliquot Simias instituit, ut saltandi rationem perdiscerent. Vt enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit : ita nec aliud actus humanos aut melius, aut libentius imitatur. Artem itaque saltandi protinus edoctæ saltare cœperunt, insignibus indutæ purpureis, ac personatæ, multóque jam tempore majorem in modum placebat spectaculum; donec è spectatoribus facetus quispiam, nuces, quas clanculum in sinu gestabat, in medium abjecit. Ibi statim simiæ, simul atque nuces vidissent, oblitæ choreæ, id esse cœperunt, quod antea fuerant: ac repentè è saltatricibus in simias redierunt, contritísque personis, dilaceratísque vestibus, pro nucibus, inter se pugnabant, non sine maximo spectatorum risu.

Mor.

Mor. Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

De Asino, & viatoribus. 4

DVo quidam cùm in desertis locis asinum quempiam fortè fortuna nacti essent, contendere inter se cœperunt, uter eorum, uti suum, domum abduceret. Nam utrique pariter à fortunâ videbatur objectus. Hac interim de re illis invicem altercantibus asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus est.

Mor. Quidam à præsentibus commodis, quibus ob inscitiam uti nesciunt, excidunt.

De Piscatoribus. 5

PIscatores aliquot, jacto reti, testudines eduxerunt. Eas cùm essent inter se partiti, neque sufficerent omnibus comedendis: Mercurium, fortè accedentem, invitârunt ad convivium. At is intelligens se neutiquam humanitatis gratiâ vocari, sed ut eos fastidio cibi sublevaret, recusavit, jussitque ut ipsi suas testudines ederent, quas cepissent.

Mor. Nonnulli posteaquam inconsultè quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negotio admisceant.

De Asino. 6

APud Cumanos Asinus quispiam pertæsus servitutem, abrupto loro, in sylvam aufugerat: illic fortè repertum Leonis exuvium corpori applicabat suo, atque ita pro Leone se gerebat, homines pariter, ac feras voce caudáque territans: Nam Cumani Leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat, aliquandiu personatus hic Asinus, pro Leone immani habitus ac formidatus, donec hospes quispiam Cumas profectus, qui sæpenumero viderat & Leonem, & Asinum, atque ob id non erat difficile dignescere aurium prominentium judicio, neque non

aliis

aliis quibusdam conjecturis, asinum esse deprehendit, ac probè fustigatum reduxit, dominoq́ agnoscenti reddidit. Interim autem risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis asinus jam agnitus, quos dudum, creditus leo, metu propemodum exanimaverat.

Mor. Haud facilè tegimus vitia, quæ à pueris nobiscum adoleverunt.

De Scarabeo & Aquilâ. 7

SCarabeus aliquando, spretus ab aquilâ, cœpit de vindictâ quoquo pacto sumendâ cogitare. Pervestigavit ubinam aquila nidum collocâsset, adrepsit scarabeus, & ova simili dolo dejecit. Aquila cùm sæpius domicilium commutâsset, neque quicquam proficeret; Iovem patronum ayt, exponit calamitatem suam: is jubet, ut suo in gremio ponat ova, vel istic in tuto futura. Et huc per vestis lacinias, sinusq́ prorepsit pertinax scarabeus, haudquaquam sentiente Iove. Deinde ubi videt ova commoveri Iupiter, neque satis animadverterit, territus rei novitate, excusso gremio in terram deiecit.

Mor. Monet hæc fabella, neminem, quantumvis pusillum, contemnendum esse.

De Satyro & Rustico, Aniani fabula; Erasmo quoque interprete. 8

SAtyrus quidam cùm vehementer algeret, hyberno gelu supra modum sæviente, à rustico quodam inductus est in hospitium. Admiratus autem cur homo inflaret in manus ori admotas, rogavit cur ita faceret: Is respondit, Vt frigidas manus halitus tepore calefaceret. Deinde ubi, extructo foco, appositâ mensâ in pultem fervidam rursum inflaret, magis etiam admiratus, sciscitatus est, quid hoc sibi vellet. Vti pultem, inquit ille, nimium ferventem halitu refrigerem. Tum Satyrus surgens à mensâ, Quid

ego

ego audio, inquit? Tunè eodem ex ore pariter & calidum & frigidum efflas? Valebis. Neque enim mihi ratio est cum ejusmodi homine commune habere hospitium.

Mor. Notantur bilingues, qui eundem modò laudant, modò vituperant.

Is qui emendandis iis fabulis præfectus fuit, sequentes apologos ex variis & his optimis authoribus collegit, ut pueris quoque legerentur, quibus nunquam est bene instructa atque copiosa bibliotheca.

EX SECVNDO NOCTIVM ATTI- carum Gellii, Apologus Æsopi Phrygis, memoratu non inutilis.

ÆSopus ille Phrygiæ fabulator, haud immeritò sapiens existimatus est, cùm quæ utilia monitu suasúq; erant, non severè, non imperiosè præcepit, & censuit, ut Philosophis mos est: sed festivos, delectabilesq; apologos commentus, res salubriter, ac prospicienter animadversas, in mentes animosq; hominum cum audiendi quadam illecebrâ induxit. Velut hæc ejus fabella de aviculæ nidulo, lepidè atque jucundè præmonet spem fiduciamq; rerum, quas efficere quis possit, haud unquam in alio, sed semet ipso habendam. Avicula, inquit, est parva, nomen est cassita; habitat, nidulaturq; in segetibus, id fermè temporis, quo appetit messis, pullis jamiam plumantibus. Ea cassita in sementes fortè concesserat tempestiviores: propterea frumentis flavescentibus pulli etiam tunc involucres erant. Cùm igitur ipsa iret cibum pullis quæsitum, monet eos, ut si quid ibi novæ rei fieret diceretúrve, animadverterent, ídque uti sibi, ubi rediisset, renunciarent. Dominus posteà segetum illarum filium adolescentem vocat, &,

Vidésne,

Vidésne, inquit, hæc ematurüisse, & manus jam postulare? Idcirco die crastino, ubi primùm dilucnlabit, fac amicos adeas, & roges, ut veniant, operámque mutuam dent, & messem hanc nobis adjuvent. Hæc ubi dixit, discessit; atque ubi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepere orareq; matrem, ut statim jam properet, atque alium in locum sese asportet. Nam dominus, inquiunt, misit filium qui amicos rogaret, ut luce oriente veniant, & metant. Mater jubet eos, à metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos rejecit, crastino seges non metetur, neque necesse est hodiè uti vos auferam. Die igitur postero, mater in pabulum volat, dominus quos rogaverat, operitur: Sol fervet & fit nihil, & amici nulli erant: Tum ille rursum ad filium: Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt: quin potius imus, & cognatos, affines, vicinósque nostros oramus, ut adsint cras tempore ad metendum. Itidem hoc pulli pavefacti matri nunciant. Mater hortatur, ut tum quoque sine metu, ac sine curâ sint: cognatos affinésque nullos fermè tam esse obsequibiles ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant: vos modò inquit, advertite, si modò quid denuò dicitur. Aliâ luce ortâ, avis in pastum profecta est, cognati & affines opera, quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominus filio, Valeant, inquit, amici cum propinquis: afferes primâ luce falses duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit: tempus, inquit, est cedendi, & abeundi. Fiet nunc dubio procul quod futurum dixit. In ipso enim jam vertitur

titur, cuia est res, non in alio unde petitur. Atque ita cassita nido migravit, & seges à domino demessa est. Hæc quidem est Æsopi fabula, de amicorum plerumque, & propinquorum levi & inani fiduciâ. Sed quid aliud sanctiores libri Philosophorum monent, quàm ut nobis tantum ipsis nitamur? Alia autem omnia, quæ extra nos extráque nostrum animum sunt, neque pro nostris, neque pro nobis ducamus. Hunc Æsopi apologum Ennius in Satyris scitè admodum & venustè versibus quadratis composuit: quorum duo postremi isti sunt, quos habere corde & memoriâ, operæpretium esse hercle puto.

Hoc tibi erit argumentum semper in promptu situm,
Ne quid expecta amicos, quod tu agere possis.

Fabula ex Lamiâ Politiani desumpta. 1

AVes olim propè universæ noctuã adiérunt, rogarúntq; eam ne posthac in ædium cavis nidificaret, sed in arborum potius ramis, atque inter frondes: Ibi enim vernari suavius. Quin eidem quercum modò enatam pusillam, tenellamq; adhuc ostendebant, in quâ scilicet molliter, ut aiebant, & sedere ipsa aliquando noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa facturam se negavit. Quin invicẽ consilium dedit iis, ne arbusculæ illi se crederent. Laturũ enim quandoq; esse viscũ, pestem videlicet aviũ. Contempsere illæ, ut sunt leve genus & volaticũ, sapientis unius noctuæ consilium. Iam quercus adoluerat, jã patula, jam frondosa erat. Ecce ibi aves illæ omnes gregatim ramis involitant, lasciviunt, subsultant, colludunt, cantillant. Interea quercus ea viscũ protulerat, atq; id homines animadvertẽrãt: implicitæ ergo repentè ibi omnes pariter misellæ, ac frustrà eas sera pœnitentia subiit, quòd salubre illud consiliũ

esse

esse, aiunt, cur nunc aves omnes ubi noctuam viderint, frequentes eam quasi salutant, deducunt, sectantur, circumsidunt, circumvolitant. Etenim, consilii illius memores, admirantur eam nunc ut sapientem, stupentq; densâ catervâ, ut videlicet ab eâ sapere aliquando discant; sed opinor frustrà. imò verò etiam interdum cum magno ipsarum malo: nam veteres illæ noctuæ revera sapientes erant. Nunc multæ noctuæ sunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & rostrum: sapientiam verò non habent.

Mor. Bene monentis consilia ne spernas, hæc fabula docet.

Apologus ex secundo libro Petri Criniti, de honestâ disciplinâ, desumptus.

SAta est olim cucurbita juxta arborem pinũ, quæ grandis admodum & ramis patulis extabat. Cucurbita verò cùm multis pluviis atq; cœli temperamento crevisset, lascivire incipit, & ramulos audacius porrigere. Iam serpebat in pinum, jam surgere, jam ramos & frondes involvere audebat, ampliora folia, candentes flores, prægrandia poma & virescentia ostentans. Itaque tanto fastu atque insolentia intumuit, ut pinum arborem ausa sit aggredi: & Vides, inquit, ut te supero, ut amplis foliis, ut virore præsto, & jamjam ad cacumen prosurgo? Tum pinus, quæ senili prudentia & robore pollebat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed ita ad eam respondit: Ego hîc multas hyemes, calores, æstus, variásque calamitates pervici, & adhuc integra consisto. Tu ad primos rigores minus audaciæ habebis, cùm & folia concidunt, & viror omnis abîerit.

Mor. Secundis rebus non est superbiendum.

Fabula de Corvo & Lupis, ex Ioanne Ant. Campano desumpta.

COrvus, lupos per ardua montium juga comitatus, partẽ sibi prædæ fieri postulat, quia eos secutus nullo tempore destituisset, sociusq́; fuisset. Repulsus deinde est à lupis, tanquam non eos, sed prædam cibúmq; secutus : nec minùs luporum, si occiderentur, quàm cæterorum animalium exta fuisset voraturus.

Mor. Non quid agimus semper inspiciendum est, sed quo sumus animo cùm agimus.

Altera de partu terræ, ex eodem. 4

TVrgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura videbatur. Accurrunt finitimi, stupent agricolæ, terræ partum inter spem metúmque expectant. Alii Tiphoëa illum centimanum, alii montes erepturos putabant. Aperitur terra, prodiit mus : & quòd miraculo fore omnibus existimabatur, in risum atq; jocum converterunt.

Mor. Non semper credendum promissis magnificis.

Apologus de membris & ventre, ex Plinio desumptus. 5

HVmani artus, cùm ventrem otiosum viderunt, ab eo discordârunt, & suum illi ministerium negaverunt. Cùm eo pacto & ipsi quoque deficerent, intellexerunt ventrem cibos acceptos per omnia membra dividere, & cum eo in gratiam rediêrunt.

Mor. Magnæ res discordiâ pereunt, concordiâ valent.

De Arione & Delphino, fabula elegantissima, ex libro 16. Gellii. 7

VEtus & nobilis Arion cantator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymnæus, terra atque insula Lesbius fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum amatúmque habuit, artis gratiâ. Is inde à rege proficis-

ficiscitur terras inclytas, Siciliam atque Italiam visurus. Vbi eò venit, auresq; omnium mentesq; in utrisque terræ urbibus demulsit, in quæstibus istic & voluptatibus, amoribusq; hominum fuit. Is tum postea grandi pecunia & re bona multa copiosus, Corinthum instituit redire. Navem igitur, & nautas ut notiores amicioréſque sibi Corinthios delegit: sed eo Corinthios homines accepto, navique in altum provecta, prædæ pecuniæque cupidos, cepisse consilium de necando Arione. Tum illum, ibi pernicie intellecta, pecuniam cæteráque sua ut haberent, dedisse, vita modò cibi ut parcerent, oravisse. Nautas precum ejus harum commisertos esse illatenus, ut ei necem adferre per vim suis manibus temperarent; sed imperavisse ut jam statim coram illis desiliret præceps in mare. Homo ibi territus, & spe omni vitæ perditâ, id unum posteà oravit, ut prius quàm mortem oppeteret, induere permitterent sua sibi indumenta, & fides capere, & canere carmen casus illius sui consolabile. Feros & immanes nautas prolubium tum audiendi subit. Quod oraverat, impetrat. Atque ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, stánsque in summa puppis foro, carmen quod Orthium dicitur, voce sublatissima cantavit. Ad postrema cantus, cum fidibus ornatúque omni, sicut stabat canebátque, jecit sese procul in profundum. Nautæ, haudquaquam dubitantes quin periisset, cursum quem facere cœperant tenuerunt. Sed novum, & mirum, & pium facinus contigit: Delphinum repentè inter undas adnavisse, & dorso super fluctus edito vectavisse, incolumémque eum corpore & ornatu Tænarum in terram Laconicam devexisse. Tum Arionem prorsus ex eo loco Corinthum

petivisse, talemq́ Periandro regi, qualis delphino vectus fuerat, sese obtulisse, eiq́ rem (sicuti acciderat) narravisse: regem istæc parùm credidisse; Arionem (quasi falleret) custodiri jussisse; nautas requisitos, obligato Arione, dissimulanter interrogâsse, ecquid audissent in eis locis unde venissent, super Arionem. Èos dixisse, hominem, cùm inde irent, in terrâ Italiâ fuisse, eumq́ illic bene agitare, & studiis delectationibusq́ urbium florere, atque in gratiâ pecuniáque magnâ fortunatum esse. Tum inter hæc eorum verba, Arionem, cum fidibus & indumentis cum quibus se in salum ejaculaverat, extitisse. Nautas stupefactos convictósque, ire inficias non quîsse.

Mor. Documento est hæc fabula, plus aliquando inveniri in brutis animalibus clementiæ, quàm in his hominibus, qui præter opes nihil habent pensi, præter figuram nihil humanitatis.

NICOLAI GERBELLI PHORCENsis Apologus lepidissimus de Aranea & Podagrâ.

ARanea, paululum à texendi opere quietior, animi relaxandi gratiâ, commodùm deambulabat. Huic se obviam præbet podagra, tametsi passibus ambiguis admodum ægrè illam assequeretur. Ejus diei itinere utcunque emenso, non longè aberant ab opidulo, cui regionis incolæ Tyche nomen indiderant. Vtrique consilium fuit, conditionis suæ hospitem pervestigare. Aranea, non maximoperè data opera, in opulenti cujusdam civis ædes divertit: inibi quaquaversum telas suas præpendebat, prætendebátque retia. Aderant illico nescio qui trygodæmones, qui textrinam illius demoliebantur: Momentaneum itaque erat ipsius, quo etiam cunque se verteret,

verteret, ædificium. Nusquam enim scopariorum oculatas scopas poterat effugere. Misera planè, quæ in tantâ rerum omnium affluentiâ sola angebatur perturbatúrque. Podagra verò, mendicabuli instar, vix tandem egestuosi cujuspiam tuguriolum impetrârat: id loci cùm decubuisset, nihil non experiebatur miseriarum. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius, aridis vix faucibus hianti hydropoterium. Iamq; diurno itinere labascenti, torus ligneus, nullis frondibus, nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur; atq; dicere, Non est hujus instituti, quàm convenerint malè membris mollibus, cuticulæ (ut ita dixerim) holosericæ, stragula tam dura, tam barbari villi. Oriente igitur vix tandem illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, convenêre rursum aranea simul & podagra. Prior aranea præteritæ noctis molestias, tot locorum commutationes denarrat; nunc hero exprobrans munditiem, nunc nimium scopariorum observantiam. Podagra contrà de hospitis sui egestate complura comminiscitur: nec otium habet admonstrare araneæ lividas vibices, quas adamantina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, araneam deinceps pauperum tuguria, podagrã verò divitum aulas debere subingredi: in hanc aranea pedibus, podagra animis vadit sententiam. Veruntamen tenebris jamjam increscentibus, urbi cuipiam sese approximant. Podagra, instituti non immemor, pedetentim se in nummosi cujusdam domum illatebravit. Quâ commodùm ab hero conspectâ, dii boni, quâ benevolentiâ, quâ humanitate, quibus nominibus excipitur! Supponuntur substernuntur q; olorinæ culcitræ, toralia perdicum subalaribus plumis referta. Taceo vinum dulce, vinum nigrum, Lesbium,

um, Tarentium. Taceo ficedulas, phasianos, atque eas aviculas quæ binis superbiunt coloribus. In summâ, nihil deliciarum, nihil voluptatum non exhauriebat. Aranea, pauperis casam ingressa, telas orditur, quaquaversum parietes interpatent, retia suspendit, orbiculari operi manibus pedibusque incumbit: reficit abrupta, perficit intercepta; &, ut dicam breviter, vacuâ dominatur in aulâ: nullas insidias, nullos formidat insultus: imò verò etiam jàm scopis superior omnibus. Non multò pòst, podagra araneam convenit: delicias suas, fœlicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium suum, ædificandi texendique libertatem. Placuit tandem hæc utrisque sententia: Quorsumcúnque proficiscerentur, podagram in divitũ domos, araneam in pauperum tuguria debere divertere.

Mor. Apologus hic tametsi ad usus varios accommodari queat, id tamen inprimis declarat, alium alio loco fortunatiorem esse. Præterea, morborum domicilium esse divitum aulas. Ad ultimum, nusquam libertatem majorem, quàm ubi divitiarum minus.

Fabularum Æsopi Finis.

LAVRENTII ABSTEMII VIRI elegantissimi & amœni ingenii, fabulæ elegantissimæ,
nuper per clariss. Poëtam & Philosophum Gargetium emaculatæ.

Domicius Palladius Gouranus, Pollioni, Padio
Sacerdoti venerando, S.P.D.

IAmpridem tuo sermoni de Abstemio, frequenti literatorum consessu, Pollio venerande, non invisus interfui, cùm minimè prætextatis, ut ita dicam, laudibus hominem celebrares, adeóque in arcem evasisti, ut nemo sanè (meâ sententiâ) eum cumulatius laudare potuerit. Mox inde secedens, hæc omnia animo diu volutabam, unde tanta conflueret laudationis abundantia, unde tanta non vulgaris observatio emanaret, unde denique amicitia adeò perfecta

perfecta exoritur. Proculdubiò non aliunde mecum tandem collegi, quàm ex præclaro ejus virtutis nomine proficisci, cujus quidem vis magna & præpotens est. Quamobrem non possum profectò non suspicere ingenium tuum amabile, tuúmque animum virtutibus fultum diligentiùs non admirari, qui neque ambitione, neque invidiâ, neque aliquo alio livore devincitur. Siquidem omnes, quas mereatur Abstemius noster, laudes non transis silentio: imò ad illas ipsas cumulandas, ob ejus incredibilem eloquentiam, singularémque doctrinam ultrò accedis. ídque haud abs re, cùm pater omnium elegantiarum atque idem leporum omnium, meritò sit & habeatur. Et ut hæc clariora luce, non officii gratiâ aut temerè dicantur, quotidiè quodammodo aliqua ejus librorum monumenta existere videmus, quæ undique perfectâ verborum concinnitate, perspicacissiméque sententiis scatent. Nam modò dicam de hoc Apologorum libello nuper impressso, in quo perspicuè insignis ejus ingenii amœnitas non absque laude maximâ redundare videtur. Quare non vereor ut is remisso cujuscunque animo pessum eat, Abstemióque (absit invidia verbo) omnium quàm jucundissimo detrahatur; cui & te & me, ob tanti nominis celebritatem, nullâ unquam in re defuturos esse liquidò constabit. Vale.

LAVRENTIVS ABSTEMIVS OCTAviano Vbaldino, Comiti, Mercatelli, S.P.D.

EDiturus hunc Apologorum libellum, quem de numero Fabularum Hecatomithium nuncupavi, multum diúque dubitavi, Octaviane Princeps inclyte, tuóne cum nomine potissimùm dedicarem. Nam cùm tuam in me, non sine plurimis beneficiis, perspicerem benevolentiam, non aliquid mearum vigiliarum tibi devovere, ingratissimi hominis esse videbatur. Rursus, cùm tuorum in me officiorum numerum, divinásque virtutes tuas mecum ipse revolverem, indignum tantis meritis, tantáque sapientiâ, munusculum hoc esse cernebam. Hanc tandem dubitationem meam amovit humanitas & prudentia tua: quâ, non tam res tibi dono datas, quàm offerentium voluntatem, soles inspicere. Addidit quoque mihi animum Guidus Vbaldus clarissimus Dux, & Princeps unus omni laude major, qui opusculum meum de nonnullis locis obscuris superiori anno ei dedicatum, vultu ita placido & serena fronte suscepit, ut sperare meritò possem, hoc tibi qualecunque fore non ingratum. Non mediocriter etiam me incitârunt Georgius Ennius, pro Venetis hîc agens Legatus non solùm patriciâ nobilitate, verùm etiam bonarum artium studiis clarus, & Carolus Verardus Cæsenas, Archidiaconus Cæsenæ, & Alexandri Pontificis Maximi cubicularius, vir omni literarum genere præstans, nec non Renatus Melioratus, & Robertus Vrsus Ariminensis, jurisconsulti clarissimi, nec minùs qui humanitatis vacantur studiis eruditi. Hi enim aliique complures, optimi harum rerum censores, cùm hunc libellum legissent, multis me verbis sunt ad editionem cohortati. Non putavi igitur, tam humano Principi hoc munus ingratum futurum, quod tot eruditis viris antè placuisse cognoveram. Accipe igitur hoc quicquid est libelli ab Abstemio tuo: cujus mentem animúmque si penitus posses inspicere, in hac tenui

te magnum munus tibi judicares oblatum. Ne quis autem inutilem & inanem hunc meum scribendi laborem existimaret, præfatiunculam quandam proponendam censui: quâ intelligeretur, doctos etiam & claros viros in magnis rebus hujusmodi fabulis, non voluptatis tantùm, verùm etiam utilitatis gratiâ, delectatos. Sedulò dedimus operam, ut seria potiùs quàm jocos saperent: unde ridiculas multas quæ inter componendum sese mihi offerebant, consultò præterii, quia nimis lascivæ, & tanti Principis gravamine mihi videbantur indignæ. Non tamen ita agrestis esse volui, quin eas aliquâ urbanitate aspergerem, maximè ad Principem scribens, cùm Principes, curarum mole pressi, soleant interdum, recreandi animi gratiâ, jocos appetere.

Ejusdem Abstemii Proœmium.

COgitanti mihi varia scriptorum genera, qui, ut humanæ vitæ prodessent, cogitationes suas literarum mandavere memoriæ; qui Apologos scripsere, non postremo loco digni esse videntur. Non modò enim mortalium animos incredibili quadam afficiunt voluptate, verùm etiam ad res honestas utilésque peragendas suis fabellis magis, quàm Philosophi suis præceptis, alliciunt. Nam ita in legentium animos quadam jucunditate penetrant, & quibusdam similitudinibus, quæ maximè ad commovendos animos valent, quid vitandum faciendúmque sit ostendunt, ut omnes etiam inviti illis assentiri cogantur. Sensus autem audiendi fastidiosissimus res etiam utiles honestásque haud facilè admittit, nisi fuerint aliquâ urbanitate conditæ. Testis quidam Orator Atheniensis, qui ad Athenienses verba faciens, cùm eos minus attentos videret, rogavit ut saltem fabulam audire dignarentur. Quo impetrato, Ceres, inquit, & hirundo, & anguilla, simul iter facientes, ad quendam fluvium perveniunt. Hirundo quidem supervolavit; anguilla autem amnem tranavit: quod cùm dixisset, obticuit. Interrogantibus autem illis quid Ceres egisset: Vobis, inquit, dea vestra succensuit, quòd, eos qui vobis utilia suadent, audire nolentes, tam attentis auribus confabulantes auditis. Quantam vim Apologi habeant ad animos commovendos, cum multis possem, tribus ero contentus exemplis ostendere. Samiis rectorem populi morti addicere volentibus, Æsopus hac fabellâ dissuasit, dicens; Vulpem quandam fluvium transeuntē, in lacunam fuisse propulsam: unde cùm exire non posset, tenaci limo retenta, muscarum affligebatur aculeis. Quod Herinaceus conspicatus, misericordiâ motus est, interrogavitque an vellet, vt ab eâ muscas abigeret. At illa abnuit, dicens, Hæ meo sanguine jam plenæ, parvam mihi possunt inferre molestiam: si autem has abigeres, aliæ famelicæ supervenient, quæ quicquid mihi superest sanguinis exhaurient. Ita O viri Samii, vobis eveniet. Si enim hunc rectorem vestrum jam locupletem occideritis, alios eligatis necesse est; qui dum se opibus volent implere, quicquid hic vobis reliquit, eripient: His verbis moti Samii ab incœpto destitêre. Hac ratione adductus Tiberius

berius Cæsar: diuturnos magistratus dabat: unde, ut refert Iosephus, sub eo per viginti annorũ spatia, per duos tantùm Præsides, Cratum scilicet, & Pilatum, est gubernata Iudæa. Non parcit populis regnum breve, ut inquit Statius. Himerenses Phalaridem Agrigentinorum tyrannum, ducem exercitus sui eligere volentes, Stesichorus Poeta hoc Apologo deterruit: Equus, dicens, solus pascebat in prato. Adveniente autem cervo, & pascua corrumpente, consuluit hominem, quâ posset illũ arte punire. Cui homo; Si frænum, inquit, acceperis, & me armatum dorsum tuum ascendere permiseris. Cùm huic consilio esset obsequutus, cervum quidem hominis auxilio victor abegit: sed non amplius hominem dorso, non frænum depulit ore. Ita, inquit Stesichorus, viri Himerenses, vobis eveniet, si Phalaridem ducem effecietis: hostes quidem vestros punietis, sed huic tyranno perpetuò servietis. Quibus verbis territi Himerenses, hujusmodi ducis eligendi consilium deposuêre. Cùm populus Romanus à senatu secessisset, quòd tributum & militiam non toleraret, nec ullo pacto reduci posset, nonne Agrippa Menevius cum hoc Apologo revocavit? Olim, inquiens, Quirites humani artus, ventrem otiosum & desidem intuentes, ab eo discordârunt, nec ampliùs illi cibum ministrare decreverunt: sed cùm ipsi, quæque alimenta illi denegando, quæ per omnia membra deferuntur, deficerent, cum eo in gratiam rediêrunt: Eodem (inquit) modo senatus & populus, quasi venter & membra, alter alterius auxilio indiget; & ut discordiâ intereunt, ita concordiâ valent. Quâ fabulâ populus revocatus, cum senatu in gratiam rediit. Non immeritò igitur non solùm Græci & Latini Poetæ, ut Hesiodus, & Horatius, hujusmodi fabulas suis operibus inseruêrunt, verùm etiam maximi, & celeberrimi Philosophi, ut Plato, Aristoteles, Plutarchus, & multi alii, eas plurimùm commendârunt, & ad institutionem moralis & civilis vitæ non minimùm facere arbitrati sunt. Quocirca Omnibonus Leonicenus & Laurentius Valla, viri ætatis nostræ doctissimi, paucos Æsopi Apologos è Græco in Latinum vertêre; quos sibi laudi, cæteris verò voluptati & utilitati fore non dubitârunt. & jure quidem: leguntur enim, & in doctissimorum virorum manibus quotidiè versantur. Non video igitur, cur, has componendo fabellas, laude fraudari debeam, quam cæteri Latini ex translatione consequuti sunt; nisi adeò invidi simus, ut Latinis licere non putemus, quod Græcis est cum summâ omnium laude concessum.

De mure in cistâ nato. Fab. I

MVs, in cistâ natus, omnem ferè ibi duxerat ætatem, nucibus pastus quæ in eâ servari solebant. Dum autem circa oras cistæ ludens decidisset, quæreretq; ascensum, reperit epulas lautissimè paratas: quas cùm gustare cœpisset,

cœpisset, Quàm stultus, inquit, hactenus fui, qui in toto terrarum orbe nihil melius cistulâ meâ esse credebam! Ecce quàm suavioribus hîc vescor cibis!

Hæc fabula indicat, non ita patriam diligendam, ignobilis si sit, ut alia non adeamus loca, cùm alibi beatiores esse possumus.

De Rustico impetrante ut triticum absque aristis nasceretur. 2

I*Mpetraverat à Cerere rusticus quidā, ut triticum absq; aristis nasceretur, ne metentium triturantiúmq; manus læderet: quod ubi inaruit, à minutis avibus depastum est. Tum rusticus, Quàm digna, inquit, patior, qui, parva commoditatis causa, emolumenta quàm maxima perdidi!*

Fabula indicat, parva incommoda majori utilitate pensanda.

De Accipitre Columbam insequente. 3

C*Vm accipiter columbam præcipiti insequeretur volatu, villam quandam ingressus, à rustico captus est: quem blandè, ut se dimitteret, obsecrabat: non enim te læsi, dixit. Cui rusticus, Nec hæc, respondit, te læserat.*

Fabula indicat, meritò puniti qui innocentes lædere conantur.

De Araneâ & Hirundine. 4

A*Ranea in hirundinem excandescens, quæ muscas, qui suus est cibus, capiebat, retia in foribus per quas volitare solebat, ut eam caperet, suspenderat. Hirundo verò advolans, retia cum textrice per aëra portabat. Tum aranea in aëre pendens, & sese jamjam perituram intelligens, Quàm justè hæc patior, dicebat, quæ minima volatilia magno labore vix capiens, credidi tam magnas aves posse comprehendere!*

Hac monemur fabulâ, ne viribus majora aggrediamur.

De Rustico amnem transituro. 5

R*Vsticus torrentem transiturus, qui fortè imbribus excreverat, quærebat vadum. Et cùm primùm eam*

fluminis

fluminis partem tentâsset, quæ quietior placidiorq; videbatur, reperit eam altiorem quàm animo erat opinatus: rursus, ubi breviorem tutioremq; adinvenit, ibi majori aquarum strepitu fluvius decurrebat. Tum secũ, Quàm tutiùs, inquit, clamosis aquis, quàm quietis & silentibus, vitam nostram credere possumus!

Hac admonemur fabulâ, ut minus verbosos & minaces, quàm quietos extimescamus.

De Columbâ & Picâ. 6

COlumba interrogata à picâ, quid eam induceret, ut in eodem semper loco nidificaret, cùm ejus pulli inde sibi semper surriperentur; Simplicitas respondit.

Hæc indicat fabula, facilè viros probos sæpe decipi.

De Cuculo & Accipitre. 7

IRrisus ab accipitre cuculus, quòd cùm sibi & corpore par, & colore non absimilis esset (præ angustiâ animi) potius vermibus terrenis, quàm suavibus aliarum avium carnibus, vesceretur. Vidit paucis post diebus accipitrem à rustico, cujus columbas insectabatur, captum, ad metum cæterorum, ex altâ turre pendere. Cui cuculus, Quàm melius tibi, inquit, amice, fuisset vermes venari, quàm alienas aves impetere!

Hæc fabula indicat, eorum vitam tutiorem esse, & magis probandam, qui suis rebus sine periculo sunt contenti, quàm illorum, qui aliena appetentes, adeunt magna vitæ discrimina.

De Asino & Vitulo. 8

ASinus & vitulus, in eodem pascentes prato, sonitu campanæ hostilem exercitũ adventare præsenserant. Tum vitulus, Fugiamus hinc, O sodalis, inquit, ne hostes nos captivos adducant. Cui asinus, Fuge tu, inquit, quem hostes occidere & esse consueverunt: asini nihil interest, cui ubiq; eadem ferendi oneris est proposita conditio.

Hæc

Hæc fabula servos admonet, ne dominos magnopere mutare formident, modò prioribus deteriores futuri non sint.

De Vulpe & Mulieribus gallinas edentibus. 9

VUlpes, juxta villam quandam transeuns, conspexit catervam mulierum plurimas gallinas opiparè assatas alto silentio comedentem: ad quas conversa, Quî clamores, inquit, & canum latratus contra me essent, si ego facerem quod vos facitis! Cui respondens quadam anus, Pessima animalium, inquit, nos quæ nostra sunt comedimus: tu verò aliena furaris.

Hæc fabula nos admonet, ne putemus nobis in alienâ licere, quod propriis domis licet.

De Caponibus pinguibus & macro. 10

VIr quidam complures capones in eodẽ ornithoboscio inclusos largo nutricaverat cibo, qui pingues effecti sunt omnes præter unum, quem ut macilentum irridebant fratres. Dominus nobiles hospites lauto & sumptuoso accepturus convivio, imperat coquo, ut ex his interimat coquátque quos pinguiores invenerit. Hoc audientes corpulenti, sese afflictabant, dicentes, Quantò præstitisset nos macilentos esse!

Hæc fabula in pauperum solamen conficta est, quorum vita tutior est quàm divitum.

De Trabe & Bobus eam trahentibus. 11

TRabs ulmea de bobus conquerebatur, dicens, Ingrati, ego multo tempore meis vos frondibus alui: vos verò me nutricem vestram per saxa & luta tribuitis. Cui boves, Gemitus, suspiriáque nostra, & stimulus quo pungimur, te docere possunt, quòd te trahimus inviti. Ignovit trabs.

Hæc nos docet fabula, ne in eos excandescamus, qui non suâ sponte nos lædunt.

De Arboribus pulchris & deformi. 12

ARbores complures in eodem creverant loco procera, recta enodésque, præter unam humilem, parvam, nodosámque, quam ut deformem pusillamq́; cæteræ ludibrio habere solitæ erant. Ædificaturus domum loco dominus, jubet omnes excídi, præter eam quæ brevitate & deformitate suâ ædificium indecorum redditura videbatur. Cæteris excisis, deformis hæc secum dicebat; De te non ampliùs querar, Natura, quòd me turpem genueris, cùm formosis tam magna videam imminere discrimina.

Hæc fabula nos admonet, ne doleamus, nos natos esse deformes, cùm multis formositas sæpe nocuerit.

De Cygno in morte canente, reprehenso à Ciconiâ. 13

CYgnus moriens interrogabatur à ciconiâ, cur in morte, quam cætera animalia adeò exhorrent, multò suaviores, quàm in omni vitâ, emitteret sonos, cùm potiùs mœstus esse deberet. Cui cygnus, Quia inquit, neque tibi quærendi curâ ampliùs cruciabor, neque aucupum laqueos extimescam.

Hæc fabula admonet, ne mortem formidemus, quâ omnes vitæ præsentis miseriæ præciduntur.

De Muliere virum morientem flente, & parente eam consolante. 14

MVlierem adhuc juvenem, cujus vir animam agebat, parens consolabatur, dicens, Ne te afflictes, ne tantoperè lugeas, filia: alium enim virum tibi inveni, isto longè formosiorem, qui prioris desiderium facilè mitigabit. At mulier doloris impatiens, ut quæ maritum ardente amore prosequebatur, non modò verba parentis non admittebat, sed intempestivam alterius mariti mentionem accusabat. At ubi maritum defunctum videt, inter lacrymas & luctus parentem interrogat, an adsit juvenis ille quem sibi in virum darè velle se dixerat.

Fabula indicat, quàm citò defunctorum maritorum amor ex uxorum animo excidere soleat.

De muliere amatoris discessum flente. 15

MVlier impudica amatorem suum abeuntem, quem omnibus ferè rebus spoliaverat, multis lacrymis prosequebatur. Interrogante autem eam vicina, cur ita inconsolabiliter fleret; Non discessum ejus, inquit, sed pallium quod ei reliqui fleo.

Fabula indicat, non amatores, sed eorum bona à meretricibus amari.

De Muscâ, quæ quadrigis insidens, pulverem se excitâsse dicebat. 16

QVadrigæ in stadio currebant, quibus musca insidebat. Maximo autem pulvere tum equorum pedum pulsu, tum rotarum volutatione, exorto, dicebat musca, Quàm magnam vim pulveris excitavi!

Hæc fabula ad eos spectat, qui cùm ignavi sunt, alienam tamen gloriam suis magnificis verbis in se transferre conantur.

De Anguillâ conquerente, quòd magis quàm serpens infestaretur. 17

ANguilla interrogabat serpentem quare, cum similes essent, atque cognati, homines tamen se potiùs quàm illum insequerentur. Cui serpens, Quia rarò, inquit, me lædunt impunè.

Hæc fabula indicat, minus lædi solere, qui sese ulciscuntur.

De Asino, Simiâ, & Talpâ. 18

COnquerenti asino quòd cornibus careret, simia verò quòd cauda sibi deesset; Tacete, inquit, talpa, cùm me oculis captam esse videatis.

Hæc fabula ad eos pertinet, qui non sunt suâ sorte contenti: qui si aliorum infortunia considerárint, æquiore animo tolerarent sua.

De Nautis sanctorum auxilium implorantibus. 19

NAuta quidam in mari subita & atra tempestate deprehensus, cæteris ejus sociis diversorum divorum anxi-

auxilium implorantibus, Nescitis, inquit, quid petitis. Antè enim quàm sancti isti ad Deum pro nostra liberatione se conferant, hac imminente procella obruemur. Ad eum igitur confugiendum censeo, qui, absque alterius adminiculo, à tantis malis nos poterit liberare. Invocato igitur Dei omnipotentis auxilio, illico procella cessavit.

Fabula indicat, ubi potentioris auxilium haberi potest, ad imbecilliores non confugiendum.

De Piscibus è sartagine in prunas desilientibus. 20

Pisces adhuc vivi in sartagine ferventi oleo coquebantur: quorum unus, Fugiamus hinc, fratres, inquit, ne pereamus. Tum omnes pariter è sartagine exilientes, in ardentes prunas deciderunt. Majore igitur dolore affecti, damnabant consilium quod ceperant, dicentes: Quantò atrociori nunc morte perimus!

Hæc nos admonet fabula, ut ita præsentia vitemus pericula, ne incidamus in graviora.

De Quadrupedibus societatem adversus aves cum piscibus ineuntibus. 21

Quadrupedes, cùm bellum sibi ab avibus esset indictũ, cum piscibus fœdus ineunt, ut eorum auxilio se ab avium furore tuerentur. Cùm autem optata expectarent auxilia, pisces negant se per terram ad eos accedere posse.

Hæc nos admonet fabula, ne eos nobis socios faciamus, qui cùm opus sit, nobis adesse non possunt.

De legato avaro tubicines decipiente. 22

Quidam avarus pro patria legatus in aliam urbem profectus erat: cui tubicines præstò affuerunt, ut illius aures tuburum clangore, loculos autem suos pecunia implerent. Quibus ille renunciari jubet, non esse nunc locum

locum cantibus, se in summo luctu & mœrore constitutum; matrem enim suum obiisse. Tubicines autem spe frustrati, & mœsti abeunt. Amicus quidam legati audiens luctum, ad eum visendum consolandúmque accidit, interrogátque quamdudum mater ejus obiisset. Quadraginta jam anni sunt, inquit. Tum amicus intellectâ legati strophâ, in risum effusus est.

Hæc fabula ad avaros facit, qui omni arte student conservare pecuniam.

De Viro, qui ad Cardinalem nuper creatum gratulandi gratiâ accessit. 23

VIr quidam facetus admodum & urbanus audiens amicum suum ad Cardinalatus dignitatem adsumptum, ad eum gratulandi gratiâ accessit. Qui honore tumidus, amicum veterem agnoscere dissimulans, quisnam esset, interrogabat. Cui ille, ut erat ad jocos promptus, Miseresco, inquit, tibi cæterisque qui ad hujusmodi honores perveniunt. Quamprimum enim dignitates ejusmodi estis assecuti, visum auditumque & cæteros sensus ita amittitis, ut pristinos amicos amplius non dignoscatis.

Hæc fabula eos notat, qui in altum sublati, veteres despiciunt amicitias.

De juvene senis curvitatem irridente. 24

IVvenis quidam conspicatus senem in arcus tensi similitudinem curvum, interrogavit an sibi arcum vellet vendere. Cui ille, ecquid est tibi opus pecuniam amittere? si enim ad meam perveneris ætatem, absque pecunia arcum tibi natura concedet.

Hæc fabula indicat, minimè irridenda vitia senilis ætatis, quàm nemo vivendo effugere potest.

De sene puellam in uxorem accipiente. 25

VIr quidam imprudens exacto septuagesimo vitæ anno puellam duxerat in uxorem, qui ad id tempus in cælibatu permansisset. Cui cùm debitum solvere non posset, dicere

dicere solebat, Quàm malè vitam meam disposui! Iuveni enim mihi uxor deerat: nunc autem senex desum uxori.

Hæc fabula innuit, omnia suo tempore peragenda.

De Aquilâ & Picâ. 26

PIca aquilam rogabat, ut se inter suos familiares & domesticos acciperet; quando id mereretur, cùm corporis pulchritudine, tum ad mandata peragenda linguæ volubilitate. Cui aquila, Hoc facerem, respondit, ni vererer, ne quæ intra tegulam fiant, tuâ loquacitate cuncta efferes.

Hæc fabula monet linguaces & garrulos domi non habendos.

De Turdo amicitiam cum Hirundine ineunte. 27

GLoriabatur turdus, se amicitiam contraxisse cum hirundine. Cui mater, Stultus es, fili, inquit, si credis cum eâ posse convivere, cùm uterque vestrûm diversa soleat appetere loca: tu enim frigidis, illa tepidis delectatur locis.

Hâc monemur fabulâ, ne eos nobis faciamus amicos, quorum vita à nostrâ dissentit.

De Rustico & Mure. 28

RUsticus quidam erat admodum pauper, sed adeò facetus, ut ne calamitatis quidem tempore nativi leporis oblivisceretur. Is cùm villam suam casu igne injecta ita ardentem videret, ut aliquo modo ignem extinguere posse diffideret, mœstus spectat incendiũ. Interim cernit murem quendam qui villâ egressus, periculum quàm ocyssimè fugiebat. Oblitus damnorum rusticus, accurrit, & murem corripiens, illum in medium jecit incendium, dicens, Ingratum animal, tempore felicitatis mecum habitâsti: nunc, quia fortuna mutata est, villam meam deseruisti.

Fabula indicat eos non esse veros amicos, qui arridente fortunâ, à latere tuo non discedunt; turbatâ autem, præcipiti abeunt cursu.

De Eremitâ ægrotante. 29

INsitum est à naturâ omni animantiū generi, ut rei Venereæ libidine incitentur: à quâ si qui homines, qui corvo albo rariores sunt, se abstinere volunt, sæpe in graves morbos incidere solent. Quidam igitur eremita, ipsa adolescentia, ita titillationes carnis evicerat, ut usq; ad quintum & vigesimum ætatis annum virgo permanserit. Cùm autem ea ætate gravissimè ægrotare cœpisset, medici nullum aliud salutis ejus remedium se invenire dicebant, nisi ut cum aliqua muliere coiret. Diu eremita recusavit, mori se potius velle dicens, quàm virginitatem, rem tam præclaram, & Deo maximè gratam, amittere: assueti enim virtutibus, ægrè illas à se discedere patiuntur. Victus tandem precibus & cupiditate vitæ, qua nihil homini sanæ mentis dulcius est, adductæ sibi mulieris infusus gremio, placidum petivit per membra soporem. Experrectus autem vehementer angebatur, & tantam vim lacrymarum effundebat, ut omnes qui aderant, illius misererentur: quisq; igitur consolari, & ut bono animo esset hortari, quoniam Deus clementissimus Pater ei ignosceret, quia non voluptatis, sed recuperandæ sanitatis causa tale opus perpetrâsset. At ego, inquit, istud non fleo, sed quòd tantam dulcedinem citiùs expertus non sum.

Hæc indicat fabula, humanam naturam adeò peccatorum illecebris delectari, ut vitiorum voluptatem facilè virtutum amaritudini anteponat.

De Divite quodam & Servo. 30

VIr erat dives, servum habens tardi ingenii, quem regem stultorum solebat nuncupare. Ille, his verbis sæpius iratus, statuit hero par referre. Semel enim in herum conversus, Utinam, inquit, rex stultorum essem: in toto enim

nim terrarum orbe nullum meo latius esset imperium, & tu quoque meo subesses imperio.

Fabula significat, omnia plena esse stultorum.

De Viduâ virum petente. 31

VIdua quædam dives à vicina petebat, ut maritum sibi reperiret, quem non coïtus gratia (qui ingratus admodum sibi erat) sed ne bona sua dilapidarentur, exoptare se dicebat. Mulier sagax, & viduæ versutias intelligens, se inquisituram pollicetur. Paucis pòst diebus viduam conveniens, Reperi, inquit, tibi virum ex animi tui sententia: est enim vir prudens, ad res gerendas natus, & genitalibus caret, quæ tibi cordi non sunt. Cui vidua, Abi hinc, inquit, in malam rem cum isto marito tuo illepido: et si enim coïtus appetens non sum, volo tamen habeat quod nos reconciliet, si quando cœperimus esse discordes.

Hæc fabula indicat, nullum matrimonium felix, si clavus defuerit, qui virum & mulierem arctissimè constringat.

De Canibus urbanis Villaticum insequentibus. 32

CAnes complures urbani quendam villaticum præcipiti insequebantur cursu: quos diu ille fugit, nec repugnare ausus est. At ubi ad insequentes conversus substitit, & dentes ipse quoque ostendere cœpit, omnes pariter substiterunt, nec aliquis urbanorum illi appropinquare audebat. Tunc Imperator exercitus, qui fortè ibi aderat, ad suos conversus milites, Commilitones, inquit, hoc spectaculum nos admonet, ne fugiamus, quum præsentiora fugientibus, quàm repugnantibus videamus imminere pericula.

De Anu Dæmonem accusante. 33

VOlunt homines ut plurimum, quando sua culpa aliquid sibi acciderit adversi, in fortunam vel in dæmonem

culpam conferre, ut se crimine exuant, adeò omnes sibi indulgent. Hoc dæmon ægrè ferens, cùm videret anum quandam arborem ascendentem, ex quâ illam ruituram, & in se culpam collaturam præviderat, ascitis testibus dixit; Videte anum illam absq; meo consilio arborem ascendentem, unde eam casuram esse prospicio: estote mihi testes, me ei non suasisse, ut soleata illam ascenderet. Mox anus cecidit: & quum interrogârunt, cur soleata arborem ascendisset; Et dæmon, inquit, me impulit. Tum dæmon, adductis testibus, probavit, id ab anu absq; suo factum esse consilio.

Fabula indicat, homines minimè veniâ dignos, qui, cùm liberè peccent, fortunam vel dæmonem accusant.

De Testudine & Ranis. 34

TEstudo conspicata ranas, quæ in eodem stagno pascebantur, adeò leves agilesq;, ut facilè quolibet præsilirent, & longissimè saltarent, naturam accusabat, quòd se tardum animal, & maximo impeditum onere procreâsset, ut neq; facilè se movere posset, & magnâ assiduè mole premeretur. At ubi videt, ranas anguillarum escam fieri, & cujuscunque vel levissimo ictui obnoxias, aliquantulum recreata dicebat, Quanto melius est onus, quo ad omnes ictus munita sum, ferre, quàm tot mortis subire discrimina!

Hæc fabula indicat, ne ægrè feramus dona naturæ, quæ majori nobis commodo sæpe sunt, quàm nos intelligere valeamus.

De Gliribus quercum eruere volentibus. 35

GLires quercum arborem glandiferam dentibus eruere destinaverunt, quò paratiorem haberent cibum, ne victus gratiâ toties ascendere & descendere cogerentur. Sed quidam ex his, quiætate, & usu rerum, ac prudentiâ, cæteris longè anteibat, eos absterruit, dicens, Si nu-

nutricem nostram nunc interficiemus, quis futuris annis nobis ac posteris nostris alimenta præbebit?

Fabula hæc monet, virum prudentem debere non modò præsentia intueri, verùm etiam futura longè prospicere.

De Cane & Hera. 36

C*Anem quidam habens, quò magis illi diligeretur, semper eum suis pascebat manibus, ligatúmq; solvebat: ligari autē & verberari jubebat à servo; ut beneficia à se, maleficia autem à servo in illum viderentur esse collata. Ægrè autem ferens canis, se assiduè ligari verberariq;, aufugit: & cùm increparetur à domino ut ingratus, & tantorum beneficiorum immemor, qui à se fugisset, à quo semper dilectus pastúsq; fuisset, ligatus autem verberatúsque nunquam; respondit, Quod servus tuo jussu facit, à te factum puto.*

Fabula indicat, eos malefactores habendos, qui maleficiorum causa fuere.

De Avibus Scarabeos timentibus. 37

M*Agnus timor aves incesserat, ne Scarabei arcu pilari eas occiderent, à quibus magnam pilarum vim in sterquilinio summo labore fabricatā audierunt. Tunc passer, Nolite, inquit, expavescere: quomodo enim pilas in nos per aera volantes jacere possunt, cùm eas per terram magno molimine vix trahant?*

Hæc fabula nos admonet, ne hostium opes extimescamus, quibus deesse videmus ingenium.

De Vrso & Apibus. 38

V*Rsus, ictus ab ape, tantâ irâ percitus est, ut alvearia in quibus apes mellificaverunt tota unguibus discerperet. Tunc apes universæ, cùm domos suas dirui, cibaria auferri, filios necari, viderent, facto impetu, aculeis ursum invadentes penè necavère. Qui, ex eorum manibus vix elapsus, secum dicebat: Quanto melius erat, apis unius*

unius aculeum tolerare, quàm tot in me hostes meâ iracundiâ concitare!

Hæc fabula innuit, longè melius interdum esse injuriam unius sustinere, quàm dum unum punire volumus, multos nobis inimicos comparare.

De Aucupe & Fringilla. 39

AVceps tetenderat volucribus retia, largámque illis in areâ effunderat escam: pascentes tamen aves non capiebat, quia sibi videbantur pauca: quibus pastis ac avolantibus, aliæ pastum adveniunt: quas quoque propter paucitatem capere neglexit. Hoc per totum diem ordine servato, ac aliis advenientibus, aliis abeuntibus, illo semper majorem prædam expectante, tandem advesperescere cœpit. Tunc auceps, amissa spe multas capiendi, cùm jam tempus esset quiescendi, attrahens retia, unam tantùm fringillam, quæ infelix in areâ remanserat, cepit.

Hæc fabula indicat, qui omnia comprehendere volunt, sæpe pauca vix capere posse.

De Milite & duobus equis. 40

MIles, equum habens optimum, emit alium nequaquam illi bonitate parem, quem multò diligentiùs quàm priorem nutriebat. Tunc posterior priori sic ait: Cur me dominus quàm te impensiùs curat, cùm tibi neque pulchritudine, neque robore, neque velocitate comparandus sim? Cui ille, Est hæc, inquit, hominum natura, ut semper in novos hospites benigniores sint.

Hæc fabula indicat hominum amentiam, qui nova, etiamsi deteriora sint, solent veteribus anteponere.

De Sue & Cane. 41

SVs irridebat canem odorisequum, qui domino murmure & cauda adularetur, à quo ad artem aucupatoriam multis verberibus aurúmque vellicationibus fuerat instructus. Cui canis, Nescis, inquit, insane, nescis,

quæ ex verberibus illis sum consecutus. Per ea enim suavissimis perdicum coturnicumque carnibus vescor.

Hæc fabula nos monet, ne iniquo feramus animo præceptorum verbera, quæ multorum bonorum causa consuevêre esse.

De Trabe, boum pigritiam increpante. 42

TRabs, quæ curru vehebatur, boves ut lentulos increpabat, dicens, Currite pigri, onus enim leve portatis. Cui boves, Irrides nos, responderunt, ignara quæ te pœna maneat. Onus hoc nos citò deponemus, tum autem tu, quoad rumparis, sustinere cogêris. Indoluit trabs, nec amplius boves convitiis lacescere ausa est.

Hæc fabula quemlibet monet, ne aliorum insultet calamitatibus, cùm ipse possit majoribus subjici.

De Carduele & Puero. 43

CArduelis avis interrogata à puero, à quo deliciis habita, & suavibus largisque cibis nutrita fuerat, cur caveâ egressa regredi nollet: Vt meo, inquit, me arbitratu, non tuo pascere possim.

Hæc fabula indicat, vitæ libertatem cunctis deliciis anteponendam.

De Scurrâ & Episcopo. 44

SCurra quidam calendis Ianuarii ad Episcopum quendam, divitem quidem, sed avarum, accedens, numisma aureum strenæ nomine petiit. Antestes insanire hominem dixit, qui crederet, tantam pecuniam sibi in strenam dari. Tunc scurra nummum argenteum efflagitare cœpit. Sed cùm ille hoc quoque nimium sibi videri diceret, æreum quadrantem, ut saltem sibi traderet, orabat. Sed cùm ne hunc quoque posset ab Episcopo extorquere: Reverende, inquit, pater, saltem benedictione tua me pro strena imperti. Tunc Episcopus: Flecte, inquit, genua, fili, ut te benedicam. At ego, inquit scurra, benedictionem istam tuam tam vilem nolo. Si enim nummum

ereum valeret, eam mihi nunquam profectò concederes.

Hæc fabula contra eos episcopos & sacerdotes conficta est, qui divitias & opes pluris faciunt, quàm cuncta Ecclesiæ sacra atque mysteria.

De Vpupâ indignè honoratâ. 45

INvitatæ ferè omnes aves ad aquilæ nuptias, indignè ferebant, upupam cæteris præferri, quia coronâ insignis esset, & versicoloribus pennis ornata, cùm semper inter stercora & sordes solita esset volitare.

Hæc fabula stultitiam eorum arguit, qui in hominibus honorandis, potius vestium nitorem, præstantiámque formæ, quàm virtutes moréſque soleant attendere.

De Sacerdote & Pyris. 46

SAcerdos quidam gulosus, extra patriam ad nuptias proficiscens, ad quas fuerat invitatus, reperit in itinere pyrarum acervum: quorũ ne unum quidem attigit, quamvis magna affectus fame; quin potiùs ea ludibrio habens, lotio conspersit: indignabatur enim, ejusmodi cibos sibi itinere offerri, qui ad lautas accedebat epulas Sed cùm itinere torrentem quendam ita imbribus auctum offendisset, ut sine vitæ periculo eum transire non posset, domum redire constituit. Revertens autem jejunus, tanta est oppressus fame, ut nisi pyra illa, quæ urinâ consperserat, comedisset, cùm aliud non inveniret, extingueretur.

Hæc fabula monet, nihil esse contemnendum, cùm nihil sit tam vile & abjectum, quod aliquando usui esse non possit.

De Mulo & Equo. 47

MVlus, conspiciens equum aureo fræno, ephippióque insignem, & purpureis opertum phaleris, rumpebatur invidiâ, illum beatum reputans, qui continuè optimis vesceretur cibis, & decore amiciretur ornatu; se autem præ illo infelicem, qui, clitellis malè dolatis oppressus, quotidiè maxima onera ferre cogeretur. At ubi vidit equum è

pugnâ redeuntem, multis affectum vulneribus, præ illius calamitate se felicem appellabat, longè melius esse dicens, quotidiano labore durum victum quæritare, & turpiter vestiri, quàm, post optimos & delicatos cibos, & tantos ornatus, mortis adire discrimina.

Hæc fabula monet, regibus & principibus minimè invidendum, quia divitiis & opibus abundant, quum vitam eorum longè pluribus periculis, quàm pauperum videamus esse subjectam.

De Porco & Equo. 48

PОrcus conspiciens equum bellatorem, qui cataphractus ad pugnam prodibat: Stulte, inquit, quò properas? in pugna enim fortasse morieris. Cui equus, Tibi inter lutum sordesque impinguato, quum nihil dignum laude gesseris, cultellus adimet vitam: mortem verò meam comitabitur gloria.

Hæc fabula innuit, honestius esse rebus præclarè gestis occumbere, quàm vitam turpiter actam protrahere.

De Coriario emente pellem ursi à venatore nondum capti.

COriarius, ad venatorem accedens, emit ab eo pellem ursi pecuniamque pro eâ protulit. Ille sibi in præsentiâ pellem ursi non esse, cæterùm postridiè venatum profecturum; ursoque interfecto, pellem illius ei se daturum pollicetur. Coriarius animi gratiâ cum venatore in sylvam profectus, altissimam arborem ascendit, ut inde ursi venatorisque certamen prospiceret. Venator intrepidus ad antrum ubi ursus latebat profectus, immissis canibus, illum exire compulit: qui evitato venatoris ictu, eum prostravit humi. Tunc venator sciens, hanc feram in cadavera non sævire, anhelitu retento, se mortuum simulabat. Ursus naribus admotis olfaciens, cùm illum nec naso nec corde spirantem deprenderet, abscessit. Coriarius cùm

feram

feram abesse perspiceret, ac nihil amplius adesse periculi, ex arbore se deducens, & ad venatorem, qui nondum surgere audebat, accedens, illum ut surgeret monebat. Interrogavit deinde, quid ad aurem ei ursus locutus esset. Cui venator, Monuit me, inquit, ne deinceps ursi pellem vendere vellem, nisi eum prius ceperim.

Hæc fabula indicat, incerta pro certis non habenda.

De Eremita & Milite. 50

EREmita quidam, vir sanctissimæ vitæ, militem hortabatur, ut relicta seculari militia, quam absq; Dei offensa & animæ discrimine pauci exercent, tandem se corporis traderet quieti, & animæ consuleret saluti. Cui miles, Faciam, inquit, quod mones, pater: verum enim est, quòd hoc tempore milites neq; stipendia exigere valeãt, licèt exigua sint, neq; prædari possint.

Hæc fabula indicat, multos vitiis renunciare, quia illa ampliùs exercere non possunt.

De Viro & Vxore bigamis. 51

VIr quidam, defuncta uxore quam valdè dilexerat, duxit alteram, & ipsam viduam, quæ assiduè ei prioris mariti virtutes fortiaq; facinora objiciebat: cui, ut par referret, ipse quoq; defunctæ uxoris mores probatissimos pudicitiamq; insignem referebat. Quodã autem die, viro irata, pauperi eleemosynam petenti, partem caponis, quem in cœnam utrisq; coxerat, dedit, dicens, Do tibi hoc pro anima prioris viri. Quod audiens maritus, accersito paupere, reliquum caponis dedit, dicens, Et ego quoq; do tibi hoc pro anima uxoris meæ defunctæ. Sic illi, dum alter alteri nocere cupiunt, quod cœnarent tandem non habuerunt.

Hæc fabula monet, non esse contra eos pugnandum, qui se possunt optimè vindicare.

De

De Leone & Mure. 52

LEo laqueo captus in sylvis, cùm se ita irretitū videret, ut nullis viribus se inde posse explicare consideret, murē rogavit, ut abroso laqueo eum liberaret, promittens tanti beneficii se non immemorem futurum: quod cùm mus promptè fecisset, leonem rogavit, ut filiā ejus sibi traderet in uxorem. Nec abnuit leo, ut benefactori suo rem gratam faceret. Nova autem nupta ad virum veniens, cùm eum non videret, casu illum pede pressit atque contrivit.

Hæc indicat fabula, matrimonia, & cætera consortia improbanda, quæ ab imparibus contrahuntur.

De Vlmo & Silere. 53

VLmus, in ripa fluminis nata, siler sibi proximum ridebat, ut debile & invalidum, quòd ad omnem vel levissimum undarum impetum flecteretur; suam autem firmitatē & robur magnificis extollebat verbis, quòd multos annos assiduos amnis impetus inconcussa pertulerat. Semel autem maximâ undarum violentiâ ulmus perfracta trahebatur ab aquis. Cui siler, ridens, inquit, Cur me deseris, vicina? Vbi est nunc fortitudo tua?

Fabula significat, sapientiores esse, qui potentioribus cedunt, quàm qui resistere volentes, turpiter superantur.

De Cerâ duritiem appetente. 54

CEra ingemiscebat, se mollem, & cuicunque levissimo ictui penetrabilem procreatam. Videns autem lateres ex luto multò se molliori factos, in tantā duritiem ignis calore pervenisse, ut multa perdurarent secula, se jecit in ignem, ut eandem duritiem consequeretur. Sed statim, igne liquefacta, consumpta est.

Hæc admonet fabula, ne appetamus quod est nobis naturâ denegatum.

De Agricolâ militiam & mercaturam affectante. 55

Agri-

Agricola quidam ægrè ferebat, se assiduè terram volvere, nec perpetuis laboribus ad magnas divitias pervenire: quum nonnullos videret milites, qui actis præliis ita rem auxerant, ut bene induti incederent, & lautis epulis nutriti, beatam agerent vitam. Venditis igitur ovibus, capris ac bobus, equos emit & arma, & in militiam profectus est: ubi quum ab Imperatore suo malè pugnatum esset, non solùm quæ habebat perdidit, sed etiam pluribus vulneribus affectus est. Quare, damnatâ militiâ, mercaturam exercere statuit, ut in quâ majus lucrum & minorem laborem existimabat. Prædis igitur venditis, cùm navim mercibus implevisset, navigare cœperat: sed cùm in alto esset, tempestate magna coorta, navis submersa est, & ipse cum cæteris qui in eâ erant, ad unum omnes periere.

Hæc fabula admonet, quemlibet debere suâ sorte esse contentum, cùm ubique sit parata miseria.

De Asino & Scurrâ. 56

Asinus indignè ferens, scurram quendam honorari, & pulchris vestibus amiciri, quia magnos ventris edebat sonos, ad magistratus accessit, petens, ne se minus quàm scurram honorare vellent. Et quum magistratus admirantes eum interrogarent, cur se ita honore dignum duceret; Quia, inquit, majores quàm scurra crepitus ventris emitto, eosq; absque fœtore.

Hæc fabula eos arguit, qui in rebus levissimis suas pecunias profundunt.

De Amne suum fontem convitiis lacessente. 57

Amnis quidam suum fontem convitiis lacessebat, ut inertem, quòd immobilis staret, nec ullos haberet pisces. Se autem plurimùm commendabat, quòd optimos crearet pisces, & per valles blando murmure serperet.

Indignatus fons in amnem velut ingratum undas repressit. Tunc amnis, & piscibus, & dulci sono privatus, evanuit.

Hæc fabula eos notat qui bona quæ agunt, sibi arrogant, non Deo attribuunt, à quo, ceu à largo fonte, nostra bona procedunt.

De Viro maligno & Dæmone. 58

V*Ir malignus cùm plurima perpetrâsset scelera, sæpius captus, & carcere conclusus, arctissimè pervigili custodiâ teneretur, dæmonis implorabat auxilium : qui sæpenumerò illi affuit, & è multis eum periculis liberavit. Tandem iterum deprehenso, & solitum auxilium imploranti, dæmon, magnum calceorum pertusorum fascem, super humeros habens, apparuit, dicens, Amice, ampliùs tibi auxilio esse non possum : tot enim loca pro te liberando hactenus peragravi, ut hos omnes calceos contriverim : nulla etiam mihi superest pecunia, quâ alios valeam, comparare ; quare pereundum est tibi.*

Hæc admonet fabula, ne existimemus nostra semper impunita fore peccata.

De Avibus plures reges eligere volentibus. 59

A*Ves consultabant de pluribus regibus eligendis, quum aquila tantos volucrum greges sola regere non posset: fecissentq́; voto satis, nisi cornicis monitu à tali consilio destitissent. Quæ, cùm causa rogaretur, cur non plures reges duceret eligandos, Quia difficiliùs, inquit, plures quàm unus saccus, implentur.*

Hæc fabula docet, longè melius ab uno, quàm à multis principibus gubernari.

De Muliere, quæ pro Viro se velle mori dicebat. 60

M*Atrona quædam admodum pudica, & viri amantissima, ægrè ferebat, maritum adversâ valetudine detineri, lamentabatur, ingemiscebat, & ut suum in*

virum amorem testaretur, rogabat mortem, ut, si maritum sibi esset erreptura, se potiùs quàm illum vellet occidere. Inter hæc verba, mortem cernit horribili aspectu venientem: cujus timore perterrita, & jam sui voti pœnitens, Non sum ego, inquit, quem petis: jacet ibi in lecto quem occisura venisti.

Hæc fabula indicat, neminem esse adeò amantem amici, qui non malit sibi benè esse, quàm alteri.

De Adolescente in funere Matris canente. 61

VIr quidam defunctam uxorem, quæ ad sepulchrum efferebatur, lachrymis & fletibus prosequebatur, filius verò ejus canebat. Qui cùm à patre increparetur, ut amens & insanus, qui in matris funere cantaret, quum unà secum mœstus esse & flere deberet; Pater mi, inquit, si sacerdotes ut canerent conduxisti, cur mihi irasceris gratis concinenti? Cui pater, Non tuum, inquit, & sacerdotum est idem officium.

Hæc fabula indicat, non omnia omnibus esse decora.

De viro zelotypo, qui uxorem dederat custodiendam. 62

VIr zelotypus uxorem, quam parum pudicè vivere compererat, cuidam amico, cui plurimùm fidebat, dederat custodiendam; ingentem pollicitus pecuniam, si eam ita diligenter observaret, ut nullo modo conjugalem violaret copulam. At ille, ubi aliquot dies expertus custodiam hanc nimis difficilem, & ingenium suum versutiâ mulieris vinci comperisset, ad maritum accedens, dixit, Se ampliùs nolle hanc tam duram gerere provinciam; quandoquidem ne Argus quidem, qui totus oculatus fuit, mulierem invitam posset custodire: addidit prætereà, Si necesse sit, malle se anno integro saccum plenum pulicibus quotidiè in pratum deferre, solutoq; sacco eos inter herbas pascere, vesperè-

req;

req; facto, omnes domum reducere, quàm uno die impudicam mulierem servare.

Hęc fabula indicat, nullos custodes ita esse diligentes, qui impudicas mulieres valeant custodire.

De viro clysteria recusante. 63

VIr quidam natione Germanus, dives admodum, ægrotabat: ad quem curandum plures accesserunt medici (ad mel enim catervatim convolant muscæ:) quorum unus inter cætera dicebat, Opus esse clysteribus, si vellet convalescere. Quod cùm vir, hujusmodi insuetus medicinæ audiret, furore percitus, medicos domo ejici jubet, dicens, Eos esse insanos, qui, cùm caput ipsi doleret, podicem vellent mederi.

Hæc fabula innuit, omnia, etiam salutaria, insuetis & inexpertis & aspera & obfutura videri.

De Asino ægrotante & Lupis visitantibus. 64

ASinus ægrotabat, famáq; exîerat, eum citò moriturum. Ad eum igitur visendum cùm lupi canesq; venissent, peterentq; à filio, quomodo pater ejus se haberet: ille per ostii rimulam respondit, Meliùs quàm velletis.

Hæc indicat fabula, quod multi fingunt, molestè ferre mortem aliorum, quos tamen cupiunt celeriter interire.

Quòd Nuci, Asino, & Mulieri, prosunt verbera. 65

MVlier quædam interrogabat nucem secus viam natam, quæ à prætereunte populo saxis impetebatur, quare esset ita amens, ut quò pluribus majoribúsq; verberibus cederetur, eò plures præstantioresq; fructus procrearet. Cui juglans, Esne, inquit, proverbii immemor ita dicentis,

Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati.
Hæc tria nil rectè faciunt, si verbera cessent.

Hæc fabula innuit, sæpe homines propriis jaculis se solere confodere.

De Asino laborum finem non inveniente. 66

ASinus hyberno tempore plurimùm angebatur, quòd

nimio

nimio afficeretur frigore, & durum palearum haberet victum: quare vernam temperiem & teneras herbas optabat. Sed cùm ver advenisset, cogereturq́ à domino, qui figulus erat, argillam in aream, & lignum ad fornacem, indeq́ lateres, imbrices, tegulas ad diversa loca deferre; pertæsus veris, in quo tot labores tolerabat, æstatem omnibus votis expectabat, ut dominus, messe impeditus, eum quiescere pateretur. Sed tunc quoq́, cùm messes in aream, & inde domum triticum ferre compelleretur, nec quieti sibi locus esset, autumnum saltem laborum finem fore sperabat. Sed ubi ne tunc quoq́ malorum terminum adesse cernebat, cùm quotidiè vinum, poma, ligna, portanda essent, rursus hiemis nivem & glaciem efflagitabat, ut tunc saltem aliqua sibi requies à tantis laboribus concederetur.

Hæc fabula indicat, nulla esse præsentis vitæ tempora, quæ non perpetuis sunt subjecta laboribus.

De Mure, qui cum Fele amicitiam contrahere volebat. 67

M*Vres complures, in cavo parietis commorantes, contemplabantur felem, qui in tabulato capite demisso & tristi vultu recumbebat. Tunc unus ex eis, Hoc animal, inquit, benignum admodum & mite videtur: vultu enim ipso sanctimoniam quandam præfert: volo ipsum alloqui, & cum eo indissolubilem nectere amicitiam. Quæ cùm dixisset, & proprius accessisset, à fele captus & dilaceratus est. Tunc cæteri, hoc videntes, secum aiebant, Non est profectò, non est, vultui temerè credendum.*

Hæc fabula innuit, non ex vultu, sed ex operibus homines judicandos; cùm sub ovinâ pelle sæpe atroces lupi delitescant.

De Asino, qui Hero ingrato serviebat. 68

A*Sinus, qui viro cuidam ingrato multos annos inoffenso pede serviebat, semel, ut fit, dum sarcinâ pres-*

sus

ſus eſſet gravi, & ſalebroſâ incedens viâ, ſub onere reciderat. Tum dominus implacabilis multis verberibus ſurgere compellebat, pigrum animal & ignavum nuncupans. At ille miſer inter hæc verbera ſecum dicebat: Infelix ego, quàm ingratum ſortitus ſum herum! Nam quamvis ei multo tempore ſine offenſâ ſerviêrim, tamen non hoc unum delictum tot meis priſtinis beneficiis compenſat.

Hæc fabula in eos conficta eſt, qui beneficiorum ſibi collocatorum immemores, etiam minimam benefactoris ſui in ſe offenſam atroci pœnâ proſequuntur.

De Lupo ſuadente hyſtrici ut tela deponeret. 69

L*Vpus eſuriens in hyſtricem intenderat animum: quem tamen, quia ſagittis undiq; munitus erat, invadere non audebat. Excogitatâ autem eum perdendi aſtutiâ, illi ſuadere cœpit, ne pacis tempore tantum telorum onus tergo reportaret; quandoquidem non aliquid ſagittarii, niſi cùm prælii tempus inſtaret, portarent. Cui hyſtrix, Adverſus lupum, inquit, ſemper præliandi tempus eſſe credendum eſt.*

Hæc fabula innuit, virum ſapientem oportere, adverſus inimicorum & hoſtium fraudes, ſemper eſſe munitum.

De Mure liberante Milvum. 70

M*Vs conſpicatus milvum laqueo aucupis implicitum, miſertus eſt avis, quamvis ſibi inimicæ, abroſiſque dente vinculis, evolandi viam fecit. Milvus tanti immemor beneficii, ubi ſe ſolutùm videt, murem nil tale ſuſpicantem corripiens, unguibus & roſtro laceravit.*

Hæc fabula indicat, malignos hujuſmodi gratias ſuis benefactoribus ſolere impendere.

De Cochleâ petente à Iove, ut ſuam domum ſecum ferre poſſet. 71

C*Vm Iupiter ab exordio mundi ſingulis animalibus munera, quæ petiiſſent, elargiretur; cochlea ab eo*

 petiit,

petiit ut domum suam posset circumferre. Interrogata à Iove, quare tale ab eo munus exposceret, quod illi grave & molestum futurum erat: Malo, inquit, tam grave onus perpetuò ferre, quàm, cùm mihi libuerit, malum vicinum non posse vitare.

Fabula indicat, malorum vicinitatem omni incommodo fugiendam.

De Herinaceo, viperam hospitem ejiciente. 72

HErinaceus hyemem adventare præsentiens, blandè viperam rogavit, ut in propria illius caverna adversus vim frigoris locum sibi concederet. Quod cùm illa fecisset, herinaceus huc atque illuc se provolvens, spinarum acumine viperam pungebat, & vehementi dolore torquebat. Illa malè secum actu videns, quando herinaceum suscepit hospitio, blandis eum verbis, ut exiret, orabat: quandoquidem locus duobus esset angustus. Cui herinaceus: Exeat, inquit, qui hîc manere non potest. Quare vipera, sentiens sibi locum ibi non esse, illinc cessit hospitio.

Fabula indicat, eos in consortia non admittendos, qui nos possunt ejicere.

De Lepore sese vulpi præferenti ob pedum velocitatem. 73

LEpus sese dignum reputabat, qui vulpi præferetur, quoniam longè illam pedum pernicitate superabat. Tum vulpes: At ego, inquit, ingenium sum sortita præstantius, quo sæpius quàm tu pernicitate tua canes eludo.

Hæc fabula indicat, corporis velocitatem & vires ab ingenio longè superari.

De sene, ob impotentiam, libidinem carnis relinquente. 74

VIr quidam, sanctitate præditus singulari, senem quendam admonebat, ut tandem vitia libidinis dimittat, cui vehementer insudabat. Cui senex: Obtemperabo, inquit,

inquit, pater sancte, sanctissimis optimisq; admonitionibus tuis. Nam usum Veneris admodum mihi obesse sentio, & virga mihi ampliùs non arrigitur.

Hæc fabula indicat, malos non amore virtutis & Dei, sed timore pœnæ & impotentiâ à consuetis vitiis desistere.

De Agricolâ quodam & Poetâ. 75

AGricola quidam ad Poetam accedens, cujus agros colebat, cùm eum inter libros solum offendisset, interrogavit eum, quo pacto ita solus vivere posset? Cui ille: Solus, inquit, tantùm esse cœpi, postquàm te huc contulisti.

Hæc fabula indicat, eruditos viros, qui doctissimorum virorum turbâ continuè stipantur, tunc solos esse, cùm inter illiteratos homines fuerint.

De Lupo ovis pelle induto, qui gregem devorabat. 76

LVpus, ovis pelle indutus, ovium se immiscuit gregi, quotidieq; aliquam ex eis occidebat: quod cùm pastor animadvertisset, illum in altissima arbore suspendit. Interrogantibus autem cæteris pastoribus, cur ovem suspendisset; aiebat, Pellis quidem, ut videtis, est ovis: opera autem erant lupi.

Hæc fabula indicat, homines non ex habitu, sed ex operibus judicandos: quoniam multi sub vestimentis ovium lupina faciant opera.

De Patre filium ad virtutes frustrà hortante. 77

PAter quidam filium, ut vitiis deditum, multis hortabatur verbis, ut, derelicta vitiorum viâ, virtutibus invigilaret, quæ ei laudem & decus erant paritura. Cui filius, Frustra, inquit, pater, ad hæc facienda hortaris: multos enim prædicatores, ut aiunt, audivi, qui longè te melius ad virtutem hortabantur viam; nunquam tamen eorum admonitionibus obsecutus sum.

Hæc fabula indicat, viros malignæ naturæ nullius hortatu à vitiis velle discedere.

De Cane oves domini sui occidente, à quo suspensus est. 78

PAstor quidam cani oves suas dederat custodiendas, optimis illum pascens cibis. At ille sæpe aliquam ovem occidebat. Quod cùm pastor animadvertisset, canem capiens, eum volebat occidere. Cui canis, Quare me, inquit, perdere cupis? Sum unus ex domesticis tuis: interfice potiùs lupum, qui continuò tuo insidiatur ovili. Imò, inquit pastor, te quàm lupum morte dignum magis puto. Ille enim palàm se meum hostem profitetur: tu verò, sub amicitiæ specie, quotidie meum imminuis gregem.

Hæc innuit fabula, longè magis puniendos, qui sub amicitiæ specie nos lædunt, quàm qui apertè se nostros inimicos profitentur.

De Ariete cum Tauro pugnante. 79

ARies quidam inter lanigeros greges erat, tantâ cornuum & capitis firmitate, ut cæteros arietes statim facileq; superaret: quare cùm nullum amplius arietem inveniret, qui occursanti sibi auderet obsistere, crebris elatus victoriis, taurum ausus est ad certamen provocare. Sed primo congressu, cùm in taurinam frontem arietâsset, tam atroci ictu repercussus est, ut ferè moriens hæc diceret: Stultus ego quid egi? Cur tam potentem adversarium ausus sum lacessere, cui me imparem creavit natura?

Fabula indicat, cum potentioribus non esse certandum.

De Viduâ & Asino viridi. 80

VIdua quædam cœlibatum exosa, nubere cupiebat, sed non audebat, verita vulgi irrisiones, qui maledictis eas solet incessere, quæ ad secundas transeunt nuptias: sed commater ejus, quàm contemnendæ essent populi voces, hac arte monstravit. Iussit enim asinum album quem vidua habebat, viridi colore depingi, & per omnes urbis vicos circumduci. Quod dum fieret, tanta admiratio

ratio ab initio omnes invaserat, ut non solùm pueri, verùm etiam senes hac re insolitâ moti, asinum animi gratiâ comitarentur. Deinde quum hujusmodi animal quotidiè per urbem duceretur, desièrunt admirari. Itidem, inquit ad viduam commater, eveniet tibi: si enim virum acceperis, per aliquot dies eris fabula vulgi; deinde hic sermo conticescit.

Hæc fabula indicat, nullam rem esse tantâ dignam admiratione, quæ diuturnitate temporis, non desinet esse miraculum.

De Aquilâ filios Cuniculi rapiente. 81

AQuila in altissimâ arbore nidulata, catulos cuniculi, qui non longè illinc pascebantur, in escam pullorum suorum rapuerat: quam cuniculus blandis orabat verbis, ut suos sibi filios restituere dignaretur. At illa eum ut pusillum & terrestre animal, & ad sibi nocendum impotens arbitrata, eos in conspectu matris unguibus dilacerare, & pullis suis epulandos opponere non dubitavit. Tunc cuniculus, filiorum morte commotus, hanc injuriam minimè impunitam abire permisit: arborem enim, quæ nidum sustinebat radicitus effodit, quæ, levi impulsu ventorum procidens, pullos aquilæ adhuc implumes & involucres in humum dejecit, qui à feris depasti, magnum doloris solatium cuniculo præbuerunt.

Hæc indicat fabula, neminem potentiâ sua fretum, imbecilliores debere despicere, cùm aliquando infirmiores potentiorum injurias ulciscantur.

De Lupo pisce fluvii, maris regnum affectante. 82

LVpus piscis erat in amne quodam, qui pulchritudine, magnitudine, ac robore cæteros ejusdem fluminis pisces excedebat. Unde cuncti eum admirabantur, & tanquam regem præcipuo prosequebantur honore. Quare in superbiam elatus, majorem principatum cœpit appetere.

Relicto igitur amne, in quo multos annos regnaverat, ingressus est mare, ut ejus regnum sibi vendicaret. Sed offendens delphinum miræ magnitudinis, qui in illo regnabat, ita ab illo insectatus est, ut aufugiens non ausus sit exire.

Hæc fabula nos admonet, ut rebus nostris contenti, ea non appetamus quæ nostris viribus sunt longè majora.

De Ove Pastori convitiante. 83

OVis convitiabatur pastori, quòd non contentus lacte quod in usum suum filiorumq; ab eâ mulgebat, insuper illam vellere denudaret. Tunc pastor iratus, filium ejus trahebat ad mortem. Ecquid, inquit ovis, pejus mihi facere potes? Vt te, inquit pastor, occidam, & lupis canibusq; projiciam devorandam. Siluit ovis, majora adhuc mala formidans.

Hæc fabula indicat, non debere homines in Deum excandescere, si divitias & filios ipsis permittat auferri; cùm etiam majora & viventibus & mortuis possit inferre supplicia.

De Aurigâ & Rotâ currus stridente. 84

AVriga interrogabat currum, quare rota quæ erat deterior, strideret, cùm cæteræ idem non facerent? Cui currus, Ægroti, inquit, semper morosi & queruli esse consueverunt.

Hæc fabula indicat, mala solere homines ad querimoniam semper impellere.

De Viro amicos experiri volente. 85

VIr quidam dives admodum & liberalis, magnam habebat amicorum copiam, quos ad cœnam sæpissimè invitabat: ad quem libentissimè accedebant. Volens autem experiri, an in laboribus & periculis sibi fideles essent, omnes pariter convocavit, dicens, Obortos sibi inimicos, ad quos pendendos ire statuerat: quare correptis armis, secum irent, ut illatas sibi ulciscerentur injurias. Tum omnes præter duos sese excusare cœperunt. Cæteris igitur repudiatis, illos

illos tantùm duos in amicorum numero habuit, quos deinde singulari amore prosecutus est.

Hæc fabula indicat, adversam fortunam amicitiæ experimentum esse quàm optimum.

De Vulpe carnem Leporis Cani laudante. 86

VVlpes cùm fugaretur à cane, & jamjam esset capienda, nec ullam aliam evadendi viam invenire se posse cognosceret: Quid me, inquit, O canis, perdere cupis, cujus caro tibi usui esse non potest? Cape potiùs leporem illum (non procul enim lepus aberat) cujus carnem suavissimam mortales esse commemorant. Canis igitur motus consilio vulpis, omissâ vulpe, leporem insecutus est: quem tamen, ob incredibilem ejus velocitatem, capere non potuit. Paucis pòst diebus lepus conveniens vulpem, vehementer eam accusabat (verba enim ejus audierat) quòd se cani demonstrâsset. Cui vulpes, Quìd me accusas, lepus, quum tantopere te laudavi? quid diceres si te vituperâssem?

Hæc fabula indicat, multos mortales, sub laudationis specie, aliis perniciem machinari.

De Lepore calliditatem, & Vulpe celeritatem à Iove petentibus. 87

LEpus & vulpes à Iove petebant, hæc, ut calliditati suæ pedum celeritatem: ille ut velocitati suæ calliditatem adjungeret. Quibus Iupiter ita respondit: Ab origine mundi è sinu nostro liberalissimo singulis animantibus sua munera sumus elargiti: uni autem omnia dedisse, aliorum fuisset injuria.

Hæc indicat fabula, Deum singulis sua munera ita esse æquali lance largitum, ut quisque esse debeat suâ sorte contentus.

De Equo inculto, sed veloci & cæteris eum irridentibus. 88

EQui complures ad Circenses ludos fuerant adducti, pulcherrimis phaleris ornati, præter unum quem

cæteri incultum, & ad hujusmodi certamen ineptum irridebant, nec unquam victorem futurum opinabantur. Sed ibi currendi tempus advenit, & dato tubæ signo cuncti carceribus exiliere, tum demum innotuit, Quantò hic paulò antè irrisus, cæteros velocitate superaret! Omnibus enim aliis post se longo intervallo relictis, palmam assecutus est.

Fabula significat, non ex habitu, sed ex virtute homines judicandos.

De Rustico, per vocem hœdi, ad jurisconsultum admisso. 89

RUsticus quidam, gravi lite implicitus, ad quendam jurisconsultum accesserat, ut eo patrono sese explicaret. At ille, aliis negotiis impeditus, renunciari jubet, se non posse nunc illi vacare; quarè abiret, aliàs rediturus. Rusticus, qui huic ut veteri fidóque amico plurimùm fidebat, sæpius rediens, nunquam admissus est. Tandem hœdum adhuc lactantem & pinguem secum deferens, ante ædes jurisperiti stabat, & hœdum vellicans, illum balare coegit. Janitor, qui ex præcepto heri dona portantes statim admittere solebat, audità voce hœdi, januam illico aperiens, hominem introire jubet. Tunc rusticus ad hœdum conversus, Gratias, inquit, ago, hœdule mi, qui tam faciles mihi has effecisti fores.

Fabula indicat, nullas res tam duras difficilésque esse, quas munera non aperiunt.

De Adolescente ex coïtu infirmo, & Lupo. 90

ADolescens quidam uxorem duxerat, & ipsam quóque adolescentulam, formosam admodum, & libidinosam: cujus effrænæ libidini dum satisfacere cupit, ita lumbos exhausit, ut paucis post diebus macilentus fieret, & mortuo magis, quàm vivo, similis videretur: non ingredi, non stare,

re, non aliquod opus facere poterat; sed, ut senex quidam, apricatione gaudebat: Dum ergo, in aprico stans loco, calore solis sese calefaceret, accidit, ut venatores, qui lupum fuerant insectati, illac iter haberent: quos cùm adolescens interrogaret, cur lupum non ceperant; Ob incredibilem, inquiunt, illius velocitatem, illum assequi non potuimus. Tunc ait adolescens, Vxorem profectò hic lupus habere non debet: si enim uxori junctus esset, nunquam tantâ pedum pernicitate polleret.

Hæc indicat fabula, neminem esse adeò robustum & fortem, quem nimius Veneris usus non infirmum & debilem reddat.

De sene juvenem, poma sibi surripientem, saxis dejiciente. 91

SEnex quidam juvenem sibi poma surripientem blandis orabat verbis, ut ex arbore descenderet, nec res suas vellet auferre. Sed quum incassum verba funderet, juvene ejus ætatem ac verba contemnente, Non in verbis tantùm, inquit, verùm etiam in herbis audio esse virtutem. Herbas igitur vellere & in illum jacere cœpit. Quod juvenis conspicatus, in vehementem risum effusus est, & senem delirare arbitrabatur, qui crederet eum ex arbore herbis posse depellere. Tunc senex omnia experiri cupiens, Quando, inquit, verborum & herbarum vires adversus raptorem mearum rerum nullæ sunt, lapidibus agam, in quibus quoq; dicunt esse virtutem: lapidésq; quibus gremium impleverat, in juvenem jaciens, illum descendere & abire coëgit.

Hæc fabula indicat, omnia prius sapienti tentanda, quàm ad armorum confugiatur auxilium.

De Lusciniâ, cantum accipitri pro vitâ pollicente. 92

LVscinia ab accipitre famelico comprehensa, quum modò se ab eo devorandam esse intelligeret, blandè eum rogabat

rogabat ut se dimitteret; pollicita, pro tanto beneficio ingentem mercedem sese relaturam. Cùm autem accipiter eam interrogaret, quid gratiæ sibi referre posset; Aures, inquit, tuas mellifluis cantibus demulcebo. At ego, inquit accipiter, malo mihi ventrem demulceas: sine tuis enim cantibus vivere, sine cibo non possum.

Hæc fabula innuit, utilia jucundis anteponenda.

De Leone Porcum sibi socium eligente. 93

L*Eo quum socios adsciscere sibi vellet, multaq; animalia sese illi adjungere optarent, idq; precibus & votis exposcerent; spretis cæteris, cùm porco solùm societatem voluit inire. Rogatus autem causam, respondit, Quia hoc animal adeò fidum est, ut amicos & socios suos in nullo, quantumvis magno discrimine, unquam relinquat.*

Hæc fabula docet, eorum amicitiam appetendam, qui adversitatis tempore à præstando auxilio non referunt pedem.

De Culice cibum & hospitium ab Ape petente. 94

C*Vlex hyberno tempore quum fame & frigore se periturum conjiceret, ad apum accessit alvearia, ab eis cibum & hospitium petens: quæ si ab eis fuisset consecutus, promittebat, filios earum se artem musicam edocturum. Tunc quædã apis; At ego malo artem meã liberi mei discant, quæ eos à famis & frigoris periculo eximere poterit.*

Fabula nos admonet, ut liberos nostros his artibus erudiamus, quæ eos ab inopia valent vindicare.

De Asino tubicine & Lepore tabellario. 95

L*Eo rex quadrupedum, adversus volucres pugnaturus, suorum acies instruebat. Interrogatus autem ab urso, quid ei asini inertia aut leporis timiditas ad victoriã conferre possent, quos ibi inter cæteros milites adesse cernebat; respon-*

respondit, Asinus tubæ suæ clangore milites ad pugnam concitabit: lepus verò, ob pedum celeritatem, tabellarii fungetur officio.

Fabula significat, neminem adeò contemptibilem, qui aliquâ re nobis prodesse non possit.

De Accipitribus inter se inimicis, quos columbæ composuêre. 96

A*Ccipitres invicem inimici quotidiè decertabant, suisque odiis occupati, alias aves minimè infestabant. Columbæ, illorum vicem dolentes, eos missis legatis composuêre. Sed illi ubi inter se amici effecti sunt, cæteras aves imbeciliores, & maximè columbas, vexare & occidere non desinebant. Tum secum columbæ; Quàm utilior accipitrum discordia, quàm concordia, nobis erat!*

Hæc admonet fabula, malorum inter se odia civium alenda potiùs quàm extinguenda; ut, dum inter se digladiantur, viros bonos quietè vivere permittant.

De Muliere ignem in mariti domum ferente. 97

V*Ir quidam prudens uxorem ducebat. Interrogatus autem ab amicis, quid sibi vellet facula illa quam nova nupta accensam à paternâ domo efferret, rursusque mariti domum ingressura accendit & introfert; Significat, inquit, me hodiè ignem è soceri mei ædibus ablatum in domum meam inferre.*

Fabula significat, sæpenumerò mulierem ignem quendam esse, qui mariti bona comburit.

De Prætore repetundarum damnato. 98

P*Rætor qui pecuniam cui præfuerat, expilaverat, repetundarum damnatus fuerat. Cumque ægrè ablata restitueret, dicebat quidam è provincialibus, Hic noster prætor mulieres imitatur, quæ fœtus accipientes, mira voluptate afficiuntur: quum autem eos amittunt, incredibili dolore torquentur.*

Fabula innuit, aliena non esse surripienda, ne illa deponere coacti, mœrore conficiantur.

De sene mortem differre volente. 99

Senex quidam mortem, quæ eum è vitâ raptura advenerat, rogabat ut paululùm differret, dum testamentum conderet, & cætera ad tantũ iter necessaria præpararet. Cui mors, Cur non, inquit, hactenus præparâsti, toties à me monitus? Et quum ille, Eam nunquam à se visam anteà, diceret: Cùm, inquit, non æquales tuos modò, quorum nulli ferè jam restant, verùm etiam juvenes, pueros, infantes, quotidiè rapiebam, nonne te admonebam mortalitatis tuæ? Cùm oculos hebescere, auditum minui, cæterósque sensus in dies deficere, corpus ingravescere sentiebas, nonne tibi me propinquum esse dicebam? & te admonitum negas? quare ulteriùs differendum non est.

Hæc fabula indicat, ita vivendum, quasi mortem semper adesse cernamus.

De Viro sacculum nummorum alloquente. 100

Vir quidam avarus, qui ingentem aureorum acervum malè partũ relicturus moriebatur, interrogabat sacculum nummorum, quem morienti sibi jusserat afferri, Quibus voluptatem esset allaturus? Cui sacculus, Hæredibus, inquit, tuis, qui nummos à te tanto sudore quæsitos in scortis & conviviis profundent: & dæmonibus, qui animam tuam æternis suppliciis mancipabunt.

Hæc fabula indicat, stultissimum esse in eis laborare, quæ aliis gaudium, nobis autem sint allatura tormenta.

FINIS.

LAVRENTII VALLENSIS IN Fabulas Æsopi è Græco in Latinum sermonem versas, ad clarissimum virum Arnoldum Fovelledam, præfatio. 33

Premi-

PRomiseram nuper, me tibi coturnices, quas ipse venatus essem, missurum. Eas capere, ut homo venandi insuetus cùm non possem, ad venationem meam, id est, ad literas me converti: & forte ad manus venit libellus Græcus ex prædâ navali, 33. Æsopi fabulas continens. Has omnes biduì labore venatus sum. Mitto igitur ad te sive fabulas, sive mavis coturnices, quibus te oblectare possis & ludere. Etenim si Octavianum, Marcumq; Antonium, orbis terrarum principes, ludo coturnicum delectatos accepimus; profectò tu, vir literarum amantissimus, & literato hoc genere ludendi delectaberis. Et si quis Octaviano aut Antonio pugnacem aliquam harum avium dono dedisset, jucundam illis rem gratámq; fecisset: ego quoque tibi jucundus gratúsq; ero, qui plures quàm triginta ejus generis aves dono mitto pugnaces, victrices, & si fortè hoc te magis juvat, etiam pingues. Oblectant enim hæc fabulæ & alunt, nec minus fructus habent, quàm floris. Sed ne donum suum laudare insolentis sit, finem faciam. Tu si coturnices veras, quàm has fabulas, malis, rescribe: mittam namque non modò coturnices, sed & perdices. Ex urbe Cajeta, Calend. Maij, Anno 1538.

De Vulpe & Capro.

VVlpes & caper sitibundi in quendam puteum descenderunt: in quo cùm perbibissent, circumspicienti reditum capro vulpes ait: Bono animo esto, caper: excogitavi namq; quo pacto uterque reduces simus. Siquidem tu eriges te rectum, prioribus pedibus ad parietem admotis, cornuáque adducto ad pectus mento reclinabis, & ego per terga cornuáque tua transiliens, & extra puteũ evadens, te istinc postea educam. Cujus consilio fidem habenti capro,

pro, atque, ut ille jubebat, obtemperanti, ipsa è puteo prosiliit, ac deinde præ gaudio in margine putei gestiebat, exultabátque, nihil de hirco curæ habens. Cæterùm cùm ab hirco ut fœdifraga incusaretur, respondit; Enimverò, hirce, si tantum tibi esset sensus in mente, quantum est setarum in mento, non priùs in puteum descendisses, quàm de reditu exploratum habuisses.

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere finem explorare, antequam ad rem peragendam veniat.

De Vulpe & Leone.

VUlpes nullum antea leonem conspicata, cùm illi aliquando ex improviso obviâsset, ita conspectum ejus expavit, ut parùm abfuerit quin extingueretur. Quod cùm iterum postea accidisset, ad conspectum quidem leonis exterrita est, sed non ita ut priùs. Tertiò autem cùm leonem euntem in civitate esset intuita, non modò non exterrita, sed etiam confidenter adiens, secum collocuta est & confabulata.

Hæc fabula innuit, quòd consuetudo, & conversatio facit, ut quæ maximè horribilia & formidanda sunt, neque horrida neque formidolosa videantur.

De Gallis & Perdice.

GAllos quidam domi suæ cùm haberet, mercatus est perdicem, eamq́ alendam, & in societatem gallorum dedit unà cum illis saginandam, eamq́ galli pro se quisque mordebant abigebantq́. Perdix autem apud se affligebatur, existimans, ideò talia inferri sibi à gallis, quòd suum ab illorum genere alienum esset. Vbi verò non multò post aspexit illos inter se pugnantes, mutuoq́ percutientes, recreata à mœrore & tristitia, inquit, Equidem post hæc non affligabor amplius, videns eos etiam inter se dimicantes.

Hæc

Hęc fabula innuit, virum prudentem debere ęquo animo ferre contumelias ab alienigenis illatas, quos videt ne à domesticorum quidem injuriâ abstinere.

De Vulpe, & capite quodam reperto.

VUlpes aliquando in domum citharœdi ingressa, dum omnia instrumenta musica, omnem supellectilem scrutaretur, reperit è marmore caput lupinum scienter fabreq; factum: quod cùm in manum sumpsisset, inquit, O caput cum magno sensu factum, nullum sensum obtinens!

Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatem habent, animi industriam non habent.

De Carbonario & Fullone.

CArbonarius, conductâ in domo habitans, fullonem invitavit, qui eò loci proximè venisset, ut iisdē in ædibus unà habitaret. Cui fullo: O homo, non est istud factum conducibile: vereor enim ne quicquid ipse candefacerem, id omne tu carbonariâ aspergine fuscares.

Hæc fabula innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

De viro jactabundo.

VIr quidam aliquandiu peregrinatus, cùm iterum domum reversus fuisset, cùm multa alia in diversis regionibus à se viriliter gesta jactabundus prædicabat, tum verò id maximè, quòd Rhodi omnes in certamine saliendi superâsset: ejusdem rei Rhodios, qui affuerant, testes esse. Ad quem unus assistentium respondens, inquit, O homo, si verum istud est quod loqueris, quid tibi opus est testibus? Ecce Rhodium, ecce hîc certamen saliendi.

Hæc indicat fabula, quòd ubi vera testimonia adsunt, nihil opus est verbis.

De viro Apollinem tentante.

VIr quidam facinorosus Delphos se contulit, Apollinem tentaturus: habénsque passerculum sub pallio, quem pugno tenebat, & accidens ad tripodas, interrogabat eum, dicens, Quod habeo in dextra, vivítne, an mortuum

mortuum est? prolaturus passerculũ vivum, si ille mortuũ respondisset: rursus prolaturus mortuum, si vivum respondisset. Occidisset enim statim sub pallio clam priusquã proferret. At Deus subdolam calliditatem hominis intelligens, dixit: O consultor, utrum mavis facere (penes te namque arbitrium est) facito, & sive vivum sive mortuum, quod in manibus habes proferto.

Hæc fabula innuit, mentem divinam nihil neque latere neque fallere.

De Piscatore & Cinaride.

P*Iscator quidam, demissis in mare retibus, extulit cinaridem pusilli corporis, quæ sic piscatorẽ obsecrabat: Noli me in præsentiâ capere tam pusillam & minutam; sine abire, & crescere, ut postea sic adultâ commodo majore potiaris. Cui piscator inquit: Ego verò amens sim, si lucrũ quod inter manus habeo, licèt exiguum, prætermittam, spe futuri boni, quantumlibet magni.*

Hæc fabula innuit, stolidum esse, qui propter spem majoris, rem & præsentem & certam (licèt parvam) non amplectitur.

De Equo & Asino.

V*Ir quidam habebat equum & asinum. In itinere autem faciendo, inquit asinus equo: Si me salvum vis, leva me parte oneris mei. Equo illius verbis non obsequente, asinus sub onere cadens moritur. Tunc dominus jumentorum omnes quas portabat asinus sarcinas, simúlque corium quod à mortuo exüerat, equo imponit. Quo onere depressus equus & gemens, cum clamore inquit, Væ mihi jumentorum infelicissimo, quid mihi misero mali evenit? Nam recusans partem, nunc totum onus porto, insuper & illius corium.*

Hæc fabula innuit, majores debere in laboribus participes esse minoribus, ut utrique sint incolumes.

De Viro & Satyro.

Vir

VIr quidam cum Satyro amicitiam inierat: qui cùm edendi gratiâ sederent, exortâ cœli tempestate ac frigore, vir manus ad os admovens anhelitu refocillabat. Quod intuens Satyrus, interrogabat, quamobrem id faceret. Ille inquit, Calore oris algentes manus refocillo. Pauloq́ post calidiori edulio allato, cùm vir iterum ad os manum cum edulio admovens, calorem cibi tenui aspiratione refrigeraret, interrogat Satyrus, quamobrem id faceret. Respondente autem viro, Vt edulium refrigerem: Atqui ego, inquit Satyrus, tecum posthac amicitiam non exercebo, qui ex uno ore & calidum promis & frigidum. Vale.

Hæc innuit fabula, devitandam ejus amicitiam esse, cujus anceps vita est, & non simplex sermo.

De Vulpe & Pardo.

VVlpes & pardus de pulchritudine altercabantur: & pardo suam pellem versicolorem extollente, vulpes cùm suam præponere non posset, inquit, At quantò ego speciosior, qua non corpus, sed animum versicolorem sortita sum!

Hæc fabula innuit, pulchritudinem animi antecellere pulchritudinem corporis.

De Fele in Fœminam mutatâ.

FElis quædam delicium formosi erat cujusdam adolescentis. Hanc ille, ut in fœminam mutaret, Venerem deprecatus est. Dea, miserta cupiditatis adolescentuli, convertit bestiam in speciosam puellam. Cujus formâ inardescens adolescentulus, adducit illam secum domum: quibus considentibus in cubiculo, Venus, volens periculum facere, nunquid illa cum corpore mutâsset & mores, murem immisit in medium. At illa, & eorum qui aderant,

rant, & cubiculi nuptialis immemor, è cubiculo surgens, murem insequebatur, illum comedere cupiens. Tunc dea indignata, eam iterum in suam restituit naturam.

Hæc indicat fabula, scelestos homines, etsi conditionem statúmque mutent, tamen mores nequaquam mutare.

De Agricolâ & Canibus.

AGricola quidam hyberno sydere in agro deprehensus, deficientibus cibariis, primum interfectis singulis ovibus, illarum carnibus vescebatur, mox & caprarum; postremò operariis bobus interemptis alebatur. Quod canes quum animadvertissent, inter se collocuti sunt, dicentes, At nos hinc faciamus fugam. Si enim operariis bobus dominus noster non pepercit, nec nobis quidem parcet.

Hæc indicat fabula, fugiendos eos esse cavendósque, qui à familiaribus quoque manus non abstinent.

De Agricolâ filios suos docente.

AGricola filios suos videns quotidie litigantes, neque in gratiam inter se reduci potuisse, jussit fasciculum virgarum sibi afferri. Aderant autem filii illic sedentes. Quæ cùm allata essent, colligavit omnes in unũ fasciculum, jussitq; singulos filiorum fasciculum capere atq; confringere. Illis verò confringere non valentibus, solvens postea fasciculum, tradit singulas singulis eis frangendas: atq; illis statim facileq; frangentibus intulit; Ita & vos filii mei, si unanimes invicem perstiteritis, inexpugnabiles vos hostibus, & invictos præbebitis: Sin minus, ipsa vestra æmulatio atque seditio opportunam vos prædam inimicis faciet.

Hæc innuit fabula, æquè res humanas facere, vel concordiâ incrementum, vel discordiâ jacturam.

De Muliere & Gallinâ.

Mulier

MVlier quadam vidua habebat gallinam, quotidie singula ova parientem. Sperans mulier autem pro singulis bina ova parituram, si plus tribuisset escarum, opiparè educabat. Gallina verò pinguior effecta, ne unum quidem ovum parturire poterat.

Hæc fabula indicat, quòd homines, propter luxum & copiam rerum marcescentes, ab instituto retardantur.

De Homine quem canis momorderat.

ADmorsus à cane quidam, circuibat singulos, corrogans curationem, nactúsque est quendam, qui, cognitâ mali qualitate, inquit; Si tu quidem ô homo convalescere vis, sume crustulum panis madefactum in sanguine vulneris, & porrige cani, qui te momordit, comedendum. Cui ille deinceps inquit: Ego mehercule si istuc fecero, dignus sim qui ab omnibus hujus urbis canibus præmordear.

Hæc fabula indicat, improbos homines, quum maxima beneficia acceperint, tum maximè ad malefacta animari.

De duobus amicis & Vrso.

DVobus amicis, unà iter facientibus, fit ursus obviàm: quorum unus perterritus, in arborem scandens latuit: alter verò quum imparem urso fore, & si pugnare vellet, superatum iri intelligere, procidens simulabat se mortuum. Vrsus autem adveniens, aures & occipitiũ olfaciebat; illo, qui stratus jacebat, usquequaque continente respirationem: ita mortuum esse credens ursus, abiit. Aiunt enim ursum non sævire in cadavera. Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat, descendens, interrogat amicum, quidnam ad aurem ursus secum esset locutus. Cui amicus inquit, Admonuit me, ne posthac cum hujusmodi amicis iter faciam.

Hæc fabula innuit, devitandos eos amicos qui periculoso in tempore ab auxilio præstando revocant pedem.

De Adolescentibus & Coquo.

DUo adolescentes opsonium à coquo mercati communiter erant. Cæterùm quum coquus quibusdam negotiis domesticis intenderat vacaretq́; alter adolescentum partem opsonii in alterius manus immisit. Convertente se coquo, & partem carnis, quæ aberat, requirente; qui carnem sustulerat, jurabat se non habere: qui verò habebat, jurabat se non abstulisse. Quibus coquus, intellectâ adolescentum astutiâ, inquit: Etsi me latet fur, tamen eum, per quem jurâstis, Deum non latebit.

Hæc fabula innuit, quòd si quid homines celamus, Deum nequaquam celare poterimus, qui solus omnia prospicit, & omnia videt.

De Arundine & Oleâ.

DIsceptabant arundo & olea de constantiâ, de fortitudine, & de firmitate. Olea quidem probra arundini ingerabat, ut fragili, & ad omnem ventum vacillanti. Arundo autem obticebat, non longum tempus expectans. Nam cùm ventus vehemens ingruisset, arundo agitabatur reflectebatúrque: olea verò, quum violentiâ ventorum reluctari vellet, confracta est.

Hæc fabula innuit, eos qui fortioribus ad tempus cedunt, potiores esse iis qui non cedunt.

De Tubicine.

ERat tubicen quidam qui in militiâ signum caneret; Is interceptus ab hostibus, ad eos qui circumsistebant, proclamabat; Nolite me, ô viri, innocuum insontémque occidere. Nullum enim unquam ego occîdi. Quippe nihil aliud, quàm hanc tubam habeo. Ad quem illi vicissim cum clamore responderunt: Tu verò hoc ipso magis trucidaberis, quòd quum ipse dimicare nequeas, cæteros potes ad certamen impellere.

Hæc

Hæc fabula innuit, quòd præter cæteros peccant, qui malis & improbis principibus persuadent ad iniquè agendum.

De Aucupe & Viperâ.

AVceps quidam sumptis aucupatoriis retibus ad venandum processit, visoq; palumbo in cacumine arboris sedente, compositas artificiosè arundines cum retibus ad avē clanculum admovebat: sperans se illam venari posse. Quod cùm egit, in altum intuens, jacentem viperam pedibus pressit: quæ exasperata dolore, hominem momordit. At ille jam deficiens, Me miserum, inquit! qui dum alterum venari volo, ipse ab altero captus pereo.

Hæc fabula innuit, fraudulentos homines insidias suas occultare: sæpe tamen ab aliis sustinere.

De Castore virilia sibi amputante.

CAstor præter cæteros quadrupedes in aquâ durare dicitur, ejúsque genitalia ad artem medicam sanè utilia sunt. Vbi videt indagantibus hominibus se captum iri (non enim ignorat quamobrem indagetur,) ipse sibi genitalia præscindit, atque insequentes prospiciens, hoc modo incolumis evadit.

Hæc fabula indicat, hujus exemplo prudentes debere, pro adipiscendâ salute nullam rationem habere fortunarum.

De Thynno & Delphino.

THynnus, quum delphinum insequentem præcipiti cursu fugeret, & jamjam capiendus esset, in anfractū quendam se intorsit. Delphinus quoq; ad alterum similem ipso impetu allisus est: ad quem thynnus respiciens, eumq; expirantem videns, inquit, Iam mihi mors non est molesta, videnti eum, qui mihi causa mortis est, mecum morientem.

Hæc fabula indicat, æquo animo ferre homines calamitates, cùm eos propter quos in calamitate sunt, calamitosos aspiciant.

De Cane & Lanio.

Canis quidam insiliens macellum, lanio in aliquâ re occupato, arrepto pecoris corde, fugiebat. Ad quem lanius conversus, fugientem aspiciens, inquit, O canis, ubicunque fueris, te observabo: non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.

Hæc fabula indicat, jacturam semper esse hominibus doctrinam.

De Vaticinatore quodam.

Vaticinator quidã in foro sedens, sermocinabatur: Cui quidam denunciat, fores domus ejus effractas esse, omniáque direpta quæ in domo fuissent. Ad quem nuncium vaticinator gemens properánsque cursu, se domum recipiebat. Quem currentem quidam intuens, O tu, inquit, qui aliena negotia te divinaturum promittis, certè tua ipse non divinâsti.

Hæc fabula ad eos spectat, qui res suas non rectè administrantes, alienis, quæ nihil ad eos pertinent, providere & consulere conantur.

De Ægroto & Medico.

Ægrotus quidam à medico interrogatus, quonam modo se habuisset: præter modum respondit, in sudorem se fuisse resolutum. Cui medicus, Istud, inquit, bonum est. Altero autem die iterum interrogatus, quonam modo se haberet: respondit, Algoribus correptus, diu vexatus sum. Et id quoque, inquit medicus, bonum est. Tertiò quum ab eodem medico interrogaretur, respondit, Profluvio corporis debilitatus sum. Istud etiam bonum est, inquit medicus. Postea autem à familiari quodam interrogatus, Quomodo habes: O amice, respondit, etiam bene habeo, sed morior.

Hæc fabula indicat, arguendos assentatores.

De Asino & Lupo.

Asinus calcato ligni aculeo claudicabat, conspectóque lupo, ait, O lupe, en, præ cruciatu morior, futurus esca

esca aut tua, aut vulturum, aut corvorum. Vnum modò abs te munus flagito: Educ priùs de pede aculeum, moriar saltem sine cruciatu. Tum lupus summis dentibus aculeum mordicùs deprendens, eduxit. Asinus verò, doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit; fractísque illius fronte, naribus & dentibus, aufugit, lupo seipsum accusante, ac meritò sibi id evenisse dicente, quòd qui didicerat esse lanius jumentorum, nunc illorum volebat esse chirurgus.

Hæc indicat fabula, quòd qui sua artificia deserunt, transferentes se ad alia ipsis non apta, & in derisum veniunt, & in discrimen.

De Aucupe & Merulâ.

AVceps tetenderat volucribus retia: quod eminùs intuente merulâ, percontabatur hominem quid negotii ageret. Ille respondit, se condere urbem, abiítque longiùs, & sese abdidit. Merula verò illius verbis fidem habens, & accedens ad escam juxta retia appositam, capta est: ac currente aucupe, inquit, O homo, si tu quidem talem urbem condis, haud multos invenies incolas.

Hæc innuit fabula, eo maximè modo rem privatam & publicam destrui, cùm præsides sævitatem exercent.

De Viatore & Perâ inventâ.

VIator longum ingressus iter, si quid invenisset, ejus dimidium Iovi se oblaturum vovit. Inventâ autem postea in itinere perâ palmularũ amygdalarúmq; plenâ, comedit omnes palmulas amygdalásq;: sed harum nucleos, illarum putamina & cortices ad aram quandam obtulit, inquiens, Habes, Iupiter, quod tibi voveram, quod enim inveni, ejus & interiora & exteriora tibi offero.

Hæc fabula innuit, avarum, propter pecuniæ cupiditatem, etiam Diis moliri fallacias.

De Puero & Matre.

PVer quidam, in scholâ condiscipuli furatus tabellam alphabetariam, attulit matri suæ: à qua non castigatus, quotidiè magis furabatur. Procedente autem tempore, cœpit furari majora. Tandem à magistratu deprehensus, ducebatur ad supplicium. Matre verò sequente ac vociferante, rogavit ille satellites, ut paulisper cum eâ ad aurem loqui permitterent: quibus permittentibus, & matre festinabundâ aurem ad os filii admovente, ille auriculam matris dentibus amorsam evulsit. Cùm mater cæterique eum increparent, non modò ut furem, sed etiam ut in parentem suam impium; Hæc mihi, inquit, ut perderer, causa extitit. Si enim me ob tabellam alphabetariam furatum castigâsset, nequaquam ad ulteriora progressus, nunc ad supplicium ducerer.

Hæc fabula indicat, quòd qui inter initia peccandi non coërcentur, ad graviora flagitia evadunt.

De pastore artem nauticam exercente.

PAstor in loco maritimo gregem pascebat: qui cùm viderat mare tranquillum, incessit cupido navigationem faciendi ad mercatum. Itaq; venundatis ovibus, emptisq; palmularum sarcinis, navigabat. Obortâ autem vehementi tempestate, & navi mergi periclitante, omne pondus navis in mare dejecit, vixq; evasit exoneratâ navi. Paucis pòst diebus veniente quodam, & tranquillitatem maris admirante (erat enim sanè tranquillum) respondens, inquit, Palmulas iterum vult, quantum intelligo; ideoq; immotum sese ostendit.

Hæc indicat fabula, eruditiores effici homines damno atque periculo.

De filio cujusdam senis & leone.

FIlium senior quidam habebat unicum generosi animi, & canum venaticorum amatorem: hunc per quietem viderat

viderat à leone trucidari. Territus, ne fortè somnium hoc aliquando sequeretur eventus, extruxit domum quandam politissimam, & laquearibus à fenestris amœnissimam. Illuc inducens filium assiduus illi cultos inhærebat. Depinxerat enim in domo ad delectationem filii omne animalium genus; in quibus & leonem. Adolescens hæc inspiciens, eò amplius molestiæ contrahebat. Quadam autem vice propius stans leoni, inquit, O truculentissima fera, propter inane somnium patris mei in hac domo asservor, velut in carcere: quid tibi faciam? Et hæc dicens, manum parieti incussit, oculum leonis eruere volens; & in clavo, qui illic latebat, offendit. Qua expercussione manus emarcuit, succrevitq́ sanies, ac febris subsecuta est, breviq́ tempore adolescens est mortuus. Ita leo adolescentem occidit, nihil adjuvante patris sophismate.

Hęc fabula innuit, quæ ventura sunt, devitare posse neminem.

De calvo crines externos gerente pro nativis.

C*Alvus quidam mentitos crines gerens: dum equo vehebatur, ecce sibi validior ventus, illos de capite sustulit. Risus statim magnus à circumstantibus excitabatur, & ille mutuo risu illis inquit; Quid mirum, si crines qui non erant mei à me recesserunt? Illi quoq́ recesserunt, qui mecum fuerant nati.*

Hæc indicat fabula, nos non debere mœrere ob omissas opes. Quod enim nascentes à naturâ non accipimus, non potest nobiscum perpetuò manere.

FINIS.

ÆSOPI FABVLATORIS CLARISS. Apologi, à Græco Latini facti, per Rimicium.

ARGV-

ARGVMENTVM.

ÆSopus fabulator clarissimus, natione quidem Phrygius, fortunâ verò servus, fuit colore niger, ac facie supra modum deformis. Is quia beneficus semper in hospites fuit, dea hospitalitatis in somnis sibi assistens, largita est loquelam (nam ab initio blatero fuit,) sapientiamq́; ac variarum fabularum inventionem: quæ porrò fabulæ non parum conducunt mortalium vitæ. Nam animalia bruta fingit agere ea, quæ hominum sunt actiones: quas ita ante oculos ponit, ut audientium animos incitet ad virtutem: nec ulli sunt hominum mores, quos in brutis fingendo ipse non aperit. Has igitur fabulas si quis ritè gustaverit, quam vitam sequi quámque vitare debet, in privatis publicisq; negotiis, facilè comperiat. Nam imprimis fabulam narrat, tum quid fabula significat compendiosiùs exponit, atq; ordinem alphabeti in Græco secutus, qui in Latino sermone servari non potest, hinc sumit initium.

De Aquilâ & Vulpe.

AQuila & vulpes, conflatâ inter se amicitiâ, in proximo habitare constituunt, firmiorem amicitiam ex frequenti conversatione fore putantes. Igitur aquila nidū altâ super arbore instituit: vulpes verò arborem propè inter dumeta catulos collocat. Vnâ igitur dierū, cùm vulpes, latibulum egressa, pastum catulis quæreret, aquila & ipsa cibi indiga, in latibulum devolans, vulpis catulos arripuit, ac pullis suis comestum præbuit. Vulpes reveniens, cognitâ filiorum morte atroci, valdè tristata est: & cùm aquilam ulcisci non posset, quia quadrupes existens, volucrem persequi nequibat (quod unū miseris ac impotentibus datur) aquilam

aquilam execratur, ac mala sibi imprecatur : tantum in odium violata vertitur amicitia. Contingit igitur illis diebus ruri caprum immolari ; cujus frustum unà cum carbonibus accensis aquila arripiens, sustulit ad nidum, sed vento vehementiùs spirante, nidus qui ex fœno ac materiâ exili aridáque confectus erat, incenditur. Aquilæ pulli flammam sentientes, cùm volare adhuc nequirent, humi decidunt. Vulpes, confestim illos arripiens, in aquilæ conspectu devorat.

Fabula significat, quòd qui amicitiam violant, quamvis eorum, quos læserint, ultionem declinent, Dei supplicium non tamen effugient.

De Aquilâ & Corvo.

AQuila, celsâ ex rupe devolans, agnum ex ovium grege arripuit : quam rem cùm corvus conspicatur, æmulatione motus, vehementi cum strepitu ac stridore, devolat in arietem, atque ungues in arietis vellus ita implicat, ut inde jam motu alarum explicare non possit. Hunc pastor cùm ita implicitum videt, accurrens corvum comprehendit, atque alarum pennis incisis, pueris suis pro ludibrio dedit. Verùm enim cùm quispiam corvum rogabat, quænam volucris esset, corvus ait, Priùs quidem quoad animũ, aquila fui : nunc verò me corvum esse certè cognosco.

Fabula significat, quòd qui supra vires quippiam audet, hoc solum efficit, quòd in adversa sæpius incidit, ac se vulgo ridiculum exhibet.

De Aquilâ & Scabrone.

AQuila leporem persequebatur. Lepus consilii inops, quum tempus obtulit, scabronem videns, ab eo auxilium imploravit : cui scabro pollicitus est tutelam ac custodiam suam. Deinde, cùm aquilam propinquantem scabro conspicatur, eam precatur, ne suum eripiat sibi servum. Aquila, scabronis parvitatem contemnens, coram

ram eo leporem exedit. Verùm scabro suæ injuriæ memor, ubi aquila nidificaret, observat. Ecce, aquila ova parit. Scabro alis elatus ad aquilæ nidum volat, atq; ova devolvens humi dejicit. Aquila, jacturâ ovorum mœrore concita, evolat ad Iovem (est enim ales Deo illi sacrata,) ac locum ad pariendum sibi tantùm dari precatur. Iupiter illi concedit, ut cùm tempus adest, ejus in sinu pariat ova. Hoc scabro prævidens, globum è stercore confecit, atq; sursum evolans, in Iovis sinum demisit. Iupiter, volens è sinu globũ excutere, ova aquilæ simul excussit. Ex tunc aiunt aquilam nunquam parere, quo tempore scabrones existunt.

Fabula significat, quòd nullus porrò contemnendus: quoniam nemo est qui injuriam accipiat, quin cùm tempus datur, se ulcisci quærat.

De Philomelâ & Accipitre.

PHilomela, cùm altâ quercu sederet, more suo sola canebat. Eam accipiter cibum quæritans cùm intueretur, repentè advolat, illamq; rapit: ac philomela cùm se interitam iri videt, accipitrem precatur, ut se missam faciat, quoniam ad explendum ejus ventrem ipsa satis minimè sit; sed pro saturitate sua ut ad majores aves se vertat, opus profectò fore. Eam accipiter torvè conspiciens, ait, Stultus equidem nimiùm essem, si quem manibus teneo cibum, illum dimitto amplioris spe pastus.

Fabula significat, quòd qui omittunt id quod manus tenent, rerum majorum spe, consilio inopes ac ratione nimiùm sunt.

De Vulpe & Trago.

VVlpes & tragus sitientes, in quendam puteum descenderunt: verùm enim post potum, cùm egressum conspiceret hircus, vulpes ei comiter ait: Bono sis animo: nam quid saluti nostræ opus sit probè animadverti: etenim rectus stabis, ac pedibus anterioribus, cornibúsque

búsque muro adhærebis : tuus ego scapulas cornuaq; conscendens, cùm egressa puteum fuero, te per manus comprehendens hic desuper traham. Huic caper promptè deservivit. Vulpes suo exultans egressu, circa os putei capro illudet. At dum caper illam incusat sibi pacta haud servâsse, ei facetè vulpecula inquit, Si eâ, caper, sapientiâ præditus esses, quo pilorum ornatu istac tua barba referta est, non prius in puteum descendisses, quàm egressum pensiculatè vidisses.

Fabula significat, quòd homines consilio præditi, rerum finem prius inspicient, quàm dent operam rebus gerendis.

De Vulpe & Leone.

V*Ulpes, quæ nunquam viderat leonem, cùm illi fortè obviâsset, adeò pertimuit, ut mortem penè obiret. Rursùm illum cùm aspexisset, pertimuit; sed minimè ut primùm. Eum tertiò cùm intueretur, propè accedens, fuit ausa coràm disserere.*

Fabula significat, quòd res terribiles, usus & consuetudo domesticas facit.

De Cato & Gallo.

C*Atus cùm gallum cepisset, atque causam quæreret, quî eum comedere posset, illum criminari cœpit, quòd esset animal turbulentum, qui noctu clamando haud permitteret quiescere mortales. Gallus se excusabat, quòd id ageret ad eorum voluptatem, cùm ad opera facienda illos excitaret. Rursum catus ait; Impius es, ac supra modum scelestus, qui agis continuè contra naturam, cùm nec à matre nec à sororibus te abstineas: sed per incontinentiam cum illis te commisceas. Gallus item defendebat, quòd dominæ suæ quæstus gratiâ id quoque ageret. Enimverò ex hujusmodi coitu gallinæ pariunt ova. Tunc inquit catus, Excusationibus licèt abundes,*

ego

ego tamen jejunare haud intendo.

Fabula significat, quòd qui parvus existit naturâ, cùm semel delinquere animo proposuit, quamvis causæ desit prætextus, à pravitate tamen non desistit.

De Vulpe sine caudâ.

VVlpes ut è laqueo evaderet, abscissâ caudâ, cùm è pudore vitam sibi mortem putaret, excogitavit alias dolo inducere vulpes, ut sub communis commodi specie sibi singulæ caudam abscinderent, & sic suum dedecus levaret. Itaque ad unam vulpibus congregatis suadet, ut caudam sibi abscindant; disserens, caudam non modò dedecori vulpibus esse, sed oneri gravi atque inepto. E vulpibus una ei facetè respondit, Heus soror, si res ista tibi soli conducit, hoc itidem aliis consulere haud æquum est.

Hæc fabula ad eos spectat, qui sub charitatis specie, suum commodum consulendo prospiciunt.

De Piscatore & Smaride Pisciculo.

PIscator qui mari rete tetendit, eo Smaridem cepit pisciculum, qui parva adhuc ætate, piscatorem orabat, ut dum grandis esset, atque majorem quæstum ex eo assequi posset, ei vitam donaret. Huic piscator lepidè respondit, Ego quidem mente carerem, si quod minimum mihi est lucrum, id dimitterem amplioris spe quæstus.

Fabula significat, quòd certa pro incertis, quamvis in eis magna insit spes, stultum esset dimittere.

De Vulpe & Rubo.

VVlpes, cùm sepem quandam ascenderet, ut periculum vitaret, quod sibi imminere videbat, rubum manibus comprehendit, atque volam sentibus perfodit: & cùm graviter saucia foret, gemens, inquit rubo, Vt me juvares cùm ad te confugerim, tu deteriùs me perdidisti. Cui rubus, Errâsti, vulpes, ait, quæ pari dolo me capere putâsti, quo cætera capere consuevisti.

Fabula significat, quòd stultum est implorare auxilium ab illis, quibus natura datum est obesse, potiùs quàm prodesse.

De Vulpe & Crocodilo.

Vulpes & crocodilus de nobilitate contendebant. Cùm crocodilus multa pro se adduceret, & supra modum se jactaret de splendore progenitorum suorum, vulpes ei subridens ait; Heus amice, & si hoc tu quidem non dixeris, ex tuo corio clarè apparet, quòd multis jam annis tuorũ splendore fuisti denudatus.

Fabula significat, quòd homines mendaces res ipsa potissimum refellit.

De Vulpe & Venatoribus.

Vulpes venatores effugiens, ac per viam currendo jam defessa, hominem casu reperit lignarium: quem rogat, ut se quoquo loco abscondat. Ille tectoriũ ostendit. Vulpes illud ingrediens, in angulo quodam se abscondit. Adsunt venatores: lignarium, si vulpem viderit, rogant. Lignarius verbis quidem se vidisse negat: manu verò ubi vulpes latebat, locum ostendit. Verũ enim venatores re haud perceptâ statim abeunt. Vulpes ut illos abiisse prospicit, tectorio egrediens, tacitè recedit. Lignarius vulpem criminatur, quòd cùm salvam fecerit, nihil sibi gratiarum agat. Tunc vulpes, se convertens, illi tacitè ait, Heus amice, si manuũ opera ac mores verbo similos habuisses, meritas tibi persolverem gratias.

Fabula significat, quòd homo nequam, etsi bona pollicetur, mala tamen & improba præstat.

De Gallis & Perdice.

Gallos quamplures cùm quis domi haberet, quam emerat, perdicem illis compascere permisit. Sed cùm galli illam infestarent, rostrísque percuterent, perdix eâ injuria vehementer perdoluit, putans quia advena, nec ex eo genere esset, eas sibi inferri injurias. Gallos deinde cum

cùm invicem certantes conspiceret perdix, amotâ animi perturbatione, ait, De cætero quidem haud tristabor, posteaquam inter eos odiosa certamina cerno.

Fabula significat, quòd homines sapientiâ præditi, moderato animo ferunt injurias ab illis vel maximè sibi illatas, qui nec sibi nec suis parcere sciunt.

De Vulpe & Larvâ.

V*Ulpes citharœdi domum ingressa, dum, quæ domi parata sunt, sagaciter explorat, larvæ caput reperit, arte industriosa compositum: quod manibus capiens, ait, O quale sine cerebro caput!*

Fabula significat, quòd omnes corpore decori, eandem animo non habent pulchritudinem.

De homine & ligneo deo.

H*Omo quidam, deum ligneum domi habens, eum orabat, ut boni quippiam sibi tribueret: sed quantò magis orabat, tantò res domi angustior erat. Demum ille, concitus irâ, deum cruribus capit, & caput parieti percutit. Exciso igitur capite, multùm auri exiliit: quod homo colligens, ait, Perversus nimiùm atq; perfidus, qui, dum in honore te habui, nihil equidem profuisti; percussus verò & verberatus, boni plurimùm contulisti.*

Fabula significat, quòd homo nequam si quando prodest, id efficit vi coactus.

De Cane ad cœnam vocato.

V*Ir quidam, cùm cœnam opiparam parâsset, amicum quendam domum vocavit: ejus quoque canis canem alterius ad cœnam invitavit. Is domum ingressus, cùm tantum dapum videret apparatum, lætus secum ipse ait, Hodiè porrò ita me explebo, quòd die crastino comedere non indigebo: hisq; dictis, motu caudâ applaudit. Coquus verò conspiciens, tacitus per caudam cepit, atque illum sæpiùs rotans, per fenestram projicit. Ille attonitus, humo assurgens,*

assurgens, dumclamando aufugit, cæteri canes sibi occurrunt, atque rogant quàm opiparè cœnaverit. At ille languens ait, Ita potu & dapibus me explevi, quòd quum exiverim, viam non vidi.

Fabula significat, quòd quibus rebus quis dolitururs est, rebus illis lætari non debet.

De Aquilâ & Homine.

A*Quilam homo quidam cùm cepisset, pennis alarum ei evulsis, inter galinas morari dimisit. Eam deinde quidam mercatus, pennis alas denuò munit: tum aquila volans leporem capit, fértq; illum benefactori suo. Quam rem conspiciens vulpes, homini ait: Noli hanc aquilam, uti priùs, hospitio habere, ne ceu leporem te æquè venetur. Tum homo aquilæ item pennas evulsit.*

Fabula significat, quòd bene facientes sunt quidem remunerandi: improbi verò omni studio vitandi.

De viro Agricola.

H*Omo quidam agricultor existens, quum finem vitæ sibi adesse cognosceret, cuperetq; filios in agrorum cultu fieri peritos, eos vocavit, atq; inquit, Filii, ego è vitâ decedo, bona mea in vineâ consita sunt omnia. Illi post patris obitum putantes in vineâ thesaurum rerum reperire, assumptis ligonibus, marris, ac bidentibus, vineam funditus effodiunt, nullumq; thesaurũ inveniunt. Verùm enim vinea, quum probè effossa foret, longè plures solitæ fructus produxit, atque illos divites fecit.*

Fabula significat, quòd labor assiduus thesaurum parit.

De Carbonario & Lotore.

C*Arbonarius lotorem quendam rogavit, vt quam pretio conduxerat domum secum pariter cohabitaret. At lotor rem aliàs expertus, ait, Id conducibile haud mihi esset. Nam quæ albificarem, ea omnia*

carbonum favillis ipse maculares.

Fabula indicat, quòd res naturâ dissimiles stare simul commodè non possunt.

De Vulpe esuriente.

Vulpes ingenti fame concita, quum quodam in tectorio carnis frustum ac panem repositum perspiceret, tectorium ipsum intravit, atq; tantum comedit, quòd ad ingentem tumorem ventrem distendit: & cùm ex nimiâ ventris tumefactione inde egredi nequiret, tumens gemebat. Ejus gemitum vulpes alia transiens illac cùm audiret, illuc accedit, rogatq; quidnam gemeret: deinde causam gemitus edocta, lepidè ait, Istîc manendũ est usq; dum eò tenuis efficiaris, quanta eras cùm intrâsti: nam eo pacto facilè egredièris.

Fabula indicat, quòd nihil est tam durum, quod tempus non dissolvat.

De Piscatore quodam.

Piscator quidam piscandi inexpertus, tibiis ac reti assumptis, juxta maris littus accedit, atq; saxo quodam super existens, imprimis tubicinare cœpit; putans, cantu se pisces facilè esse capturum: verùm cantu quum nullum consequeretur effectum, depositis tibiis, rete in mare dimittit, ac pisces cepit perplures. Sed quum ex reti pisces extraheret, atq; eos saltantes perspiceret, non insulsè ait, O improba animalia! dum ad tibiam cecini, saltare noluistis: nunc, quia canere cesso, saltus datis assiduos.

Fabula indicat, quòd omnia probè fiunt, quæ fiunt tempore suo.

De Piscatoribus quibusdam.

Piscatores piscatum profecti, diúque piscando defessi, fame præterea & mœrore, quòd nihil cepissent, confecti, cùm abire decernunt, ecce, piscis quidam, alium fugiens se insequentem, in naviculum saltat. Illum piscatores admodum læti comprehendunt, ac in urbem reversi,

grandi pretio vendunt.

Fabula indicat, quòd frequentiùs fortuna id exhibet, quod ars efficere non poteſt.

De Viro inope & infirmo.

HOmo quidam pauper, quum ægrotaret, diis vovit, quòd ſi ab eo morbo liberaretur, boves centum immolaret. Quod dii experiri volentes, ſanitatem illi facilè reddunt. Liber igitur à morbo, quum boves, quia pauper, non haberet, oſſa boum centum collegit, eaq; ſuper altare deponens, lepidè inquit, Ecce, quod vovi votum vobis, nunc perſolvo. At dii illum ulciſci volentes, in ſomniis ſibi aſſiſtunt, atque inquiunt, Ad maris littus pergito; ibi enim in loco ſemoto auri talenta centum reperies. Ille expergefactus, ſomnii memor, dum pergit ad littus, incidit in latrones. Captus itaque eos rogabat, ut ſe miſſum facerent, quoniam mille auri talenta perſolveret eis.

Fabula indicat, quòd homo mendax deos & homines pariter contemnit.

De Vulpe & Pardo.

VVlpes cum pardo de pulchritudine contendebat: cùm varias corporis notas pardus ſibi duceret decori, vulpes ei comiter ait, Ego quidem longè formoſior ſum judicanda, quæ non corpus, ſed animum variis notis habeo notatum.

Fabula indicat, quòd decor mentis eſt potior omni corporis ornatu.

De Piſcatoribus quibuſdam.

PIſcatores quidam mari rete trahebant: quod quum grave eſſe ſentirent, lætitiâ geſtiunt, putantes multos piſces habere irretitos. Sed ut rete in terram traxerunt, piſces quidem paucos, ſaxum verò ingens reti ineſſe quum perſpiciunt, longè triſtantur. Quidam ex illis, natu jam grandis, non inurbanè ſociis inquit, Animis eſtote quietis: quippe lætitiæ ſoror eſt mæſtitia. Oportet enim

casus prospicere futuros, illósque ut leviùs quis ferat, persuadere sibi esse eventuros.

Fabula significat, quòd qui reminiscitur sortis humanæ, in adversis minimè frangitur.

De Ranis regem petentibus.

R*Anæ, mœrentes quòd sine rege forent, Iovi supplicatum oratores mittunt, ut regem sibi daret. Iupiter earum simplicitatem cognoscens, lignum in stagni medium demisit. Quod cùm in stagnum cecidit, ejus sonus supra modum terruit ranas. Quæ cùm lignum esse noverunt, rursus Iovi supplicatum mittunt, ut regem vivum haud mortuum sibi dedat. Iupiter stultis earum precibus motus, hydrum illis dedit in regem. Is indies cùm ranas devoraret, tertiò Iovem ranæ precantur, ut regem sævum atque immanem ab eis amoveret. Tunc Iupiter inquit: Quem tot precibus regem exorâstis, eum vobis perpetuum habetote.*

Fabula significat, quòd sæpè ea precamur, quæ impetrâsse postea nos pœnitet.

De Catâ in fœminam mutatâ.

C*Ata quadam speciosi cujusmodi adolescentis amore capta, Venerem oravit, ut eam in hominem mutaret. Venus, illius miserta, in formam hominis eam mutavit; quam cùm longè speciosa esset, amator domum subitò adduxit. Sed cùm in cubiculo simul sederent, Venus experiri cupiens, si mutatâ facie mutâsset & mores, in medium constituit murem: quem cùm illa prospexit, oblita formæ, & amoris sui, murem ut caperet persecuta est. Qua super re Venus indignata, denuo eam in priorem catæ formam mutavit.*

Fabula significat, quòd homo nequam, licèt personam mutet, mores tamen retinet easdem.

De Sene mortem vocante.

SEnex quidam lignorum fascem super humeros ex nemore portans, cùm longâ viâ defessus esset, fasce humi deposito mortem vocavit. Ecce mors advenit, causamq; quamobrem se vocaverat, rogat. Tunc senex, vt hunc lignorum fascem super humeros imponeres, ait.

Fabula significat, quòd quisquis vitæ cupidior est, licèt mille subjiciatur periculis, mortem tamen semper devitat.

De Muliere & Medico.

MVlier anus cùm ophthalmiam pateretur, medicum ad se curandum accersit, certum pretium sibi dare promittens, si eo morbo curaretur; si verò non liberaretur, nihil ei debere pacta est. Medicus verò quoties illam ibat curatum, toties quippiam è domo clam exportabat. Mulier igitur ophthalmiâ curata, cùm nihil suarum rerum domi esse perspiceret, medico mercedem pactam petenti, solvere denegat. Quamobrem vocata in judicium, pactum quidem non denegat; sed se curatam ophthalmiâ esse, id verò pernegat: aiens, Cùm cæca eram, domum multâ supellectile refertam videbam: nunc cùm video, ut medicus ait, nihil rerum domi esse perspicio.

Fabula declarat, quòd homines, avaritiæ dediti, sibimet sæpiùs contradicunt.

De Agricolâ & Canibus.

AGricola quidam magnitudine hyemis in suburbanis se locavit. Sed cùm alimonia sibi deficeret, capris & ovibus primùm vesci cœpit. Quum verò indies magis sæviret hyems, bobus quoque nec pepercit. Quod facinus cùm animadverterent canes, invicem verba faciunt: Quì hîc stamus, inquiunt? cur mortem nobis incumbentem non fugimus? Putamúsne eum nobis parcere vitam, qui alimoniæ gratiâ boves jugulavit?

Fabula significat, quòd eos fugere debemus, qui in charissimos crudeliter se gerunt.

De Agricolâ & filiis.

AGricola quidam quamplures habuit filios, continuâ seditione discordes, ac ejus admonitiones perpetuò negligentes. Cùm fortè una domi omnes sederent jussit pater virgarum fascem coràm deportari, atque natos cœpit hortari, ut integrum fascem disrumperent. Quum igitur fascem cum totis viribus frangere non possent, genitor præcepit ut soluto fasce, singulatim frangerent virgas. Quum quisq; facilè hoc perficeret, tunc facto silentio, pater aiebat; Siquando animis idem senseritis, nati mihi charissimi, nec ab inimicis superari poteritis: sed si inter vos seditiones servabitis, qui volet, is facilè vos perdet.

Fabula significat, quòd fortior est unio quam seditio, quæ est imbecillis.

De Muliere & Gallinâ.

VIdua quædam mulier gallinam habuit, quæ die quolibet parturiebat ovum: putavit mulier more ingenii humani (quod sitis habendi semper sollicitat) gallinam illam die bis parituram, si plus spicitæ tradere soleat. At gallina, pluri alimoniâ pinguior facta, id unum desiit parere ovum. Sic mulier; ex quo magis lucrum quæritabat, id cæcâ augendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plurium cupiditate rerum, præsens quandoque deperditur quæstus.

De Homine à Cane morso.

HOmo quidam, cùm eum canis momordisset, summo cum studio sciscitabatur, à quo sanari posset. Quidam sibi obviam factus, atq; de medico rogatus, ait, Si vis (amice) fieri sanus, non est tibi opus medico. Nam si canis qui te momordit, à vulnere linguâ sanguinem tergit, istâ curâ nihil potius reperiri potest. Alter arridens, venustissimè

stissimè inquit, Si hujusmodi utar remedio, indies magis ac magis à canibus mordebor.

Fabula significat, quòd ab hominibus nequam, incommoda pro commodis, & mala pro beneficiis retribui solent.

De duobus amicis & Vrsâ.

A*Mici duo, dum rus viarent, ursa ei obviam occurrit: quâ prospectâ, alter eorum territus, ut se salvaret, continuò arborem ascendit: alter, cùm ursæ viribus se posse obsistere dubitaret, uti mortuus humi jacuit resupinus, retinens flatum atque anhelitum. Cùm nec ore, aut naso respiraret, ursa eum exanimatũ existimans, abiit. Dicunt enim à cadavere ursas omnino abstinere. Alter deinde ex arbore descendens, quid in aurem sibi diceret ursa, socium rogavit. Ille urbano sermone respondit: Admonitus sum ab ursâ, ut cum hujusmodi amicis non proficiscar ampliùs.*

Fabula significat, quòd eorum amicitia colenda non est, qui, dum est opus, amicis subsidia denegant.

De Adolescentibus duobus & Coquo.

A*Dolescentuli duo æquis sumptibus carnes cöemerunt, & curatum coquo tradiderunt. Obiter coquus dum aliis vacat negotiis, alter juvenum carnes eas clanculum accepit, ac socio tradidit. Coquo deinde carnes quæritanti, qui acceperat, se haud habere jurat: qui verò habebat, se non accepisse jurabat: Coquus percepto juvenum dolo, ait; Etsi fallor equidem à vobis, per quem verò juratis, res ista non latebit Deum.*

Fabula indicat, nullum scelus posse latere Deum.

De duobus inimicis.

D*Vo quidam, gladiatorio animo inter se amicitias habentes, una navi navigabant. Et cùm alter eodem in loco stare cum altero non pateretur, unus in pup-*

pi, alter in prorâ consedit. Ortâ autem tempestate, quum navis periclitaretur, qui in prorâ sedebat, rogat navis gubernatorẽ, quæ pars navis submergi prius deberet: & cùm gubernator puppim dixisset; ait ille, Mors mihi modò molesta minimè est, si inimicum meum prius mori perspicio.

Fabula significat, quòd inimicus, ut amicum perdat, seipsum perdere sæpius eligit.

De Cannâ & Olivâ.

QVarum esset fortior, durior & magis resistens, canna & oliva invicem contendebant. Oliva calamo humilitatem objiciebat, eò quòd ventis facilè cederet. Huic dicto unum arundo haud reddidit verbum. Paulò post turbine vehementi aspirans ventus, radicitùs evulsit olivam totis viribus sibi obsistentem. At canna flatibus se inclinans, salutem facilè est assequuta.

Fabula significat, quòd potentioribus sine controversiâ mos est in tempore gerendus.

De Vitula & Bove.

VItula cùm bovem arantem perspiceret, illum præ se quæ nihil agebat, contempsit. Sed cùm immolationis affuit dies, bos quidem missus; vitula autem ut immolaretur retenta est. Quam rem bos quum conspicatur, subridens ait, Heus vitula, ideò non laboras, ut immolareris.

Fabula significat, quòd otiosis & nihil agentibus pericula quæque imminent.

De Puero & Fortunâ.

CVm puer quidam juxta puteum dormiret, Fortuna illuc accedens, illum excitavit, inquiens, Surge, & hinc ocyus abi: quippe in puteum si caderes, non tuam inscientiam, sed me fortunam omnes accusarent.

Fabula significat, quòd frequens in periculum culpâ nostrâ incurrimus, deinde abs re fortunam accusamus.

De

De Muribus & Cato.

DOmo quapiam quòd perplures forent mures, catus præsentiens, illuc accessit, atq; nunc unum nunc alium capiens, complures interimendo comedit. Verùm mures quũ se indies consumi perspicerent, ad unum coactum, inquiunt secum, De cætero inferiùs non esse descendendum, si nolumus perditum iri omnes, sed hîc superiùs manendum, quò catus ascendere non potest. At catus, consilio murum percepto, simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum suspendit, qui fixus parieti erat. E muribus quispiam deorsum acutè perspiciens, ut catum cognovit, haud infacetè ait, Heus amice, etsi te felem esse certò scirem, deorsum minimè descenderem.

Fabula significat, quòd vir prudens, semel si fallitur, fictis & simulatis hominibus non ampliùs fidit.

De Simiâ & Vulpe.

APud Brutorum animalium consilium, simia ita appositè saltavit, quòd omnium ferè consensu rex statim fuit creatus. At vulpes invidens ei, ubi viderat carnes laqueo in foveâ sitas, illuc simiã ut duxit, inquit ad eam, Hîc thesaurus absconditus est, qui ex lege spectat ad reges: quare quum tuus ex lege sit, tute ipsa capias illum. Simia vulpis suasu illuc temerè accedens, ut se captã laqueo sensit, vulpem acriter accusat, quæ dolo se deceperat. Ei vulpes haud illepidè ait, Heus stulta, quæ, quum fortuna te extulisset, dominari cæteris jam te putabas dignam.

Fabula significat, quòd qui temerè aliquid aggreditur, temerè in adverso incidit, ac vulgo ridiculus est.

De Cervo & Leone.

CErvus vehementi situ cùm vexaretur, ad fontẽ proficiscitur: dúmq; potat, suam in aquâ perspiciens umbram,

bram, valdè lætatus est magnitudine cornuum, & ramositate; deinde pedes, & crura perspiciens, nimium tristatus est. Hæc dum animo vertit, ecce, leo apparet, ac cervum persequitur. At cervus, fugam arripiens, leonem per campos longè anteibat: (Dicunt enim, cervorum vires consistere in pedibus, ac leonis in animo stare robur:) quoúsq; igitur leo per campos secutus est cervum, eum assequi non potuit: casu verò contigit, cervum nemus intrare, ubi cornibus ad ramos implicitis, cùm fugere non posset, à leone captus, quũ se moriturum videret: Heu me miserum, inquit, qui cornibus gavisus, ipsis cornibus pereo.

Fabula significat, quòd quæ putamus nobis profutura, ea nobis sæpiùs obsunt.

De Agricolâ & Pelargo.

AGricola laqueos in agro tetendit, ut grues & anseres venaretur, qui sata sua continuè depascebant. At simul cum illis venatus est pelargum, qui pede tentus, rogat agricolam, ut eum solvat missúmq; faciat, cùm non sit grus, nec specie anser, sed pelargus avium piissimus, qui parentibus semper deservit, nec illos in senectâ deserit unquam. At agricola subridens ait, Quæ dicis, haud me fugiunt. Nam qui sis probè teneo. Sed cum his simul captus cùm sis, cum his quoq; simul es moriendus.

Fabula significat, quòd qui cum improbis quopiam deprenditur crimine, pari pœnâ plectitur cum illis.

De Agno & Lupo.

AGnus, in domo bene clausâ existens, cùm lupum ad se venientem perspicit, illum convitiis & maledictis persequitur. At lupus inquit ei: Non tu, sed locus inaccessibilis mihi convitia dicit.

Fabula significat, quòd locus & tempus faciunt timidos persæpe audaces.

De Iove & Corvo.

Iupiter

Iupiter, volatilibus regem creare volens, diem concilii avibus indixit, ut quæ speciosior esset, rex sibi constitueretur. Quam rem præsentiens corvus, ac suæ deformitatis conscius, pennis aliorum hinc inde collectis, se decoravit, ac speciocissimum omnium se reddidit. Adest dies præfinitus, veniunt ad concilium aves. Iupiter corvum, ob pulchritudinẽ, quum regẽ avibus creare vellet, id aves indignè ferẽtes, quæq; suas à corvo extrahunt pennas. At corvus, alienis pennis quũ esset exutus, corvus, ut erat, demũ remansit.

Fabula significat, quòd qui de rebus pendet alienis, illis amissis, quisnam ille sit, cuique liquidò patet.

De Tubicine quodam.

Tubicen quidam tubæ sonitu pugnatum ciebat exercitum. Ab hostibus deinde per insidias captus, miserãdâ voce clamabat, Ne abs re hac frustrà occîdere me velitis: ego quidem non pugno, nec præter tubam quippiam aliud possideo. Qui eum victum ducebant, hujusmodi verba contra reddiderunt: Hanc ob rem morte dignior es judicandus, quòd cum hostibus manum conferre devitas, alios sonitu tubæ ad pugnam hortaris.

Fabula significat, quòd graviori pœnâ sunt judicandi, qui cùm ipsi injuriam non agunt, alios ad injuriam agendam impellunt.

De Fabro & Cane.

Faber quidam canem habebat, qui dum ipse ferrum cudebat, continuè dormiebat: quum verò manducabat, canis statim surgebat. & quæ sub mensâ erant dejecta, ceu ossa, & alia hujusmodi, sine morâ corrodebat. Quam rem animadvertens faber, ait ad canem, Heus miser, quid faciam nescio, qui dum ferrum cudo, continuè dormis, & segnitie tenêris: rursus quum dentes moveo, statim surgis, & caudam mihi applaudis.

Fabula significat, quòd socordes & somnolenti, qui ex aliorum vivunt laboribus,

laboribus, gravi censura sunt coercendi.

De Mulâ quadam.

MVla quadam, nimio hordeo pinguis effecta, nimiâ pinguedine lasciviebat, secum inquiens: Pater mihi equus fuit, qui cursu celerrimus erat, & ego ei per omnia sum similis. Parùm post contigit, quòd oportuit mulam quantum potuit currere: sed cùm cursu cessavit, Heu me miseram, inquit; quæ me equi filiam esse putabam; At nunc memini mihi patrem non fuisse.

Fabula significat, quòd stulti in prosperis seipsos dediscunt: sed in adversis suos persæpè recognoscunt errores.

De Thynno & Delphino.

THynnus, quum eum Delphinus persequeretur, magno elatus impetu, ac stridore, à vehementi fluctu in insulam defertur: eundémque in scopulum à fluctu eodem delphinus, dum se putat capere thynnum, ipse quóque defertur. Thynnus conversus, quum delphinum expirantem animam perspicit, secum ipse ait, Mors mihi molesta admodum non est, ex qua mortis authorem mori simul mecum perspicio.

Fabula significat, quòd quivis adversa levius fert, cùm adversitatum authores eadem adversitate opprimi perspicit.

De Medico quodam.

MEdicus quidam, quum quem curaret ægrotum, eum mori contingeret, efferentibus funus aiebat, Vir iste si se vino abstinuisset, & clysterijs usus fuisset, eum mori non contigisset. Ex his qui aderant, quispiam medico haud infacetè ait: Heus medice, ista consilia, quum prodesse quibant, dicenda fuerant; non nunc, quum nihil valeãt prodesse.

Fabula significat, quòd ubi haud prodest consilium, id eo tempore dare, est sanè amicum deludere.

De Aucupe & Turdo.

AVceps aucupatum calamis, viscóque tetendit, & quum turdum canere arboris desuper ramum aspexit,

pexit, ut eam caperet, calamos erexit. At inter ambulandum, pede altero viperam calcavit: morsúsque ab eâ, quum jam ob venenum se deficere præsensit, Heu me miserum, ingemuit, qui, dum alium capere festino, alter ad mortem me est aucupatus.

Fabula significat, quòd quæ contra alios facere nitimur, ea persæpe ab alio ipsi patimur.

De Castore.

CAstor est animal quadrupes, qui in paludibus se nutrit: ejus testes variis medelis utiles esse dicuntur. Itaque cùm quispiam eum sequitur, sui persecutionis causam non ignorans, pedum velocitati fidens, quantum potest fugit usquequo ad locum, ne videatur, salvus deveniat: atque ibi testes excîdens, in venatores, cùm sibi appropinquant, projicit, & isto pacto à venatoribus se eripit.

Fabula significat, quòd sapiens, ut a periculis se eripiat, nihil intentatum deserit.

De Puero oves pascente.

PUer quidam, quum oves eminentiori in loco depasceret, sæpius clamabat, Heus, O, à lupis mihi succurrite. Qui circùm aderant cultores agrorum, cultum omittentes, ac illi occurrentes, atque nihil esse comperientes, ad opera sua redeunt. Quum pluries puer id joci causâ fecisset, ecce, quum lupus pro certo adesset, puer ut sibi succurratur, seriò clamat. Agricolæ id verum non esse putantes, cùm minimè occurrerent, lupus oves facilè perdidit.

Hæc fabula significat, quòd qui cognoscitur mentiri, ei veritatem dicenti postea non creditur.

De Corvo & Vulpe.

COrvus, quum carnium frustum rapuisset, arborem quandam supersedit. Vulpes eum suspiciens, atque carnes sibi cupiens, illum arte aggreditur. Stans igitur sub

sub arbore corvum laudare cœpit, aiens : O quàm magna avis est hac! quàm speciosa, quàm venatrix, quàm formosa! Hanc decuit esse avium regem. Nam omnia regia supra alias sibi sunt aves, si modò vocem haberet. His laudibus corvus inflatus, & dici mutus, haud valens pati ulteriùs, dum magnâ voce crocitat, carnes humi decidunt. Illas cùm vulpes rapuisset, conversa inquit ad corvum; Heus corve, omnia decora tenes, modò mente haud careres.

Fabula indicat, quòd qui adulatoribus nimiùm credunt, hi, quæ non putant, in adversa sæpiùs incidunt.

De Cane & Lupo.

CAnis quum ante aulam dormiret, lupus superveniens eum, statim cepit : & quum ipsum occîdere vellet, canis ne eum occîderet, rogavit, inquiens; Here mi lupe, nunc me occîdere noli. Nam ut vides, tenuis sum, & gracilis, & macilentus. Sed herus meus nuptias in proximo facturus est, ubi si parum me expectas, ego opiparè manducans, atq; pinguior factus, ero tibi utilior. Lupus his verbis fidem habens, canem dimisit. Paucos post dies lupus accedens, quum canem domi dormientem reperit, stans ante aulam, canem rogat, ut sibi promissa præstet. Et canis haud rusticè inquit, Heus, lupe, si ante aulam de cætero me repereris, haud ampliùs nuptias expectes.

Fabula indicat, quòd sapiens, cùm vitat periculum, ab illo posteà continuè cavet.

De Corvo ægroto.

COrvus quum ægrotaret, matrem rogavit, ut pro suâ sanitate deos precaretur; inquiens, Mater, noli plorare, sed deos potiùs precare, ut sanitatem mihi restituant. Ei mater citò respondit; Quem deorum tibi fore propitium

um putas, quum nullus sit, è cujus aris sacra non rapueris?

Fabula significat, quòd qui in prosperitate quemvis offendit, in adversis amicum sibi reperiet neminem.

De Cane carnes portante.

CAnis ore ferens carnes, ac flumen transiens, quum sub aquâ umbram prospexit, putavit alium esse canem qui plus carnium deferebat. Itaque quas ipse ferebat, eas carnes sub aquas ire demisit, & ut umbram caperet, se movet, sed carnes & umbram, quæ sanè nihil erant, simul perdidit.

Fabula significat, quòd cupiditate plus semper habendi, quæ tenemus, ea sæpenumerò perdimus.

De Leone & Ranâ.

LEo, quum ranam magniloquacem audiret, putans aliquod magnum animal esse, se retrò vertit, parùmque stans, ranam è stagno exeuntem videt: quã indignabundus statim pedibus calcavit, aiens, Nullum ampliùs, ut te perspiciat, animal clamore movebis.

Fabula significat, quòd apud verbosos nihil præter linguam reperitur.

De Leone sene.

LEo quum senüisset, nec victum sibi quærere posset, viam machinatus est, quî alimenta haud sibi desint. Ingressus igitur speluncã, graviter ægrotare jacens se simulabat. Animalia, illum verè ægrotare putantia, visitandi gratiâ ad eum accedebant: quæ leo capiens, singulatim manducabat. Quum multa animalia jam occîdisset, vulpes, leonis cognitâ arte, aditum speluncæ accedens, leonem, quo valeat pacto, exteriùs stans rogat. Et leo blandè respondens, ait: Vulpes filia, cur non intrò ingrederis ad me? Ei vulpes non illepidè ait: Quoniam, here mi, animalium ingredientium perplura equidem vestigia cerno, sed egredientium vestigia nulla.

Fabula

Fabula significat, quòd homo prudens, qui pericula imminentia providet, illa facilè devitat.

De Leone & Tauro.

LEo ingentẽ taurum per insidias sequens, cùm propè accessit, eum vocavit ad cœnam, inquiens, Amice, ovem occîdi, hodiè mecum si placit cœnabis. Taurus leoni morem gerens, ut discubuerint, cùm multos lebetes, necnon magnos, & plures obeliscos paratos conspireret, & ovem nullã adesse, è vestigio abiit: quem leo abeuntem perspiciens, cur abiret rogavit. Et taurus haud inurbane respondit, Non de nihilo equidem abeo, cùm instrumenta non ad ovem, sed ad taurum coquendum videam esse parata.

Fabula significat, quòd homines prudentes minimè lateant improborum artes.

De Leone, Asino, & Vulpe.

LEo, asinus, & vulpes, conflatâ inter se societate, venatum exeunt: cúmq; multam prædam cepissent, leo asino mandat, ut prædam dividat. Asinus, cùm eam in tres partes æquales esset partitus, optionẽ capiendi sociis dedit. Quam partionem leo indignè ferens, ac dentibus frendens, à divisione deposuit eum, mandavitq; vulpi, ut prædam ipsa partiretur. At vulpes, illas tres partes in unam colligens, ac prædã nihil sibi seorsim relinquens, leoni omnia tradidit. Tunc leo vulpi ait, Quis te partiri docuit? Inquit extempore vulpes, Asini periculum id me facere instruxit.

Fabula significat, quòd aliorum pericula homines faciunt cautiores.

De Leone, cujusdam rustici filiam amante.

LEo cujusdam rustici filiam amabat. Illam cùm habere cuperet, patrem virginis rogavit, ut sibi nubere ipsam assentiret. Et rusticus ait, nullo pacto se assensurum

rum, quòd filia bestiæ nubat. Cùm leo torvè aspiceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio ait, se cupere ei filiam nubere, modò dentes & ungulas priùs cadat evellátque, quoniam virgo illis rebus longè terreretur. Leo, id postquam præ nimio amore fecit, rusticum adiens, filiam sibi postulat. At rusticus, leonem cùm ungulis & dentibus perspicit inermem, arrepto fuste, illum frequens pulsando prosequitur.

Fabula indicat, qui inimicis se committit, de facili perit.

De Leænâ & Vulpe.

L*Eæna, cùm à vulpe sæpe exprobraretur, quòd quolibet partu unum duntaxat pareret catulum, ait, Unum sanè, at pol Leonem.*

Fabula indicat, quòd pulchritudo haud in copiâ rerum, sed in virtute consistit.

De Lupo & Grue.

L*Vpus, in gutture osse retento, cùm longè cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud è gutture extraheret. Grus rostro cùm os è gutture extraxit, pretium sibi promissum expostulat. Ei lupus subridens, simúlque acuens dentes, ait, Satis pretii tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine læsione eduxeris.*

Fabula indicat, quòd apud improbos gratitudo non parva habetur, si pro obsequio quis detrimentum non recepit.

De Lupo & Agno.

L*Vpus, cùm agnum invenisset errantem, eum non cepit fortissimâ manu: sed causam quæsivit, quo jure, vel injuriâ eum comederet. Igitur agno verba hujusmodi fecit: Tu mihi abundè jam diu intulisti injurias. Agnus gemendo ait, Quomodo id fieri potuit, cùm nuperrimè venirem ad lucem? Lupus denuò ait, Agrum mihi pascendo devastâsti. Agnus inquit, Cùm dentibus etiam caream, id*

facere nequivi. Lupus rursum ait, Ex meo quoque fonte bibisti. Et inquit agnus, Quo pacto id fieri potuit, quum aquam ex ætate nondum biberem, sed lac matris cibus & potus adhuc mihi sit? Lupus demum irâ concitus ait, Licèt tua solvere nequeam argumenta, cœnare tamen opiparè intendo: agnumq́, cepit, ac illum manducabat.

Fabula significat, quòd apud improbos ratio & veritas locum non habent.

De duobus Gallis inter se certantibus.

D*Vo galli inter se ruri certabant. Qui gallinarum prior dux erat, cùm ab altero superatus esset, præ verecundiâ se abscondit: alter verò victoriâ elatus, domus tectum statim supervolans, vehementi alarum plausu, cantuq́, significat, se rivalem suum pugnando superâsse, & de adversario ferre trophæum. Dum hæc & hujusmodi jactabundus voce crocitat, ecce, aquila cibi indiga, ex alto devolans, gallum unguibus rapit, ac pullis suis alimoniam contulit. Quam rem qui victus fuerat gallus perspiciens, ceu ex hoste triumphans, in publicum venit, ac solus gallinis liberè potitur.*

Fabula significat, quòd qui prosperis nimiùm fidit, in adversa sæpius præceps incidit.

De Vate quodam.

F*Oro urbis medio quidam vates cuivis sortem aperiebat futuram: quamobrem magnâ hominum frequentiâ stipatus, dum uni & alteri suam aperit sortem, ei nunciatur, res suas furtim domo esse ablatas: quo audito, domum curriculò dum abit, quidam ei obviam factus, ridiculè ait, Dum alios, quid esset futurum, monebas, qui tuæ sortis nescius fuisti?*

Fabula declarat, quòd homines nequam corrigunt alios, & sua crimina scire negligunt.

De

De Formicâ & Columbâ.

FOrmica sitiens in fontem descendit: ubi dum bibere vult, in aquam cecidit. Columba quædam arborem fonti imminentem superſidens, quum formicam aquis obrui conspiceret, ramulum ex arbore roſtro continuò frangit, & sine morâ dejicit in fontem: ad quem formica se applicans, ex aquis in tutum se recepit. Obiter auceps quidam advenit, &, ut columbam venetur, calamos erigit. Formica id percipiens, pedem alterum momordit aucupis. Eo dolore auceps concitus, calamos dimittit: quorum ſtrepitu territa columba, ex arbore aufugiens, vitæ periculum evadit.

Fabula declarat, cùm bruta in beneficos grata ſunt, eò magis eſſe debent, qui participes ſunt rationis.

De Vitulo & Cervâ.

VItulus cervæ aliquando ait, Cùm magnitudine ſis major canibus, & pedum celeritate curſu velocior, & ad pugnam longè cornibus munitior, cujus rei gratiâ (mater) tantopere canes reformidas? Ei cerva inquit, ſubridens, Quoniam, fili, licèt quæ dicis omnia poſſideam, canum latratum ferre non poſſum, ſed præ timore fugam ſtatim arripio.

Fabula declarat, quòd qui naturâ timidi ſunt, apud eos ut audeant nulla valet hortatio.

De Ape & Iove.

APes, quæ ceræ mater exiſtit, quondam accedens ut diis ſacra faceret, Iovi donum obtulit mellis: quâ oblatione Iupiter lætus, juſſit ei concedi quicquid ipſa precaretur. Apes igitur rogans, ait, Illuſtriſſime Deus Deorum, ancillæ tuæ concedere velis, ut quicunque ad alvearia pro rapiendo melle acceſſerit, is ſimul ac pupugero eum, continuò moriatur. Quâ rogatione Iupiter ambi-

ambiguus, quoniam genus mortalium longè amabat, demum api ait, Satis tibi sit, quòd quicunque ad alvearia pro rapiendo melle accesserit, si eum pupugeris, & in punctura stimulum dimiseris, continuò ipsa moriaris, tibíque vita sit ipse stimulus.

Fabula significat, quòd inimicis quandoque mala precamur, quæ in nos sæpius vertuntur.

De Muscâ.

M*Usca, quæ in ollam carnium deciderat, cùm se in brodio suffocari sensit, secum ipsa ait, Ecce, tantùm bibi, tantùm comedi, tantùm me lavi, quòd jure satura mori possum.*

Fabula significat, quòd prudentis est, id potenti animo ferre, quòd vitari minimè potest.

De Adolescente quodam & Hirundine.

A*Dolescens luxuriosus, cùm bona patris consumpsisset, soláque vestis remansit, visâ ante tempus hirundine, æstatem jam adesse existimans, ipsam quoque vendidit vestem. Sed hyeme denuò ortâ, cùm immenso cruciaretur frigore, visâ rursum hirundine, quæ & ipsa frigore obibat, ait. O pessima avis, quæ me & te pariter perdidisti.*

Fabula significat, quòd quæ suo tempore non fiunt, ea diu stare nequeunt.

De Ægroto & Medico.

Æ*Ger à medico rogatus, quo pacto se habuisset, plus quàm opus esset, se sudâsse, respondit. Id bonũ fuisse, medicus ait. Secundò rogatus ab eodem, quomodo se haberet, inquit ægrotus, se vehementi frigore fuisse comprehensum. Id ad salutem fore, medicus quoque ait. Tertiò ab eodem interrogatus, quo pacto se habuisset, inquit ægrotus, se cum difficultate digerere potuisse. Rursus medicus ait,*

ait, id ad salutem optimum fuisse. Deinde ex domesticis cùm quidam ægrotum interrogaret, quomodo valeret, illi æger ait, Signa ad salutem, ut medicus ait, perplura & optima sunt, illis tamen dispereo signis.

Fabula significat, quòd qui ad voluptatem loquuntur, non illis aures præstare quisquam debet.

De Lignatore quodam.

LIgnator quidam, dum juxta flumen deo Mercurio dicatum ligna cæderet, securis casu decidit in flumen. Multo igitur mœrore comprehensus, juxta fluminis ripam gemens considebat. Mercurius, misericordiâ motus, lignario apparuit, suique fletus causam rogavit: quam simulac didicit, securim auream adferens, utrùm quam perdiderat, illa esset, rogavit. At eam pauper suam esse negavit. Secundò, Mercurius alteram detulit argenteã: quam cùm pauper ille suam quoq; esse negaret, postremò Mercurius ligneam sustulit, Illam suam esse cùm pauper assentiret, Mercurius, cognoscens illum esse hominem verum justumque, omnes sibi dono dedit. Accedens igitur ad socios lignarius, quid sibi acciderat, aperit. Unus è sociis, id experiri volens, cùm ad flumen accessisset, securim in aquam dejecit, deinde flens in ripâ consedit. Cujus Mercurius fletus causam edoctus, securim auream afferens, si quam perdiderat, illane esset, rogavit. Quam cùm suam assereret, Mercurius, cognitâ ejus impudentiâ & mendacio, nec auream, nec suam tradidit.

Fabula significat, quòd quantò Deus propitior est probis, eo improbis existit infestior.

De Asino & Iove.

ASinus olitori cuidam serviens, cùm parum comederet, & multùm laboraret, Iovem exoravit, ut alium

 dominum

dominum sibi mitteret. Itaque Iupiter mandat, ut figulo veneat. Apud quem asinus cùm laboraret in deportando lutum, lateres, tegulas & hujusmodi, secundò Iovem precatur, ut alteri deserviat domino. Iupiter iterum mandat, ut coriario venundetur. Cui asinus multo labore & pauco cibo serviens, Heu me miserum cum gemitu ait, qui dominos omittens meliores, ad deteriorem perveni: apud quem, ut video, corium meum etiam post mortem cruciabitur.

Fabula significat, quòd priores dominos tunc servi desiderant, cùm deteriores experiuntur.

De Leporibus & Ranis.

L*Epores in unum simul convenerunt: ubi cùm de miseriâ ipsorum innatâ dolerent, gemerentq; quòd vita eis, quàm cæteris animalibus, data esset miserior (quoniam homines, aquilæ, & canes ad mortem eos usq; persequerentur) decernunt, meliùs sibi fore semel mori, quàm in vitâ tam miserâ diutiùs permanere. Hoc capto consilio, ut se in stagnum præcipitent, dum ocyus tenderent; ranæ quæ super stagni ripa astabant, ut strepitum audiunt, in stagnum desiliunt, séque aquis submergunt. Quam rē cùm lepus qui præibat conspicatur, reliquis ait: State; nam nobis sententia mutanda est. Quippe, ut liquidò videtis, animalia quàm nos magis timida reperiuntur.*

Fabula significat, quòd cùm miser miseriorem aspicit, suam æquiùs miseriam fert.

De Asino & Equo.

A*Sinus cùm equum alimoniâ & otio diligenti curâ abundare perspiceret, eum longè beatum esse commendabat, séq; nimiùm infelicem dicebat: qui cùm multùm laboret, ad saturitatem de paleis haud haberet. At quum tempus belli advenit, miles armatus equum ascendit,*

dit, ac cùm medios decurrit in hostes, equus mucrone percussus, cadit humi prostratus. Quem asinus perspiciens, ingemuit, ejusque misertus, sui animi sententiam mutavit.

Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis, quis convenire debet potius, quàm locupletioribus invidere.

De Asino & Lupo.

ASinus quidam pede altero sentem calcavit, claudusq; factus, cùm lupum ad se venientem conspiceret, nec fugere posset, miserabili voce inquit: Heus lupe, demorior equidem è dolore: sed ex quo opus est, ut tibi & corvis futurus sim cibus, obsecro quatenus tuâ benignitate sentē è pede velis extrahere, ut munere tuo extremum sine dolore obeam diem. Dum sentem dentibus lupus evellit, asinus eum calce percussit. Lupus, deinde naso, fronte, ac dentibus perfractis, Heu me miserum exclamat, jure hoc patior (deplorandóque reiterat) qui cùm essem coquus, medicus esse volo.*

Fabula significat, quòd quam quisque novit, in eâ se exerceat arte.

De Muliere & Galina.

MVlier quædam gallinam habebat, quæ aurea continuè ova pariebat. Putans igitur totam intus auream esse, illam occîdit. Sed cùm aliis gallinis esse similem reperit, ubi divitem ferè putavit, quem primo quæstum habebat, eum plus habendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plus habendi cupiditate, id sæpe perdimus quod habemus in manibus, lucrum.

De Ranâ & Vulpe.

RAna, in palude existens, cæteris animalibus clamando cùm profiteretur se medicam esse, pharmacorúmque peritam, ei vulpes venustissimè ait: Quî alios curaveris, cùm claudicantem curare te nescias?

Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id, quod haud didicerit.

De Serpente & Agricolâ.

Serpens, ante Agricolæ cujusdam domum latebras habens, cùm ab Agricolæ filio esset percussus, tam acriter ipsum momordit, quod morsu ex illo puer repentè obîit. Hac re cognitâ, magnus inter parentes gemitus oritur. Tunc pater mœrore concitus, acceptâ securi, serpentem ut occideret, persequitur: vibránsque securim, ut serpentem percuteret, extremum caudæ ejus cecidit. Deinde volens pacem cum serpente conficere, acceptis farinâ, aquâ, sale, & melle, ad reconciliandam inter se amicitiam vocat serpentem. At Serpens sub petrâ latens, sibilando ait; Frustrà laboras, bone vir. Nam inter nos amicitia fieri non potest: quippe dum me sine caudâ aspexero, & tu tui filii sepulchrum, quieti animo esse nequibimus.

Fabula significat, quòd cùm injuriarum recens vel maximè existat memoria, odia tolli minimè queunt.

De Gallinâ & Vulpe.

Vulpes gallinarum tugurium ingressa, cùm Gallinam nido ægrotantem aspexit, eam rogavit quomodo valeret. Cui Gallina promptè respondit, meliusculè me haberē, si hinc abires soror.

Fabula indicat, quòd inimicorum præsentia nimiùm est molesta.

De Viatore.

Viator quidam, cùm multam viam viâsset, votum Mercurio vovit, quòd si quid reperiret, ejus rei medium sibi offerret. Fortè igitur adinvenit peram amygdalis dactylisque refertam: & cùm putaret id esse argentum, peram capiens, amygdalarum nucleos, & carnes dactylorum ipse comedit. Deinde templum Mercurii ingressus, atque aram manibus tenens, verbis ridiculis inquit ad eum: Votū, Mercuri, nunc persolvo tibi. Nam quas equidem res adinveni,

adinveni, earum tibi offero medium, ossa scilicet dactylorum, ac testas amygdalarum.

Fabula indicat, quòd homines avaritia deorum efficit contemptores.

De Leone & homine.

LEo & homo, cùm semel simul viam viarent, ac inter viandum se quisq; verbis commendaret, ecce lapideæ accurrunt columnæ, in quâ erat incisum, quòd homo suffocavit leonem. Quàm sculpturam homo leoni ostendens, ait: Hic videre licet, quantò homines leonibus ac feris omnibus præstantiores sunt, ac robustiores: ci leo promptè respondens, inquit, Si apud leones essent, ceu apud homines, qui sculpere scirent, plures à leonibus homines, quàm ab hominibus leones suffocari sculptos videres.

Fabula significat, quòd homines jactabundi fingunt fecisse, quæ facere nunquam tentârunt.

De Vulpe quâdam.

VVlpes cùm racemos uvarum plenos jam ac maturescentes perspiceret; cupida de illis manducare, omnem viam machinata est, quâ illos comprehendere posset. Sed cùm omnem viam frustrà tentâsset, nec desiderio suo satisfacere quivisset, mœstitiam vertens in gaudium, ait: Racemi illi adhuc nimiùm sunt acerbi.

Fabula significat, quòd prudentis est fingere se nolle, quæ se consequi non posse agnoscit.

De Puero & Scorpione.

PVer quidam ruri venabatur locustas, & cùm scorpionem capere vellet, scorpio, simplicitate ejus cognitâ, ait ei, Heus puer, dege in pace, ac manum abstine, si non vis totus perire.

Fabula significat, quòd qui in utramque partem cogitat, is quæ sequi & vitare debeat, probè tenet.

De Venatore & Perdice.

Venator

VEnator quidam, cùm quam ceperat perdicem occidere vellet, perdix gemens hujusmodi verba fecit ad eum: Heus perdicum auceps, si me missam feceris, ac vitam condonaveris, alias perplures conducam tibi perdices. Ei auceps appositè respondit, Nunc ego te magis occidi dignam judico, quòd amicos per insidias perdere polliceris.

Fabula significat, quòd qui sibi charos perdere dolo quærit, is præceps in periculum incidit.

De Lepore & Testudine.

TEstudo, cùm ejus pedes lepus derideret, subridens inquit ad eum; Si periculum in cursu feceris, quòd quàm tu velocior sim, liquidò cognosces. Cui lepus ait: Te profectò fugit, quid mei valeant pedes: sed judicem eligamus, qui cursum & terminum nobis definiat. Igitur eligunt vulpem, brutorum omnium sagacissimam, quæ & locum, & cursus terminũ constituit. Testudo omni segnitie ac negligentiâ semotâ, iter arripiens, haud quievit donec ad terminũ pervenit: lepus verò pedibus fidens, ubi paulùm quievit somno excitatus, quantum pedes valuerunt, ad terminũ cucurrit: ibiq; cùm testudinem quiescentem reperit, se cum rubore fatetur à testudine superatum.

Fabula significat, quòd studio & diligentiâ, non corporis viribus, res vel maximè conficiuntur.

De Salice & Securi.

SEcuris cùm salicem caderet, ex eâ ipsa cuneos fecit, quibus salicem faciliùs scinderet. Quam rem presentiens salix, gemens ejulánsque ait: Non tantùm de securi queror, quæ hominum manibus me scindit, quantùm de cuneis qui fiunt ex corpore meo.

Fabula significat, quòd in adversis, non veri amici infestiores amicis quàm inimici, sæpius redduntur.

De Puero quodam & Matre.

PVer quidã è ludo literario librum socio clam auferens, suæ matri tradidit illum: quem mater cùm libenter accepisset, nec filium castigâsset, rursus puer alteri vestem clam abstulit, atq; matri quoque detulit. Quam cùm mater etiam libenter accepisset, puer castigatione carens, cùm plura indies, ac majora accrescentibus annis furaretur, demum publicè captus, ceu furti reus, per quæstores publicè damnatus est mortis. Sed cùm ad locum justitiæ duceretur, cúmque mater gemibunda sequeretur, impetratâ veniâ ut matri ad aurẽ unum loqui verbum liceret, ad eam conversus, atque os auri matris adhibens, uti quippiam secreti dicturus, aurem dentibus sibi abscidit. Mater verò præ dolore exclamans, mala sibi imprecatur. Tunc qui eum ducebant, eum supra modum criminabantur, non solùm furti, sed quòd tam impius fuerit in matrem. Ille absq; rubore inquit ad eos; Nemini vestrûm sit mirum quòd aurem matris dentibus abscidi: Ipsa enim hujus meæ perditionis auctor est, & causa. Quippe si me castigâsset, cùm ei librum detuli, quem socio è scholis primùm clam abstuli, omissis, præ timore verberum, furtis, ad hoc in præsentiâ genus turpissimæ mortis non pervenissem.

Fabula significat, quòd qui in delinquendo ab initio non castigatur, facinorosior indies efficitur.

De Pastore & mari.

PAstor quidam juxta littus maris pecudes pascens, cùm mare ipsum semel placidum aspiceret, navigandi studio captus, oves pro dactylis commutavit: quibus navi impositis, cùm in altum jam navigaret, & in tempestate sine spe salutis fluctuaret, quæ in navi sunt, ea

omnia

omnia projecit, atque in portum vix se recepit. Denuò cùm oves pasceret, ac rursum mare jam tranquillum videret, suo consocio ipsam maris tranquillitatem commendanti, ridiculè ait, Mare iterùm dactylos cupit.

Fabula indicat, quòd usus & peritia nos reddunt in periculis cautiores.

De Punicâ, & Malo, arboribus.

P*Vnica & malus arbores de pulchritudine contendebant. Cùm diu inter se variis & acerbis contentionibus certâssent, rubus ex proximâ sepe hujusmodi contentiones accipiens, accessit ad eas atque inquit; Satis jam satis certatum inter vos est: quiescite admodum, & contentionibus finem imponite.*

Fabula significat, quòd minores majorum lites sæpenumero componunt.

De Talpâ & Matre.

T*Alpa cæcum animal naturâ est. Hæc aliquando matri ait, Ingentem sentio odorem. Parùm post rursum ait, Excelsam aspicio fornacem. Tertiò item ait, Malleorũ sonitus audio fabrilium. Ei mater comiter ait: Heus filia, tu uti percipio non solùm oculis, sed naso, & auribus orba existis.*

Fabula indicat, quòd homines jactabundi, cùm magna profitentur, tunc vel maximè in minimis redarguuntur.

De Vespis, Perdicibus, & Agricola.

V*Espæ semel, & perdices, siti concitæ, cùm simul convenissent, ad rusticum quendam tendunt, potum ab eo petentes; atque pollicentes, quòd sibi pro aquâ largas referrent gratias. Quippe perdices vineam sibi eo fœdore promittunt, quòd plenos vites producant racemos. Vespæ verò, se vineam circumeundo custodire, ac fures inde amovere, largè offerunt. Quibus Agricola inquit, Duos habeo boves, qui cùm nihil promittant, eandem hanc operam*

ram nihil minùs præstant. Itaque satius est mihi illis, quàm vobis aquam exhibere.

Fabula significat, non esse illis subveniendum, qui vani & inutiles sunt.

De Iove.

CVm Iupiter nuptias celebraret, cuncta animalia sibi munera obtulerunt, quæque pro viribus suis. Verùm enim serpens rosam legit, illámque ore tenens, Iovi obtulit. At Iupiter, ut eum aspexit, palam inquit, Ab omnibus dona libenter equidem accipio: verùm à serpente id haudquaquam facio.

Fabula significat, improborum munera non esse sine dolis, quivis prudens sibi persuadere debet.

De Simiâ.

SImia duos catulos parere fertur, quorum ad unum duntaxat afficitur, & ex affectu illum diligentissimè nutrit: alterum verò odit negligítque. Contigit autem, quòd qui in deliciis habebatur, à simiâ in somnis fuit suffocatus: quamobrem qui neglectus erat, ad perfectam usque ætatem, ceu matris deliciæ, fuit educatus.

Fabula significat, quòd hominum prudentiam fortuna proculdubio superat.

De Pulice.

PVlex cùm quendam morsu aliquando stimulâsset, captúsque rogaretur, quisnam esset qui membra sibi depasceret, ait, se ex eo animalium genere esse, quibus à naturâ datum erat, ut eo pacto vitam vivant, nec eum occîdere velit, cùm multùm mali facere ipse sibi nequeat. At homo ille subridens, inquit ei, Eò magis meis necaberis manibus, quoniam nec multùm, nec parum, abs re hac quempiam lædere licet.

Fabula significat, quòd malorum, licèt parum vel multùm delinquant, misereri haud oportet.

De Pulice & Homine.

Pulex

PVlex suo solito more saltans, super hominis pedem resedit, illumq́ morsu acriter pupugit. Quâ punctione homo irâ graviter concitus, pulicem cepit, & unguibus obtundere voluit. Sed pulex manibus exiliens, mortem vitavit. Tum homo exclamans, ait, O Hercules malorum extinctor, ecquid mihi in hunc opprimendum præsens non fuisti?

Fabula declarat, quòd non in minimis, sed in magnis arduísque rebus à diis auxilium quis implorare debet.

De Formicis & Cicadâ.

HYemis erat medium, cùm formicæ sparsim triticum aperiebant. Quod cicada aspiciens, cùm inediâ conficeretur, accessit ad eas, ac triticum, pro alimoniâ ut sibi concederent, oravit. At cùm formicæ eam rogarent, quidnam æstate fecerit, num segnis & otiosa eo tempore steterit: illis cicada ait, Neque segnis aut otiosa steti, sed cantu cecini, quo laborem viæ viantibus levabam. Quâ re auditâ, formicæ subridentes inquiunt, Si æstate cecinisti, ut viantes delectares, nunc salta, ne frigore conficiaris.

Fabula declarat, quòd qui quæ facienda sunt, suo tempore non facit, is in angustias (quando non putat) incidit.

De Viro & Vxoribus.

TEmpus erat veris, quo quidam in deliciis educatus, quum nec juvenis nec senex esset (semicanus enim erat capillis) duas simul duxit uxores: unam quidem natu grandem, alteram verò juniorem. Quum omnes eandem habitarent domum, uxor anus ut virum in amorem sui totum pelliceret, quotidiè viri caput pertractans, nigros sibi avellebat capillos. Pari studio junior, ut ab anus consuetudine illam amoveret, albos avellebat capillos: postremò ita illum depilarunt, ut calvum ac ridiculum, non absque summo opprobrio, virum reddiderint.

Fabula significat, quòd nulla melior senibus salus existit, quàm fœminis carere, & maximè junioribus, nisi penitus obrui se velint.

ALIÆ ITEM ALIQVOT ÆSOPI Fabulæ, è Græco in Latinum versæ, *incerto Interprete.*

Impossibilia promittens.

Vir pauper ægrotus & malè affectus, quum à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens, si sanitatem sibi rursus restituerent, centum boves ipsis oblaturum esse in sacrificium. Vxore autem ejus audiente: Et ubi tibi hæc, si convalüeris? Ille ait, Putas enim surgere me hinc, ut dii hæc à me repetant?

Fabula significat, multos facilè polliceri quæ re comprobare non sperant.

Ranæ.

Ranæ duæ in palude pascebantur: æstate autem siccatâ palude, illâ derelictâ, quærebant aliam: cæterùm profundum invenerunt puteum. Quo viso, altera alteri inquit, Descendamus, heus tu, in hunc puteum. Illa respondens, ait, Si igitur & hîc aqua arüerit, quomodo ascendemus?

Fabula declarat, non oportere inconsideratè res aggredi.

Canis & Gallus.

Canis & Gallus, initâ societate, iter faciebant. Vesperâ autem superveniente, gallus conscensâ arbore dormiebat, at canis ad radicem arboris excavatæ. Quum gallus, ut assolet, noctu cantâsset, vulpes ut audivit accurrit, & stans inferiùs, ut ad se descenderet, rogabat, quòd cuperet commendabile adeò cantu animal complecti. Quum autem is dixisset, ut janitorem priùs excitaret ad radicem dormientem, ut quum ille aperüisset, descenderet:

deret: & illâ quærente ut ipsum vocaret, canis statim prosiliens, eam dilaceravit.

Fabula indicat, prudentes homines inimicos insultantes ad fortiores astu mittere.

Leo & Vrsus.

LEo & ursus simul magnum nacti hinnulum, de eo pugnabant. Graviter igitur à seipsis affecti, ut ex multâ pugnâ etiam vertigine corriperentur, defatigati jacebant. Vulpes autem circumcirca eundo, ubi prostratos eos vidit, & hinnulum in medio jacentem, hunc, per utrosq; percurrendo, rapuit, fugiensq; abivit. At illi videbant quidem ipsam: sed quia non poterant surgere, Nos miseros, dicebant, quia vulpi laboravimus.

Fabula indicat, aliis laborantibus, alios lucrari.

Vespertilio, & Rubus, & Mergus.

VEspertilio, & rubus, & mergus initâ societate, mercatoriam decreverunt vitam agere. Itaque vespertilio argentum mutuata, projecit in medium: rubus vestem secum accepit: mergus tertius, æs: & navigaverunt. Tempestate autem vehementi obortâ, & navi eversâ, omnibus perditis, ipsi in terram evaserunt. Ex illo igitur mergus littoribus semper assidet, num quopiam æs ejiciat mare. Vespertilio verò, creditores timens, interdiu non apparet, noctu ad pabulum exit. Rubus prætereuntium vesti inhæret, sicubi suam cognoscat quærendo.

Fabula indicat, in ea quibus incumbimus, in posterum recidere.

Pavo & Monedula.

AVibus creaturis regem, pavo orabat, ut se ob pulchritudinem eligerent. Eligentibus autem eum omnibus, monedula suscepto sermone ait: Sed si, te regnante, aquila nos persequi aggressa fuerit, quomodo nobis opem feres?

Fabula

Fabula declarat, principes non modò propter pulchritudinem, sed ob fortitudinem & prudentiam eligi oportere.

Singularis animal & Vulpes.

Singularis agrestis, super quadam sedens arbore, dentes acuebat. Vulpe rogante causam, quare nullâ propositâ necessitate, dentes acueret; ait, non abs re hoc facio: nam si mihi periculum invaserit, nequaquam me tunc acuendis dentibus occupatum esse oportebit, sed potiùs paratis uti.

Fabula declarat, adversus periculum præparatum esse oportere.

Cassita.

Cassita laqueo capta, plorans dicebat, Hei mihi miseræ & infelici volucri, non aurum surripui cujusquam, non argentum, non aliud quicquam pretiosum: granum autem tritici parvum mortis mihi causa est.

Fabula ad eos tendit, qui ob inutile lucrum, magnum subeunt periculum.

Hinnulus.

Hinnulus aliquando cervo ait, Pater, tu & major & celerior canibus, & cornua præterea ingentia gestas ad vindictam: cur nam igitur sic eos times? Et ille ridens ait, Vera quidem hæc sunt, fili: unum verò scio, quòd cùm canis latratum audivero, statim ad fugam nescio quomodò efferor.

Fabula declarat, naturâ timidos nulla admonitione fortificari.

Avarus.

Avarus quidam quum omnia sua bona vendidisset, & auream glebam fecisset, in loco quodam infodit, unà defosso illic & animo suo & mente, atque quotidiè eundo ipsam videbat. Id autem ex operariis quidam observando cognovit, & refossam glebam abstulit. Post hæc, & ille profectus, & vacuum locum videns, lugere cœpit, & capillos evellere. Hunc quum quidam vidisset sic plorantem & causam audivisset, Ne sic, inquit, O tu, tristare:

L neque

neque enim habens aurum habebas. Lapidem igitur, pro auro acceptum, recondе, & puta tibi aurum esse, eundem enim tibi usum præstabit: nam, ut video, neq; quum aurum erat, utebare.

Fabula significat, nihil esse possessionem, nisi usus adfuerit.

Anseres & Grues.

ANseres & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autem visis, grues quòd essent leves, statim evolaverunt: anseres verò, ob onus corporum cùm mansissent, capti fuerunt.

Fabula significat, & in expugnatione urbis, inopes facilè fugere, divites autem servire captos.

Testudo & Aquila.

TEstudo orabat aquilam, ut se volare doceret. Eâ autem admonente, procul hoc à naturâ ipsius esse, illa magis precibus instabat. Accepit igitur ipsam unguibuss & in altúm sustulit: inde demisit. Hæc autem in petras cecidit, & contrita est.

Fabula significat, multos quia in contentionibus prudentiores non audiverunt, seipsos læsisse.

Cerva.

CErva altero obcæcata oculo, in littore pascebatur, sanum oculum ad terram propter venatores habens, alterum verò ad mare unde nil suspicabatur. Prænavigantes autem quidam, & hoc conjectantes, ipsam sagittârunt: hæc autem seipsam lugebat, quòd unde timuerat, nihil passa foret: quod non putabat malum allaturum, ab eo proditam.

Fabula significat, sæpe quæ nobis noxia videntur, utilia fieri: quæ verò utilia, noxia.

Cerva & Leo.

CErva venatores fugiens, in speluncam ingressa est. In leonem autem ibi quum incidisset, ab eo comprehensa

hensa est, moriens autem dicebat: Hei mihi! homines fugiens, in ferarum immitissimum incidi.

Fabula significat, multos homines, dum parva fugiunt pericula, in magna incurrere.

Cerva & Vitis.

C*Erva venatores fugiens, vite delituit. Cùm præteriissent autem parumper illi, cerva prorsus jam latere arbitrata, vitis foliis pasci incepit. Illis verò agitatis, venatores conversi, & quod erat verum arbitrati, animal aliquod sub foliis occultari, sagittis confecerunt cervam. Hæc autem moriens talia dicebat; Iusta passa sum: non enim offendere oportebat, quæ me servârat.*

Fabula significat, qui injuriâ benefactores afficiunt, à Deo puniri.

Asinus & Leo.

C*Vm asino gallus aliquando pascebatur. Leone autem aggresso asinum, gallus exclamavit, & leo (aiunt enim hunc galli vocem timere) fugit. Asinus ratus propter se fugere, aggressus est statim leonem. Vt verò procul hunc prosecutus est, quò non ampliùs galli perveniebat vox, conversus leo devoravit. Hic verò moriens clamabat: Me miserum & dementem: ex pugnacibus enim non natus parentibus, cujus gratiâ in aciem irrui?*

Fabula significat, plerosque homines, inimicos, qui se de industriâ humiliârunt, aggredi, atque ita ab illis occidi.

Olitor & Canis.

O*Litoris canis in puteum decidit: olitor autem ipsum illinc extracturus, descendit & ipse in puteum. Ratus autem canis eum accessisse, ut se inferiùs magis obrueret, conversus olitorem momordit. Hic autem cum dolore reversus, Iusta, inquit, patior: nam cur unquam sui interfectorem servare studui?*

Fabula in injustos & ingratos.

Sus & Canis.

SVs & canis mutuò convitiabantur. Et sus jurabat per Venerē, proculdubio dentibus discissurum canem. Canis autem ad hæc dissimulanter dixit: Benè per Venerem nobis juras: significas enim ab ipsâ vehementer te amari, quæ impuras tuas carnes degustans, nullo pacto in sacellam admittit. Ei sus: Propter hoc igitur magis præ se fertur dea amare me: nam occidentem, aut alio quovis modo lædentem me, omnino aversatur: tu tamen malè oles & viva & mortua.

Fabula indicat, prudentes oratores, quæ ab inimicis objiciuntur, artificiosè in laudem convertere.

Sus & Canis.

SVs & canis de fœcunditate certabant. Dixit autem canis, se fœcundam esse maximè pedestrium omnium. Et sus occurrens ad hæc inquit: Sed quum hæc dicis, scito cæcos te catulos parere.

Fabula indicat, non in celeritate res, sed in perfectione judicari.

Serpens & Cancer.

SErpens unà cum cancro vivebat, initâ cum eo societate. Itaq; cancer simplex moribus, ut & ille astutiam mutaret, admonebat: hic autem minimè obediebat. Cùm observâsset igitur cancer ipsum dormientem, & pro viribus compressisset, occîdit. At serpenti post mortem extenso, ille ait, Sic oportebat antehac rectum & simplicem esse: neque enim hanc pœnam dedisses.

Fabula indicat, qui cum dolo amicos adeunt, ipsos offendi potiùs.

Pastor & Lupus.

PAstor nuper natum lupi catulum reperit ac sustulit, unàque cum canibus nutrivit. At quum adolevisset, si quando lupus ovem rapuisset, cum canibus & ipse persequebatur. Quum canes autem aliquando non possent assequi lupum, atque ideo reverterentur, ille sequebatur, ut

quum ipsum assecutus esset, particeps foret venationis ut lupus inde redibat. Sin autem lupus extra non rapuisset ovem, ipse clam occidens unà cum canibus comedebat: donec pastor quum conjectâsset, & intellexisset rem, de arbore ipsum suspendit & occidit.

Fabula significat, naturam pravam bonos mores non nutrire.

Leo & Lupus.

LEo, quũ consenüisset, ægrotabat jacens in antro. Accesserant autem visitatura regem, præter vulpem, cætera animalia. Lupus igitur captâ occasione, accusabat apud leonem vulpem, quasi nihili facientem suum omnium dominum, & propterea neque ad visitationem profectam. Interim affuit vulpes, & ultima audivit lupi verba: Leo igitur contra eam infremuit. Sed defensionis tempore petito: Et quis, inquit, eorum qui convenerunt tantùm profuit, quantum ego, quæ in omnem partem circuivi, & medicamentum pro te à medico quæsivi & didici? Quum autem leo statim, ut medicamentum diceret, imperâsset, illa inquit: Si lupo vivente excoriato, ipsius callidam pellem indueris. Et lupo jacente vulpes ridens ait; Sic non oportet dominum ad malevolentiam movere, sed benevolentiam.

Fabula indicat, eum qui quotidiè machinatur, in se ipsum laqueum vertere.

Mulier.

MVlier quædam virum ebrium habebat: ipsum autem à morbo liberatura, tale quid commenta est. Aggravatum enim ipsum ab ebrietate quum observâsset, & mortui instar insensatum, in humeros elevatum, in sepulchretum allatum deposuit, & abivit. Quum autem ipsum jam sobrium esse conjectata est, profecta januam pulsavit sepulchreti. Ille autem quum diceret, Quis

est qui pulsat januam? Uxor respondit: Mortuis cibaria ferens ego adsum. Et ille: non mihi comesse, sed bibere, ô optime, affer: tristem enim me reddis, cùm cibi, non potus meministi. Hæc autem pectus plangendo, Hei mihi miseræ, inquit: Nam neque astu profui. Tu enim vir non solùm non emendatus es, sed pejor quoque te ipso evasisti: in habitum tibi deductus est morbus.

Fabula significat, non oportere in malis actibus immorari: nam & nolentem quandoque hominem, consuetudo invadit.

Cygnus.

VIr dives anserem simul, & cygnum nutriebat; non ad eadem tamen; sed alterum cantus, alterum mensæ gratiâ. Cùm autem oporteret anserem pati ea, quorum causa nutriebat, nox erat, ac discernere, tempus non permisit utrumque: cygnus autem pro ansere abductus, cantat cantum quondam mortis exordium: & cantu significat naturam, mortem verò effugit suavitate canendi.

Fabula significat, sæpe musicen differre mortem.

Æthiops.

ÆThiopem quidã emit, talem ei colorẽ inesse ratus, negligentiâ ejus, qui priùs habuit: ac assumpto in domum, omnes ei adhibuit abstersiones, omnibus lavacris tentavit mundare: at colorem quidem transmutare non potuit, sed morbum dolor paravit.

Fabula significat, manere naturas ut à principio provenerunt.

Hirundo & Cornix.

HIrundo & cornix de pulchritudine contendebant: Respondens autẽ cornix ei dixit: Sed tua pulchritudo verno tempore floret, meũ verò corpus etiã hyeme durat.

Fabula significat, durationem corporis decore meliorem esse.

Butalis.

BUtalis à fenestrâ quadam pendebat. Vespertilio autem

tem profecta rogavit causam, quare die sileret, nocte caneret. Cùm autē id ea non incassùm facere dixisset (nam die canendò olim capta fuerat, & propterea ex illo prudens evasit) vespertilio ait, Sed non nunc te canere oportet, cùm nulla utilitas, sed antequam capereris.

Fabula significat, infortuniis inutilem esse pœnitentiam.

Cochleæ.

R*Vstici filius assabat cochleas. Cùm autem audiret eas stridentes, ait, O pessimæ animantes, domibus vestris incensis vos canitis?*

Fabula significat, omne intempestivè factum, vituperabile.

Mulier & Ancillæ.

M*Vlier vidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera, ad gallorum cantus. His verò assiduo defatigatis labore, visum est oportere domesticum occidere gallum, tanquam illum qui noctu excitaret heram. Evenit autem ipsis, hoc facto, ut in graviora inciderunt mala: nam hera, ignorans gallorum horam, intemperiùs eas excitabat.*

Fabula significat, plerisque hominibus consilia esse malorum causas.

Mulier venefica.

M*Vlier venefica divinarum irarum propulsiones promittens, multa facere perseverabat, & lucrum inde faciebat. Quidam igitur accusaverunt eam impietatis, & convicerunt, & damnatum duxerunt ad mortem. Videns autem quidam eam duci, ait, Tu quæ deorum iras avertere promittebas, quomodo neque hominum consilium mutare potuisti?*

Fabula innuit, multos magna promittentes, ne parva quidem facere posse.

Agricola.

A*Gricola quidam fodiendo, aurum reperit: quotidiè igitur terram, ut ab eâ beneficio affectus coronabat.*

bat. Huic autem fortuna adstans inquit, Heus tu, cur terræ mea munera attribuis, quæ ego tibi dedi ditatura te? Nam si tempus immutetur, & in alias manus hoc tuum aurum eat, scio te tunc me fortunam accusaturum.

Fabula indicat, oportere benefactorem cognoscere, atque huic gratiam referre.

Viatores.

D*Uo quidam unà iter faciebant: & cùm alter securim reperisset, alter, qui non invenit, admonebat ipsum ne diceret* Inveni, *sed* Invenimus. *Paulò post autem, cùm aggrederentur ipsos qui securim perdiderant: qui eam habebat, persequentibus illis, ei qui unà iter faciebat, dixit,* Periimus. *Hic autem ait,* Perii, *Dic, non* Periimus: *etenim & tunc cùm securim invenisti,* Inveni *dixisti, non* Invenimus.

Fabula declarat, qui non fuere participes felicitatum, neque in calamitatibus firmos esse amicos.

Ranæ duæ.

D*Uæ ranæ vicinæ sibi erant: pascebantur autem, altera in profundo stagno, & procul à viâ: altera in viâ, parum aquæ habente. Verùm, quum quæ in stagno alteram admoneret, ut ad se migraret, ut tutiore cibo frueretur, illa non paruit, dicens firmissimâ se teneri hujusce loci consuetudine: quousque obtigit, currum prætereuntem ipsum confringere.*

Fabula significat, homines quoque prava aggredientes, citiùs mori, quàm mutantur in melius.

Apiarius.

I*N mellarium ingressus quidam, absente domino, favum abstulit. Hic autem reversus, ut alveolos vidit inanes, stans, quod in his erat perscrutabatur. Apes autem è pastu redeuntes, ut deprehenderunt ipsum, aculeis percutiebant, pessiméque tractabant. Hic autem ad eas: O pessi-*

ma animantes, furatum vestros favos illæsum dimisistis, me verò satagentem vestri percutitis.

Fabula declarat, sic homines quosdam ob ignorantiam ab inimicis non cavere, amicos autem ut insidiatores repellere.

Alcedo.

ALcedo avis est solitaria, semper in mari vitã degens: hanc dicitur hominum venationes caventem, in scopulis maritimis nidificare. Caterùm aliquando paritura pullos fuit. Egressâ autem eâ ad pabulum, accidit, mare à vehementi concitatum vento, elevari supra nidum, atque hoc submerso, pullos perdi. Hæc autem reversa, re cognitâ, ait, Me miseram, quæ terram ut insidiatricem cavens, ad hoc confugi, quod mihi longè est infidius.

Fabula declarat, homines etiam quosdam ab inimicis cavendo, ignares in multò graviores inimicis amicos incidere.

Piscator.

PIscator in fluvio quodam piscabatur. Extensis autem retibus, & fluxu comprehenso, utrinque, funi alligato lapide, aquam verberabat, ut pisces fugientes incautè in retia inciderent. Cùm quidam autem ex iis qui circa locum habitabant, id facere videret, increpabat, quod fluvium turbaret, & claram aquam non sineret bibere: & is respondit, Sed nisi sic fluvius perturbetur, me oportebit esurientem mori.

Fabula declarat, civitatum etiam rectores tunc maximè operari, cùm patrias in seditionem induxerint.

Simius & Delphis.

MOris cùm esset navigantibus, Melitenses catulos & simios adducere in solamen navigationis, quidam habebat secum simium. Cùm autem pervenissent ad Sunium Atticæ promontorium, tempestatem vehementem fieri contigit. Navi autem eversâ, & omnibus natantibus,

natabat

natabat & simius. Delphis quispiam ipsum conspicatus, & hominē esse ratus, digressus levabat, ad terram perferens. Vt verò in Piræo fuit Atheniensium navali, rogavit simium an genere esset Atheniensis. Cùm autem hic diceret, & claris hîc esse parentibus: rogavit an & Piræum sciret. Ratus autem simius de homine eum dicere, ait, Et valdè amicum esse ei, & familiarem. At Delphis tanto mendacio indignatus, submergens ipsum occidit.

Fabula in viros, qui veritatem ignorantes, existimant se decipere.

Muscæ.

IN *cellâ quadam melle effuso, muscæ advolantes comedebant: implicitis autem earum pedibus, evolare non poterant. Cùm autem suffocarentur, dicebant, Miseræ nos, quia ob modicum cibum perimus.*

Fabula significat, multis gulam multorum malorum esse causam.

Mercurius & Statuarius.

M*Ercurius scire volens, quanti apud homines esset, ivit in statuarii domum transformatus in hominem: & visâ statuâ Iovis, rogabat, quanti quis ipsam emere posset. Hic autem cùm dixisset, Drachmâ, risit: Et quanti Iunonis, ait? Cùm dixisset pluris: visâ & suâ ipsius statuâ, ac opinatus, cùm nuncius sit deorum, & lucrosus, maximam de se apud homines haberi rationem, rogavit de se. Statuarius verò ait, Si hasce emeris, & hanc additamentum dabo.*

Fabula in virum gloriosum, qui nullius apud alios est pretii.

Mercurius & Tiresias.

M*Ercurius volens, Tiresiæ vaticinium, an verum esset, cognoscere, furatus ipsius boves ex rure, venit ad ipsum in urbem, similis factus homini, & ad ipsum divertit. Boum autem amissione renunciatâ Tiresia,*

resiæ, ille assumpto Mercurio exivit, augurium aliquod de fure consideraturus. Et hic jubet dicere sibi quamnam avẽ viderit. Mercurius autem primò vidisse aquilam, à sinistris ad dextram volantem, dixit. Hic non ad se id esse quum dixisset: secundo cornicem super arbore quadam sedentem vidit, & modò superiùs aspicientem, modò ad terram declinatã, vati refert. Et is recognitâ ait: Sed hæc cornix jurat per cœlum & terram, si tu velis, meas me recepturum boves.

Hoc sermone uti quispiam poterit adversus virum furacem.

Canes.

H*Abens quidam duos canes, alterum venari docuit, alterum domum servare. Cæterùm si quando venaticus caperet aliquid, qui domum custodiebat, particeps unà cum eo erat cœnæ. Ægrè ferente autem venatico, & illi objiciente, quòd ipse quotidiè laboraret, ille nihil faciens suis nutriretur laboribus, respondens ipse ait: non me, sed herum reprehende, qui non laborare me docuit, sed labores alienos comesse.*

Fabula indicat, adolescentes qui nihil sciunt, haud esse reprehendendos, cùm eos parentes sic educaverunt.

Maritus & Vxor.

H*Abens quidam uxorem, quæ domesticis omnibus inimica erat, voluit scire an etiam erga paternos domesticos ita afficeretur. Quapropter cum rationabili prætextu ad suum patrem ipsam misit. Paucis verò post diebus eâ reversâ rogavit quomodo adversus illos habuisset. Hæc verò cùm dixisset: Bubulci & pastores me suspectabant: Ad eam ait: Sed ô uxor, si eos odisti qui manè greges agunt, serò autem redeunt, quid spectare oportet in iis quibuscum toto conversaris die?*

Fabula significat, sic sæpe ex parvis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

Hœdus & Lupus.

HOedus derelictus à grege, persequente lupo, conversus ad eum dixit: O lupe, quoniam credo me tuum cibum futurum, ne injucundè moriar, cane tibiâ, primùm ut saltem. Lupo autem canente tibiâ, atque hœdo saltante, canes quum audivissent, lupum persecuti sunt. Hic conversus, hœdo inquit: Meritò hæc mihi fiunt: oportebat enim me, coquus quum sim, tibicinem non agere.

Fabula significat, qui ea quibus naturâ apti sunt, negligunt, quæ verò aliorum sunt, exercere conantur, in infortunia incidere.

Cancer & Vulpes.

CAncer è mari cùm ascendisset, in loco quodã pascebatur. Vulpes esuriens ut vidit, accessit, ac eum rapuit. Ille devorandus, ait: Sed ego condigna patior, qui marinus cùm sim, terrestris esse volui.

Fabula significat, homines, etiam qui propriis derelictis exercitiis, & quæ nihil conveniunt, aggrediuntur, meritò infortunatos esse.

Citharœdus.

CItharœdus rudis in domo calce incrustatâ familiariter, ut solebat, canens, & contrà resonante in se voce existimabatur valdè canorus esse: verùm elatus super hoc cogitavit, & theatro sese committere oportere. Profectò verò ad se ostendendum, quum malè admodum caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Fabula significat, ex Rhetoribus quosdam, qui in scholis putantur esse aliquid, quum ad respublicas se conferunt, nullius pretii esse.

Fures.

FVres in domum quandam ingressi, nihil invenerunt nisi gallum, atque hoc capto abierunt. Hic ab eis occidendus rogabat, ut se dimitterent, dicens utilem esse hominibus, noctu eos ad opera excitando. Hi autem dixerunt:

Sed

Sed propter hoc, tanto magis occidêris: illos enim excitando, furari nos non sinis.

Fabula significat, ea maximè pravis esse adversa, quæ bonis sunt beneficio.

Cornix & Corvus.

Cornix corvo invidens, quòd is per auguria hominibus vaticinaretur, ob idq́ crederetur uti futura prædicens, conspicata viatores quosdam prætereuntes, ivit super arborem quandam, stansq́ valdè crocitavit. Illis autem ad vocem conversis & admiratis, recognitâ quidam inquit; Abeamus heus nos: cornix enim est, quæ crocitavit, & augurium non habet.

Fabula indicat, eodem modo, & homines præstantioribus certantes, præterquam quòd non ad æqua perveniunt, risu quoque digno s esse.

Cornix & Canis.

Cornix Minervæ sacrificans, canẽ invitavit ad epulas. Ille autem ad eam dixit: Quid frustra sacrificia absumis? Dea enim adeò te odit, ut ex peculiaribus quoque tibi auguriis fidem sustulerit. Cui Cornix, Ob id magis ei sacrifico ut reconcilietur mihi.

Fabula significat, plerosque ob lucrum non vereri, inimicos beneficiis prosequi.

Corvus & Serpens.

Corvus cibi indigens, ut serpentem in aprico quodam loco dormientẽ vidit, hunc devolando rapuit. Hic cùm se vertisset, atque momordisset ipsum, corvus moriturus dixit: Me miserum, qui tale reperi lucrum, quo etiam pereo.

Fabula in virum, qui ob thesaurorum inventionem de salute periclitatur.

Monedula ac Columba.

Monedula, in columbario quodam columbis visis bene nutritis; dealbavit sese, ivitque ut & ipsa

eodem

eodem cibo impertiretur. Hæ verò, donec tacebat, rata eam esse columbam, admiserunt: sed cùm aliquando oblita, vocem emisisset, nunc ejus cognitâ naturâ, expulerunt percutiendo: eaq; privata eo cibo, rediit ad monedulas rursum: & illa, ob colorem, cùm ipsam non noscerent, à suo cibo abegerunt, ut duorum appetens, neutro potiretur.

Fabula indicat, oportere & nos nostris contentos esse, considerantes avaritiam, præterquam quòd nihil juvet, auferre sæpe & quæ adsunt bona.

Monedula.

MOnedulam cùm quis cepisset, & pedem alligâsset filo, suo tradidit filio. Hæc non ferendo victum inter homines, ubi parumper libertatem nacta est, fugit, in suúmque nidum se contulit. Circumvoluto verò ramis vinculo evolare haud valens, cùm moritura esset, secum loquebatur; Me miseram, quæ apud homines non ferendo servitutem, incautè meâ me vitâ privavi.

Fabula indicat, nonnunquam quosdam, cùm se à mediocribus student periculis liberare, in majora incidere.

Mercurius.

IUpiter Mercurio jussit, ut artificibus omnibus mendacii medicamentum misceret: hic eo trito, & ad mensuram facto, ex æquo singulis miscet. Cùm verò solo relicto sutore, multum superesset medicamenti, totum acceptum mortarium ei miscuit; atque hinc contigit artifices omnes mentiri, maximè verò omnium sutores.

Fabula in medaces artifices.

Iupiter.

IUpiter, formatis hominibus, omnibus illis affectus indidit; solùm indere pudorem oblitus est. Quapropter non habens undénam ipsum introduceret, per turbam ingredi eum jussit: Hic verò primùm indignè ferens, contradicebat: vehementiùs verò eo instante ait: Sed ego sanè

his

his ingredior pactis, si amor non ingrediatur: sin ingrediatur, ipse exibo quamprimum. Ex hoc sanè evenit, omnia scorta inverecunda esse.

Fabula significat, captos amore inverecundos esse.

Iupiter.

IVpiter nuptias celebrans, omnia animalia accipiebat: solâ verò testudine tardè profectâ, admirans causam tarditatis, rogavit eam quamobrem ipsa ad cœnam non accesserat. Cùm hæc dixisset, Domus chara, domus optima: iratus ipsi, damnavit ut domum bajulans circumferret.

Fabula significat, plerosque homines eligere, parcè potiùs apud se vivere, quàm apud alios lautè.

Lupus & Ovis.

LVpus à canibus morsus, & malè affectus, abjectus jacebat. Cibi verò indigens, visâ ove, rogabat ut potum ex præterfluente flumine sibi adferret: si enim tu mihi, inquit, dederis potum, ego cibum mihi ipsi inveniam. Illâ re cognitâ, ait; Sed si ego potum do tibi, tu ut cibo me utêris.

Fabula in virum maleficum, per simulationem insidiantem.

Lepores.

LEpores olim belligerantes cum aquilis, invocârunt in auxilium vulpes. Hæ autem dixerunt, Vobis auxiliaremur, nisi sciremus qui vos estis, & cum quibus prœliamini.

Fabula significat, eos, qui cum præstantioribus certant, suam salutem contemnere.

Formica.

QVæ nunc formica, homo olim fuit: hic agriculturæ assiduè incumbens, non erat propriis laboribus contentus, sed & vicinorum fructus surripiebat. Iupiter autem indignatus hujus avaritiâ, transmutavit eum in hoc

hoc animal, quæ formica appellatur. Verùm quum mutâsset formam, non & affectum mutavit: nam usq; nunc arva circumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Fabula indicat, natura pravos, etsi maximè speciem transmutaverint, mores non mutare.

Vespertilio & Mustela.

VEspertilio in terram quum cecidisset, à mustelâ capta est, & quum occidenda foret, pro salute rogabat. Hac verò dicente, non posse ipsam dimittere, quòd naturâ volucribus omnibus inimica foret, ait, Non avem, sed murem esse, & sic dimissa est. Postremò autem quum iterum cecidisset, & ab aliâ capta mustelâ, ne voraretur orabat. Hac autē dicente, cunctis inimicā esse muribus: hæc, Non mus, sed vespertilio sum dicebat, & rursus dimissa est, atq; ita evenit, bis mutato nomine, salutem consecutam fuisse.

Fabula indicat, neque nos in eisdem semper esse oportere, considerantes eos, qui ad tempus mutantur, plerunque pericula effugere.

Viatores.

VIatores secundùm littus quoddam iter facientes, iverunt in speculam quandam, & ibi conspicati sarmenta procul natantia, navem esse magnū existimârunt: quamobrem expectaverunt tanquam appulsura ea esset. Quum verò à vento lata sarmenta propiùs forent, non navim ampliùs, sed scapham videre videbantur. Advectis autem illis, quum sarmenta esse vidissent, inter se dixerunt, Ut nos igitur frustrà quod nihil est, expectabamus.

Fabula indicat, nonnullos homines, qui ex improviso terribiles esse videntur, cùm periculum feceris, nullius esse pretii inveniri.

Asinus sylvestris.

ASinus sylvestris, asino viso domestico in loco quodam aprico, profectus ad ipsum, beatum dicebat, & corporis habitudine, & cibi perceptione. Deinde autem quum vidisset

videsset eum ferentem onera, & agasonem retrò sequentem, & baculis ipsum percutientem, ait: Ast ego non amplius beatum te existimabo: video enim non sine magnis malis habere te felicitatem.

Fabula indicat, non esse æmulanda lucra, in quibus insunt pericula & miseriæ.

Asini.

A*Sini olim, propterea quòd assiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Iovẽ, solutionem laborum petentes. Hic autem ostendere ipsis volens, id non fieri, ait, tunc eos liberatũ iri laboribus, cùm mingendo fluvium fecerint. At illi eum verum dicere existimantes, ex illo & nunc usq; ubi aliorum urinam viderint asinorum, illic & circumstando mingunt.*

Fabula indicat, unicuique, quod fatale est, incurabile esse.

Asinus & Vulpes.

A*Sinus indutus pelle Leonis vagabatur, reliqua bruta perterrendo. Cæterùm visâ vulpe, tentavit & hanc perterrefacere. Hæc autem (casu enim ipsius vocẽ audiverat) ad ipsum ait; Compertum habeto, quòd & ego timuissem, nisi rudentem audivissem.*

Fabula significat, nonnullos indoctos, qui iis, qui extra sunt, aliqui esse videntur, ex sua linguacitate redargui.

Asinus & Ranæ.

A*Sinus ligna ferens, pertransibat paludem quandam. Lapsus autem, ut decidit, nec surgere posset, lamentabatur ac suspirabat. Ranæ autem, quæ erant in palude, auditis suspiriis, Heus tu, dixerunt, & quid faceres, si tanto hîc tempore, quanto nos, fuisses: cùm, quia paululum cecidisti, sic lamenteris?*

Hoc sermone uti quisquam poterit in virum segnem, qui ob minimos quosque labores tristatur, cùm ipse majoribus facilè resistat.

Asinus & Corvus.

ASinus ulcerato dorso in prato quodam pascebatur. Corvo autem insidente sibi, & ulcus percutiente, asinus rudebat ac saltabat: sed agasone procul stante, ac ridente, lupus præteriens, ipsum vidit, & dixit, Miseri nos, quos si tantum viderit, persequitur, huic autem & arridet.

Fabula indicat, maleficos homines, si tantum appareant, dignosci.

Asinus & Vulpes.

ASinus & vulpes, inita inter se societate, exiverunt ad venationem: Leo verò cùm occurrisset ipsis, vulpes imminens periculum videns, profecta ad leonem, traditurum ei asinum pollicita est, si sibi impunitatem promiserit. Qui cùm dimissurum eam dixisset, illa, adducto asino in casses quosdam ut incideret, fecit. Sed leo videns illum fugere minimè posse, primùm vulpem comprehendit, deinde sic ad asinum versus est.

Fabula indicat, eos qui sociis insidiantur, & seipsos nescios perdere.

Gallina & Hirundo.

GAllina serpentis ovis inventis diligenter calefacta excludit. Hirundo autem cùm eam vidisset, ait: O demens, quid hæc nutris? quæ quum excreverint, à te primâ injuriam auspicabuntur.

Fabula significat, implacabilem esse pravitatem, licet associatur maximis beneficiis.

Camelus.

CUm primùm visus est Camelus, homines perterriti, & magnitudinem admirati, fugiebant. Ubi verò procedente tempore cognoverunt ipsius mansuetudinem, confisi sunt eo usque ut ad eum accederent. At intellecto paulò pòst belluæ non inesse bilem, eò contemptiùs iêre, ut frena ei imponerent, & pueris agendum traderent.

Fabula indicat, terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

Serpens

Serpens.

SErpens à multis hominibus pessundatus, Iovem postulavit. Iupiter autem ad eum dixit: Si qui prior conculcavit, pupugisses, nequaquam id facere secundus aggressus fuisset.

Fabula significat, eos qui priùs invadentibus resistunt, aliis formidolósos fieri.

Columba.

COlumba siti correpta, ut vidit quodam in loco poculum aquæ depictum, verum rata, atque multo elata impetu, inscia in tabulam offendit, usque adeò ut & pennis ipsius perfractis in terram decideret, atque à quodam occurrentium caperetur.

Fabula indicat, nonnullos homines ob vehementes alacritates inconsultò res aggredientes, injicere sese in perniciem.

Columba & Cornix.

COlumba in columbario quodam nutrita, fœcunditate superbiebat. Cornix verò ea audita ait, Heus tu, desine hac re gloriari: nam quò plures paris, eò plus mœroris accumulas.

Fabula significat, ex famulis quoque eos esse infelicissimos, qui in servitute multos filios faciunt.

Dives.

DIves duas habens filias, alterâ mortuâ præficas conduxit. Quum verò altera filia dixisset: Vt nos miseræ, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus: hæ verò non necessariæ sic vehementer plangunt. Mater ait: Ne mirare filia, si hæ ita lamententur, nam nummorum gratiâ id agunt.

Fabula indicat, nonnullos homines ob avaritiam non vereri alienis calamitatibus quæstum facere.

Pastor.

PAstor actis in quercetum quoddam ovibus, stratâ

ſub quercu veſte, aſcendit, & fructum decutiebat. Oves verò inter edendum glandes, neſcia, & veſtes unà devorârunt. At cùm paſtor deſcendiſſet, & quod erat actum vidit; O peſſima, ait, animalia, vos cæteris vellera ac veſtes præbetis: à me verò, qui vos nutrio, & veſtẽ ſurripitis.

Fabula indicat, pleroſque homines ob dementiam, eos, qui nihil attinent beneficio afficere, in domeſticos mala operari.

Bubulcus.

B*Vbulcus armentum taurorum paſcens, amiſit vitulum, luſtrando omnem ſolitudinem, indagando moram traxit. Vbi invenire nihil potuit, precatus eſt Iovem, ſi furem, qui vitulum cepit, oſtenderit, hœdum in ſacrificium oblaturum. Cæterùm proficiſcens in quercetum quoddam, invenit, à leone devorari vitulum. Trepidus igitur & perterrefactus, elevatis manibus ſuis in cœlum, ait; O domine Iupiter, promiſeram tibi hœdum me daturum eſſe, ſi furem invenirem; nunc taurum tibi recipio ſacrificaturum, ſi hujus manus effugero.*

Fabula in homines infortunatos, qui dum quippiam amiſerint, precantur ut inveniant: cùm invenerint, quærunt effugere.

Aquila.

S*Vper petrâ aquila ſedebat leporem raptura; hanc autem quidam percuſſit ſagittâ, quæ intra ipſam ingreſſa eſt, ſed crena cum pennis ante oculos ſtabat: quam quum vidiſſet; Et hoc mihi altera mœſtitia, quòd propriis pennis interea m.*

Fabula ſignificat, durum eſſe, cùm quis à ſuis pericula patiatur.

Vermis & Vulpes.

Q*Vi ſub cœlo celabatur vermis, ſuper terram egreſſus dicebat omnibus animalibus: Medicus ſum medicaminum doctus, qualis eſt Pæon deorum medicus. Et quomodo, ait vulpes, alios curans, te ipſum claudum non curas?*

Fabula indicat, niſi præſtò experientia fuerit, omne verbum inane eſſe.

Gallina auripera.

GAllinam quis habens ova aurea parientem, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam aliis gallinis similem reperit. Hic multum sperans invenire divitiarum, & exiguis illis privatus est.

Fabula indicat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

Lupus & Vetula.

LVpus esuriens circuibat quærendo cibum. Profectus autem ad locum quendam, audivit lugentem puerulum, eiq; dicentem anum: Desine plorare, sin minus, hâc horâ tradam te lupo. Ratus igitur lupus seriò loqui aniculam, expectabat ad multam horam. Sed cùm advenisset vespera, audit rursus anum blandientem puerulo, ac dicentem: Si venerit lupus huc, interficiemus eum, fili. His auditis, lupus eundo dicebat: In hoc tugurio aliud dicunt, aliud faciunt.

Fabula in homines, quorum facta verbis non respondent.

De Culice & Leone.

CVlex ad leonem accedens, ait: Neque timeo te, neq; fortior me es. Minus mihi adesse virium ideò existimas, quòd laceres unguibus, & dentibus mordeas? hoc & fœmina cum viro pugnans facit. Ego verò longè sum te fortior. Si verò vis, veniamus ad pugnam. Et cùm tuba cecinisset, culex inhæsit mordens circa nares, ipsius leves genas: leo autem propriis unguibus dilaniavit seipsum, donec indignatus est. Culex autem, victo leone, cùm sonuisset tuba, & epicinium cecinisset, evolavit. Aranea verò vinculo implicitus cùm devoraretur, lamentabatur quòd cum maximis pugnans, à vili animali araneâ occideretur.

Fabula in eos, qui prosternunt magnos, & à parvis prosternuntur.

FINIS.

SALES, SIVE FACETIÆ MULtùm jucundæ, selectæ ex libello Poggii Florentini, *Oratoris eloquentissimi.*

De Pigritiâ Adolescentis.

BOnatius adolescens facetus, è familiâ Galiscorum, dum essemus Constantiæ, admodum tardè surgebat è lecto. Cùm socii eam tarditatem culparent, quidve tam diu in lecto ageret, percontarentur, subridens respondit, Litigantes disceptantésque ausculto. Adsunt enim manè mihi è vestigio, cùm expergiscor, duæ habitu muliebri; Solicitudo videlicet & Pigritia. Quarum altera surgere hortatur, & aliquid operis facere, neque diem in lecto terere: altera, priorem increpans, quiescendum offert, &, propter frigoris vim, in calore lecti permanendum indulgendúmque corporis quieti, neque semper laboribus vacandum. Prior insuper rationes suas tuetur: ita ut cùm diutius disputent atque altercentur, ego tamen æquus judex, in nullam partem declinans, audio disputantes, expectans quoad sint sententiâ concordes. Hoc fit ut surgam tardiùs, expectans litigii finem.

De Gallo & Vulpe.

ESuriens quondam vulpes, ad decipiendas gallinas, quæ gallo duce arborem excelsiorem, quo sibi aditus non erat, ascenderunt, ad gallum blandè accessit: quem comiter cùm salutâsset, Quid in excelso agis, inquit? Numquid non audisti nova hæc recèntia tam salutaria nobis? Nequaquam, cum gallus respondisset: Atqui prænuncia huc accessi, ait, ad communicandum tecum alacritatem. Animalium omnium concilium celebratum est, in quo pacem perpetuam omnium inter se firmârunt, ita ut omni sublato timore, nulli ab altero insidiæ aut injuriæ fieri amplius queant, sed pace & concordiâ omnes fruantur: licet abire unicuique vel soli, quò velit, securè. Descendito igitur, & hujus festum agamus diem. Agnitâ vulpis fallaciâ, gallus, Bonum, inquit, adfers nuncium, & mihi gratum: & collum altius protendens, prospectantíque longiùs, & admiranti similis, in pedes se erexit. Tum, Quidnam aspicis, vulpes cùm dixisset; Duos, inquit,

quit, magno curſu, ore patulo, adventantes canes. Tum tremebunda vulpes, Valeto, inquit: mihi fuga expedit antequam illi adveniant, & ſimul cœpit abire. Huic gallus, Quonam fugis, aut quid times, ait? Siquidem pace conſtitutâ nihil timendum. Dubito, inquit vulpes, an canes iſti audierint decretum pacis.

Hoc pacto dolo eluſus eſt dolus.

De Muliere obſtinata, quæ virum pediculoſum vocavit.

MVlier quædam è noſtris, admodum viro contraria, ſemper verbis ejus objurgando refragabatur, perſtans in eo quod cœperat, ita ut ſuperior eſſe vellet. Habitâ ſemel cum viro gravi altercatione, maritum pediculoſum vocavit. Ille ut verbum illud retractaret, uxorem verberibus contundebat, pugnis cædens ac calcibus. Quo magis cædebatur, eò plus illa pediculoſum appellabat. Vir tandem verberando laſſus, ut uxoris pertinaciam ſuperaret, per funem in aquæ puteum demiſit, ſuffocaturum ſe dicens, niſi verbis ejuſmodi abſtineret. Inſtantius perſeverabat etiam in aquâ mentum uſque conſtituta, verbum illud continuans. Tum vir, ne ampliùs loqui poſſet, in puteum demerſit, tentans ſi eam mortis periculo à verborum pertinaciâ poſſet avertere. At illa, loquendi facultate ademptâ, etiam dum ſuffocaretur, quod loqui nequibat, digitis exprimebat: nam manibus ſuper caput erectis, atque unguibus utriuſque pollicis conjunctis, ſaltem quo potuit geſtu, viro pediculos objiciebat. Vnguibus enim eorum digitorum pediculi à fœminis occidi conſueverant.

De eo qui uxorem in flumine peremptam quærebat.

ALter uxorem quæ in flumine periêrat, quærens, adverſus aquam proficiſcitur. Tum quidam admiratus, quum deorſum ſecundùm aquæ curſum illam quæri admoneret; nequaquã hoc modo reperitur, inquit. Ita enim dum vixit difficilis ac moroſa fuit, reliquarúmque moribus contraria, ut nunquam niſi contrario & adverſo flumine, etiam poſt mortem, ambulet.

De Sacerdote qui caniculum ſepelivit.

ERat Sacerdos ruſticanus in Thuſciâ admodum opulentus. Hic caniculum ſibi charum, quum mortuus eſſet, ſepelivit in cœmiterio. Senſit hoc epiſcopus, & in ejus pecuniam animum intendens, ſacerdotem, velut maximi criminis reum, ad ſe puniendum vocat. Sacerdos, qui animum epiſcopi ſatis noverat,

quinquaginta aureos secum deferens, ad episcopum devenit. Qui sepulturam canis graviter accusans, jussit ad carcerem sacerdotem duci. Hic vir sagax, O pater, inquit, si noscetes prudentiam caniculi, non mirareris, si sepulturam inter homines meruit: fuit enim plusquam ingenio humano, tum in vitâ, tum præcipuè in morte. Quidnam hoc est, ait episcopus? Testamentum, inquit sacerdos, in fine vitæ condens, sciénsque egestatem tuam, tibi quinquaginta aureos ex testamento reliquit, quos mecum detuli. Tum episcopus, testamentum & sepulturam comprobans, acceptâ pecuniâ, sacerdotem absoluit.

De milite, qui uxorem habuit litigiosam.

HAbebat Florentinus, eques admodum nobilis, uxorem litigiosam ac perversam, quæ quotidiè ad religiosum confessorem, vel (ut aiunt) devotum suum, querelas viri & vitia deferebat. Hic equitem reprehendebat objurgabátque. Aliquando verbis admonitus uxoris, & ut pacem inter eos poneret, rogavit virum ad confessionem peccatorum: quâ factâ, non dubitabat, conventuram inter eos concordiam. Paruit eques. Et cùm religiosus eum sua peccata explicare jussit, Nequaquam est opus, inquit: quicquid enim unquam commisi, & multò plura etiam, ab uxore sæpius tibi recitata extiterunt.

Facetissimum de sene quodam, qui asinum portavit super se.

DIcebatur inter secretarios Pontificis, eos, qui ad vulgi opinionem viverent, miserrimâ premi servitute; cùm nequaquam possibile esset, cùm diversa sentirent, placere omnibus, diversis diversa probantibus. Tum quidem ad eam sententiā fabulam retulit, quam nuper in Alemania scriptam factámque vidisset. Senem ait fuisse, qui cum adolescentulo filio, præcedente absque onere asello, quem venditurus erat, ad mercatum proficiscebatur. Prætereuntibus viam, quidam in agro opus facientes, senem culpârunt, quòd asellum nihil ferentem, neque pater neque filius ascendisset, sed vacuum onere sinerent; cùm alter senectute, alter ætate tenerâ vehiculo egeret. Tum senex adolescentem asino imposuit, ipse pedibus iter faciens. Hoc alii conspicientes, inculparunt stultitiam senis, quòd adolescente, qui validior erat, super asinum posito, ipse ætate confectus pedibus asellum sequeretur. Is mutato consilio, at-

que

que adoleſcente depoſito, ipſe aſinum aſcendit. Paululum verò progreſſus, audivit alios ſe culpantes, quòd parvulum filium, nullâ ratione ætatis habitâ, tanquam ſervum poſt ſe traheret, ipſe aſello (qui pater erat) inſidens. His verbis permotus, filium ſecum aſello ſuperimpoſuit, hoc pacto iter ſequens. Interrogatus autem ab aliis an ſuus eſſet aſellus: cùm annuiſſet, caſtigatus eſt verbis, quòd ejus, tanquam alius, nullam curam haberet, minimè apti ad tantum onus, cùm ſatis unus ad ferendum eſſe debuiſſet. Hic homo perturbatus tot ſententiis, cùm neque vacuo aſello, neque ambobus, neque alteri ſuperimpoſitis, abſque calumniâ progredi poſſet, tandem aſellum pedibus junctis ligavit, atque baculo ſuſpenſum, ſuo filiíque collo ſuperimpoſitum, ad mercatum deferri cœpit. Omnibus propter novitatem ſpectaculi ad riſum effuſis, ac ſtultitiam amborum, maximè verò patris, increpantibus, indignatus ille, ſupra ripam fluminis conſiſtens, ligatum aſinum in flumen dejecit, atque ita amiſſo aſino domum rediit. Ita bonus vir, dum omnibus placere cupit, nemini ſatisfaciens, aſinum perdidit.

De homine qui in ſomnis aurum reperiebat.

AMicus quidam noſter aurum à ſe repertum noctu per ſomnum referebat in cœtu. Tum quidam, Vide ne tibi accidat ait, quod meo vicino, cui aurum in ſtercus cecidit. Cùm ſomnium narrari poſceremus, Vicinus, inquit, noſter ſomniavit, ductum ſe à dæmone in agrum ad aurum effodiendum: & cùm multum reperiſſet, Non licet, inquit dæmon, nunc auferre; ſed ſigna locum, ut cognoſci à te ſolo queat. Cùm alter, quo ſignaculo uteretur, peteret; Caca hîc, inquit dæmon, nam hoc maximè modo nullus hîc aurum eſſe ſuſpicabitur, & tibi ſoli res nota erit. Annuit vir; &, ſtatim expergefactus, ſenſit in lecto ventrem admodum laxâſſe. Inter fœtorem & ſtercus cùm ſurrexiſſet, domo exiturus, capiti capitium ultimò impoſuit, in quo catus eâ nocte ſtercus fecerat: iniquo fœtore permotus, inquinatum caput & cæſariem lavit. Ita aureum ſomnium in merdam rediit.

De deriſione hominis porcum occidere volentis.

MOs erat in oppido quodam Piceni, ut qui hyeme porcum occidiſſet, viciniam ad cœnam invitaret. Quidam, quo pacto eam impenſam vitaret, compatrem conſuluit. Dic (inquit-

quit

quit ille) cras porcum tibi hac nocte furto ablatum. Et simul, nihil tale illo verente, quidam clam porcum nocte furto surripuit. Manè conspiciens sibi porcum ablatum, ad compatrem profectus, altâ voce querebatur, porcum sibi furto surreptum. Tum alter, Rectè, compater mi, sapis, inquit: ita enim te docui locuturum. Cùm ille sæpius & per omnes deos juraret, id verum esse: Benè agis, respondebat, & secundùm consilium meum. Cùm ille juramento iteraret: Hoc modo te loqui debere anteà monui, respondebat, & sanum consilium dedi tibi. Tandem elusus abiit.

De Vulpe à Rustico in palea abscondita.

VUlpes olim fugiens in venatione canes, divertit ad rusticum, qui in areâ triticum terebat, rogans ut a canibus tueretur: & simul pollicita est, numquam se ejus pullos gallinaceos læsuram. Annuit rusticus conditioni, & sumptis paleis furculâ vulpem texit. Advenit unus, & item alter ex venatoribus, vulpem quærens: rogabant autem rusticum, nunquid vulpem fugientem vidisset, & iter ejus. Ille verbis vulpem per certam viam defugisse, vultu verò & oculis latére sub paleis innuebat. Illi, potiùs ad verba quàm ad nutũ respicientes, abiêrunt. Tum rusticus, detectâ vulpe, Serva, inquit, modò promissa: nam verbis meis evasisti, cùm dicerem abiisse. At illa, quæ sibi timens per rimam inter paleas rusticum contemplabatur diligenter, Verba tua, inquit, bona fuere, sed actus satis mali. *Dictum in eos qui unum verbis, aliud re agunt.*

De Florentino qui equum emerat.

NOtus mihi Florentinus, Romæ empturus necessariò equũ, pactus est cum venditore, qui 25. aureos pretium carius equo, postulabat, se 15. daturum in præsentiâ, reliquorum verò se debitorem ejus esse velle annuit. Venditor postridiè quum residuum posceret, solutionem recusans, Servabo conventa, emptor inquit. Pepegimus quidem ut debitor tuus sim futurus; si autem tibi satisfecero, non sum debitor tuus ampliùs futurus.

De Ægyptio hortato ad fidem.

HOrtatus est Christianus quendam infidelem Ægyptium, quocum sibi diutina vitæ consuetudo fuerat, quum is in Italiam venisset, ut semel interesset in Ecclesiâ dum missa solennis celebraretur. Assentitur ille, & missæ interfuit cum Christianis. Rogatus

tus deinde in cœtu, Quid ſibi de ceremoniis & ſolennitate officii videretur? Reſpondit, Omnia rectè, & ex ordine præter unum ſibi videri: nullam enim charitatem in eâ miſſa eſſe ſervatam; cùm unus ſolùm, reliquis eſurientibus, comediſſet ac bibiſſet, nulla portione cibi ac potus reliquis impenſa.

Facetum hominis dictum, aſinum erudire promittentis.

TYrannus, ad exhauriendum bona ſubditi, qui ſe multa facturum jactitabat, ſub gravi pœna præcepit, ut aſinum literas doceret. Ille impoſſibile ait fore, niſi multùm temporis ſibi in erudiendo aſino concederetur. Petere quantùm vellet juſſus, decennium impetravit. Deridebatur ab omnibus, quoniam rem impoſſibilem ſuſcepiſſet. Ille amicos conſolatus, Nihil timeo, ait: nam interim aut ego moriar, aut aſinus, aut dominus. Quibus verbis oſtendit, ſalutare eſſe, rem difficilem in longum protrahi atque differri.

De Sacerdote, Epiphania an vir eſſet vel fœmina ignorante.

SOcius quidam de feſto Epiphania narravit mihi ſtultitiam ſacerdotis contribuli ſui. Sacerdos fuit, inquit, qui populo nuncians Epiphaniæ celebritatem futuram, Cras ait, ſumma devotione veneremini Epiphaniam: maximum eſt enim & præcipium feſtum. Neſcio an vir fuerit vel fœmina: ſed quiſquis extiterit, à nobis eſt ſummo timore hic dies cuſtodiendus.

De Cantilenâ tabernario placitâ.

VIator quidam eſuriens, cùm divertiſſet ad cauponulam, ventrem cibo potúque ſarcivit. Petenti pecuniam ait, nullos ſibi eſſe nummos, ſed cantilenis ſe ſatis eſſe facturum. Tabernarius non cantu, ſed pretio ſibi opus eſſe, reſpondit. Cui alter, Si eam cantionem dicam quæ placeat tibi, num ea pro pecunia contentus eris? Annuente caupone, cœpit viator canere, & an ea placeret, interrogavit. Cùm abnuiſſet caupo, unam & deinde alteram cecinit. Nullo cantu ſibi ſatisfieri ille teſtatus eſt. Hic viator, Dicam ergo nunc, inquit, eam quæ tibi ſit placitura: & arrepto marſupio, diſſolventi ſimilis, cœpit cantionem qua viatores uti conſueverunt: *Metti mano alla borſa, & paga l'hoſte.* Hoc eſt, Mitte manum ad burſam, & ſatisfac hoſpiti. Hoc dicto, numquid illa ſibi placeret, rogat. Placet hæc, inquit hoſpes: tum

tum viator: Satisfactum est tibi ex pacto, ait, postquam hæc cantio placuit tibi. Itaque absque solutione discessit.

De sancti Antonii fratre, & Laico ac Lupo.

RElgiosus, ex his quæstuariis, qui pro sancto Antonio eleemosynam petunt, agricolæ, ad dandum sibi nescio quid frumenti, persuasit eâ pollicitatione, ut assereret, omnes res suas, & oves præsertim, per eum annum salvas & incolumes fore. Hujusmodi rusticus promissis fidens, cùm oves licentius vagari permisisset, lupus plures ex eis comedit. Quâ ex re indignatus villicus, cùm altero anno quæstuarius pro frumento rediret, negavit se quidquam daturum, & simul questus est, inanes suas fuisse pollicitationes. Sciscitatus causam, respondit, à lupo oves suas raptas. Lupus, inquit alter? Oho, mala est bestia, & absque fide. Cave tibi ab eo: non enim sanctum Antonium tantùm, sed ipsum Christum, si posset, falleret.

Stultum est his fidere, quorum exercitium in fraudando consumitur.

Ridenda, de paucitate amicorum Dei, responsio.

AD ægrum quendam, civem nostrum perfacetum, qui gravi morbo diutiùs torquebatur, accessit religiosus hortandi gratiâ: cui quidam, inter cætera consolationis verba, dixit, solere Deum, quos diligit, hoc pacto castigare, & incommodis afficere. Non mirum est, inquit ægrotus, si tam paucos amicos habet: habiturus, si ita tractaret eos, etiam pauciores.

De Iudæo nonnullorum suasu Christiano facto.

IVdæum quum multi hortarentur ad Christi fidem, ægrè ille bona sua dimittebat. Suadebant complures, ut ea daret pauperibus, quoniam, secundùm evangelicam sententiam, quæ esset verissima, centuplum esset accepturus. Persuasus tandem, ad fidem conversus est, distributis inter pauperes, egenos, & mendicos, bonis. Indè per mensem ferè hospitio exceptus est honorificè à diversis Christianis. Quum ei omnes blandirentur, & laudarent factum, ille tamen, qui precario vivebat, expectabat centupli promissionem. Et cùm multos satietas cibandi homines cepisset, jámque rarus invitator reperiretur, cœpit homo admodum egere, ita ut ei necesse esset divertere ad hospitale quoddam: in quo morbo correptus, ad extremum vitæ devenit; cùm sanguis per posteriora efflueret. Desperans itaque salutem, & simul pol-

licitationi

licitationi diffisus centupli, ex anxietate quadam aërem quærens, egressus est lectulo ad secessum ventris in pratulum propinquum. Vbi cùm constitisset, quæsitis post egestionem ad tergendum anum herbis, invenit involutum linteum refertum lapidibus pretiosis: quare ditior factus, adhibitis medicis, convaluit; atque domo emptâ & possessionibus, vixit postmodum in summâ rerum opulentiâ. Cùm ergo diceretur ab omnibus, Ecce, nonne verum prædiximus tibi, Deum centuplum redditurum? Reddidit, inquit ille: sed tamen, ut priùs usque ad interitum sanguinem cacarem, permisit.

Dictum contra eos, qui tardi in beneficio dando & reddendo existunt.

De Medico qui insanos curabat.

PLures colloquebantur de supervacuâ curâ (ne dicam stultitiam) eorum, qui canes & accipitres ad aucupium alunt. Tum Paulus Florentinus, Rectè hos, inquit, risit stultus Mediolanensis. Quum narrari fabulam posceremus, Fuit, inquit, olim civis Mediolani, dementium & insanorum medicus, qui ad se delatos infra certum tempus sanandos suscipiebat. Erat autem curatio hujusmodi: Habebat domi aream, & in eâ lacunam aquæ fœtidæ atque obscœnæ, in quâ nudos ad palum ligavit eos qui insani adducebantur, alios usque ad genua, alios inguinis tenus, nonnullos profundiùs, pro insaniæ modo, ac eos tam diu aquâ atque inediâ macerabat, quoad viderentur sani. Allatus est inter cæteros quidam, quem usque ad femur in aquam posuit: qui post quindecim dies cœpit resipiscere, ac curatorem rogare, ut ex aquâ reduceretur. Ille hominem exemit à cruciatu, eâ tamen conditione, ne aream egrederetur. Quum diebus aliquot paruisset, ut universam domum perambularet, at exteriorem januam non egrederetur, permisit: reliquis sociis, qui plures erant, in aquâ relictis, paruit diligenter medici mandatis. Stans verò aliquando super ostium (neque enim egredi audebat, timore lacunæ) advenientem equestrem juvenem cum accipitre & duobus canibus, ex his qui sagaces dicuntur, ad se vocavit, motus rei novitate: neque enim quæ ante insaniam viderat, tenebat memoriâ. Cùm accessisset juvenis, Heus tu, inquit ille, ausculta, oro, mihi paucis, si libet, responde. Hoc quo veheris, quid est? & quamobrem illum tenes? Equus, inquit, & aucupii gratiâ.

Tum

Tum deinceps, Verùm hoc quod manu geſtas quid vocatur, & in quâ re illâ uteris? Accipiter, reſpondit, & aucupio aptus querquedularum, & perdicum. Tum alter: Hi qui te comitantur, qui ſunt, age, & quid proſunt tibi? Canes, ait, & aucupio accommodati, ad inveſtigandas aves. Hæ autem aves, quarum capiendarum cauſa tot res paras, cujus pretii ſunt, ſi in unam conferas totius anni capturam? Parum quid neſcio, quum reſpondiſſet, & quòd ſex aureos non excederent: Subdit homo, Quænam eſt equi, canúmque, & accipitris impenſa? Quinquaginta aureorum affirmavit. Tum admiratus ſtultitiam equeſtris juvenis; Ho, ho, inquit, abi hinc ocyus oro, atque adeò avola, antequam medicus domum redeat; nam ſi te hîc compererit, veluti inſaniſſimum omnium qui vivunt, in lacunam ſuam conjiciet curandum cum cæteris mente captis, atque ultra omnes, uſque ad mentum in aquam ſummam collocabit. *Oſtendit aucupii porrò ſtudium ſummam eſſe dementiam, niſi aliquando & ab opulentis exercitii gratiâ fiat.*

Facetiſſimum conſilium Minacii ad ruſticum.

RVſticus cùm caſtaneam arborem ad excutiendos fructus aſcendiſſet, decidens ex eâ, coſtam eſfregit pectoris. Hunc ad conſulendum acceſſit Minacius quidam, homo perfacetus: qui inter loquendum daturum ſe illi normam dixit, quâ ſervatâ, nunquam ex arbore caderet. Vellem hîc antea, inquit æger, conſuluiſſes, attamen in futurum poterit prodeſſe. Tum Minacius: Fac ſemper, inquit, ne ſis celerior in deſcenſu quàm in aſcenſu: ſed eâ quâ aſcendis tarditate, deſcendas: hoc pacto nunquam præcipitem te agas.

Ejuſdem Minacii luſoris reſponſio.

IDem Minacius cùm aliquando nummulos & veſtes inſuper ad taxillos luſiſſet, (egens enim erat) flens ad oſtiolum tabernæ cujuſdam ſedebat. Videns mœrentem flentémque amicus: Quidnam eſt tibi, inquit? Nihil, Minacius ait. Curnam ergo, ſi nihil habes, ploras? Hoc ſolùm, quòd nihil habeo, inquit. Admiratus ille, Quare ergo, ſi nihil habes, ploras, ait? Ob hanc ipſam cauſam reſpondit, quoniam nihil eſt mihi. Alter nihil cauſæ cur ploraret, intelligebat: alter nihil ſibi reliquum ſupereſſe à ludo plorabat.

De

De paupere monoculo, qui frumentum empturus erat.

TEmpore, quo Florentiæ summa aliquando erat annonæ caritas, accessit pauper luscus ad forum, quædam sextaria frumenti (ut dicebat) empturus. Rogavit hunc in foro percontantem pretium quidam alter superveniens, quanti sextarium frumenti venderetur: hominis oculo, inquit, constat, designans his verbis annonæ caritatem. Hoc audiens scitulus, qui aderat, puer, Cur tu ergo, ait, tam grandem saccum portâsti, quum non ampliùs quàm unum sextarium possis emere?

Fabula Mancini.

MAncinus vir rusticus oppidanus meus, frumento ad Figignum castrum asellis vehendo exercebatur, quos ille complures ad vecturam sumebat. Cùm ille semel à mercatu rediens, fessus è viâ, ascendisset asinum quendam præstantiorem: computatis in viâ asinis præibat, domo appropinquans, eóque quo vehebatur, minimè annumerato, visum est ei unum deesse. Turbatus igitur, ac reliquis asinis uxori quos restituerit commendatis, confestim eo asino quo ferebatur ad mercatum septem millibus passuum retrocedit; quærénsque à singulis obviis, an asinum quempiam amissum reperissent: cùm omnes negarent, domum noctu, mœrens & dolens jacturam asini, rediit. Tandem etiam ab uxore admonitus, cùm descendisset, illum, quem tanto studio & dolore quæsîerat, asinum esse cognovit.

De illo qui aratrum super humerum portavit.

ALter Pierus nomine admodum incultus, cùm usque ad meridiem arâsset fessis bobus, & ipse labore fatigatus, rediturus in opidum, aratrum super asellum alligat: deinde asellum, præmissis bobus, ascendit. Qui cùm nimio onere gravatus sub pondere deficeret, sensit tandem Pierus asellum ire non posse. Tum descendens, atque aratrum super humerum ponens, rursus asellum ascendit, inquiens. Nunc rectè ambulare potes: non enim tu, sed ego aratrum fero.

FINIS.

BIBLIOTHECA·BODLEIANA·